

İSVİÇRE VE ALMAN HUKUKU İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK ANNE-BABANIN KENDİSİNE BIRAKILMAYAN ÇOCUK HAKKINDA BİLGİLENDİRİLME VE BİLGİ ALMA HAKKI

*The Right of the Parent Who Is Not Granted Custody to Be Informed
About and Obtain Information Regarding the Child, in Comparison
with Swiss and German Law*

Burcu YAĞCIOĞLU*

ÖZ

Türk Hukuku'nda, anne ve/veya babanın kendisine bırakılmayan çocuğu ile kişisel ilişki kurma hakkı, Türk Medeni Kanunu'nun 182, 323 ve 324'üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı konumdaki anne ve/veya babanın bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin ise açık kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin ikinci maddesinin a-iii bendinde, çocuğa ilişkin bilgi aktarımının kişisel ilişki kurma anlamına geleceği düzenlenmişse ve bu düzenleme öğretide kişisel ilişki kurma hakkının bir parçası olarak görülmüşse de bilgi alma ve bilgilendirilme hakkı, esasen kişisel ilişki kurma hakkından farklı özelliklere ve koşullara sahiptir. Bu çalışma, kişisel ilişki kurma hakkı ile bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının birbirinden farklı

Makale Geliş Tarihi / Date Received: 05.05.2026

Makale Kabul Tarihi / Date Accepted: 22.07.2026

* Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, E-mail: burcu.kanatlarli@deu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8794-6901>, ROR ID: <https://ror.org/00dbd8b73>.

olduğu anlayışıyla, Türk Hukuku bakımından konunun, kanuni bir düzenlemeye kavuşması ihtiyacı olduğu inancıyla kaleme alınmıştır. Muhtemel kanuni bir düzenlemeye ışık tutması amacıyla, bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin makul bir düzenleme önerisi sunulmaya çalışılmıştır. Bunun için İsviçre ve Alman Hukuku'ndaki konuyla ilgili düzenlemeler, öğretideki görüşler ve yargı kararları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Velayet Hakkı, Bilgi Alma Hakkı, Bilgilendirilme Hakkı, Kişisel İlişki Kurma Hakkı, Çocuk.

ABSTRACT

Under Turkish Law, the non-custodial parent's right to establish a personal relationship with their child is governed by Articles 182, 323, and 324 of the Turkish Civil Code. However, there is no explicit legal provision regarding the right of the parent in the same position to be informed and to obtain information. Despite the fact that Article 2(a-iii) of the European Convention on Contact concerning Children defines the transmission of information as a form of the right to establish a personal relationship—a view shared by legal doctrine—the right to information inherently entails different features and requirements than the right to establish a personal relationship. This study is premised on the understanding that the right to establish a personal relationship is fundamentally different from the right to information; it is written out of the belief that a legislative framework is necessary to govern this issue under Turkish Law. With the aim of shedding light on a potential legislative amendment, this study endeavors to present a reasonable regulatory proposal regarding the right to be informed and to obtain information. To this end, relevant regulations scholarly opinions, and judicial decisions on the subject in Swiss and German Law have been examined.

Keywords: Right of Custody, Right to Obtain Information, Right to Be Informed, Right to Establish a Personal Relationship, Child.

GİRİŞ

Türk Hukuku'nda, çocuk kendisine bırakılmayan anne ve/veya babanın çocuk ile kişisel ilişki kurma (görüşme veya ziyaret) hakkına ilişkin hükümler (TMK m. 182, m. 323, m. 324) olmasına rağmen, çocuk hakkında bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin ayrı kanuni bir düzenleme yoktur.

Oysaki kişisel ilişki kurma hakkı ile bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı birbirinden farklıdır. Şöyle ki; çocuk ile anne ve/veya babanın kişisel ilişki kurması hem çocuğun hem de anne-babanın bir hakkı olup, amaç, çocuk ile anne-baba arasındaki doğrudan iletişimin sağlıklı bir şekilde devamını sağlamaktır. Bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı, çocuğa değil sadece anne ve/veya babaya tanınmış bir hak olup, anne-babanın çocuk hakkında bilgi edinmesini amaç edinir. Hatta kişisel ilişkinin kurulamadığı, kurulsu dahi bu esnada çocuk hakkında gerekli ve önemli birtakım bilgilerin edinilemediği hallerde bu hakkın varlığı önemini daha fazla hissettirmektedir.

Türk hukuk öğretisinde bilgi alma veya bilgilendirilme hakkı, çocukla kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında ele alınmaktadır. Buna karşın, hem mehzaz İsviçre Medeni Kanunu'nda (ZGB) hem de Alman Medeni Kanunu'nda (BGB) çocuk ile kişisel ilişki kurma hakkına ilişkin hükümlerin (ZGB Art. 273, 274-BGB § 1684) varlığı yanında ayrıca bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin düzenlemelerin (ZGB Art. 275a-BGB § 1686, §1686a) var olduğu görülmektedir. Sözü edilen hakların aile hukuku ilişkileri için taşıdığı önem, bu konuda, kanuni bir düzenlemenin haklılığını ortaya koymaktadır.

Türk hukuk öğretisinde üzerinde yeterince durulmamış olan bu hakları tartışmaya açarak önerilerde bulunma amacı taşıyan bu çalışma, aynı zamanda kanuni düzenleme ihtiyacına yönelik bir öneriyi de sunmaya çalışmıştır. Bunun için bu çalışmada, ilk ana başlıkta öncelikle İsviçre ve Alman Hukuku'ndaki düzenlemeler ışığında bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının önemi ortaya konulacak, ardından konu İsviçre ve Alman Hukuku bakımından incelenecektir. Bu inceleme iki ayrı ana başlık altında yapılacaktır. Zira her iki hukuk bakımından gerek kanuni düzenlemelerin gerekse öğretide görüşlerin farklılığı, bu yöntemi zorunlu kılmaktadır. Her ne kadar farklı ana başlıklarda incelenecek olsa da, konu, temel olarak çocuk hakkında bilgi alma ve bilgilendirilme hakkına sahip olanlar, bilgi vermekle yükümlü olanlar, bilgi alma ve bilgilendirilme hakkının kapsamı, sınırları veya aynı anlama gelecek şekilde koşulları, bilgilendirme yükümlülüğünün ihlali halinde uygulanacak yaptırımlar şeklinde ortak alt başlıklar kapsamında açıklanmaya çalışılacaktır. Konu, Alman Hukuku'nda usul hukuku hükümleri açısından daha ayrıntılı şekilde düzenlendiğinden, bu kısımda ayrıca bilgi talebinin icrasına ilişkin usuli kurallar da incelenecektir. Son ana başlıkta ise bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı, Türk Hukuku bakımından yürürlükteki hukuk içindeki temeli belirlendikten sonra, olması gereken hukuk bakımından önerimize yer verilecektir.

I. İSVİÇRE VE ALMAN HUKUKUNDAKİ DÜZENLEMELER İŞİĞİNDA BİLGİLENDİRİLME VE BİLGİ ALMA HAKKININ ÖNEMİ

Anne ve/veya babanın çocuk hakkında bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı, çocuğun ancak bakım ve gözetim altında olduğu durumlarda ve ancak velayet altında olması gereken çocuk bakımından gündeme gelebilir. Nitekim, bu hak, velayet hakkının bir uzantısı olarak görüldüğünde, tıpkı velayet hakkında olduğu gibi; çocuğun ergin olmasıyla birlikte bilgi alma hakkı sona erecektir¹. Zaten ergin olan kişi artık velayet altında değildir ve kendi kararlarını kendisi verebilecek konumdadır; buna göre anne-babasıyla dilediği bilgiyi paylaşabilir ya da paylaşmayabilir. Hatta bazı durumlarda ileride detaylı şekilde inceleneceği üzere, çocuğun ayırt etme gücüne sahip olması dahi bilgi verilmesinin önünde bir engel oluşturabilir. Bu durumlar dışında, çocuk yanında olmayan anne ve/veya babanın çocuk hakkında bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı, anne-baba ile çocuk arasında sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi için gereklidir. Sağlıklı iletişim aynı zamanda çocuğun esenliği ve kişisel gelişimi için; zamanında ve gerekli müdahalenin sağlanabilmesinde önem taşımaktadır.

İsviçre Hukukunda, hem anne ve/veya babanın bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin ilgili hükmün (ZGB Art. 275a) gerekçesinde hem de öğretide, velayet hakkına sahip olmasa da anne ve/veya babanın, çocuğun refah ve esenliği için, onunla sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi için, çocuğun hayatının aşamaları hakkında, bedensel ve ruhsal sağlığı hakkında

¹ Monika Clausius, “Auskunftsrecht des biologischen Vaters über das Kind,” *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, 19 (2017): 898; Martin Kasenbacher, “Der Auskunftsanspruch über die persönlichen Verhältnisse des Kindes,” *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 1 (2012): 5; Barbara Veit ve Christopher Schmidt, “BGB § 1686, 1686a,” içinde *BeckOK-Beck’sche Online-Kommentare BGB, Buch 4. Familienrecht*, ed. Wolfgang Hau, Roman Poseck (C.H.Beck oHG, 2025), § 1686, n.14; Heike Hennemann, “BGB § 1686,” içinde *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 10*, ed. Franz Jürgen Säcker, Roland Rixecker, Hartmut Oetker, Bettina Limperg, Claudia Schubert (Verlag C.H.Beck oHG, 2024), n.2, 8; Ingeborg Rakete-Dombek ve Sima Kretschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” içinde *Münchener Anwaltshandbuch Familienrecht*, ed. Klaus Schnitzler (Verlag C.H.Beck oHG, 2020), n.83; Daniel Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” içinde *Scholz/Kelffmann Praxishandbuch Familienrecht*, ed. Norbert Kleffmann (Verlag C.H.Beck oHG, 2025), n.259.

bilgi sahibi olmasının gerekli olduğu ifade edilmiştir². Bunun yanında velayet hakkına sahip olmayan ebeveynin bilgi ihtiyacının karşılanması da önem taşımakta³, anne-babanın bilgilendirilmesi, onlara sorumluluk duygusunu da aşılamaktadır⁴. Bu sebeplerle, boşanma hukukunda 2000 yılında yapılan reformla, velayete sahip olmayan anne ve/veya babanın konumunda bir iyileştirme gerçekleştirilerek; çocuğun gelişimi ve gözetimine katkısı sadece nafaka ödemek ve kişisel ilişki kurmakla sınırlı olmaktan çıkarılmıştır⁵. “Bilgilendirilme ve Bilgi Alma (*Information und Auskunft*)” başlığı altında İsviçre Medeni Kanunu’nun 275a maddesinde şu düzenlemeye yer verilmiştir⁶: “*Velayet hakkına sahip olmayan anne-baba (ebeveyn), çocuğun*

² BBl 1996 I 1, 160 [Botschaft über die Änderung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Personenstand, Eheschliessung, Scheidung, Kindesrecht, Verwandtenunterstützungspflicht, Heimstätten, Vormundschaft und Ehevermittlung) vom 15. November 1995], https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1996/1_1_1_1/de, 6.3.2026; Kurt Affolter, “Informations-, Anhörungs- und Auskunftsrecht des nichtsorgeberechtigten Elters (Art.275a ZGB),” *Zeitschrift für Vormundschafswesen*, 6 (2009): 381; Peter Breitschmid, “ZGB Art.275a,” içinde *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht Art.1–456 ZGB-Partnerschaftsgesetz*, ed. Ruth Arnet, Peter Breitschmid, Alexandra Jungo (Schulthess Verlag, 2023), 979; Andrea Büchler, “ZGB Art.275a,” içinde *FammKomm-Kommentar zum Familienrecht, Scheidung, Band I: ZGB und Band II: Anhänge*, ed. Roland Fankhauser (Stämpfli Verlag, 2022), 1006, n.2.

³ Thomas Geiser, “Informations-, Anhörungs- und Auskunftsrecht des nicht sorgeberechtigten Elternteils,” *Die Praxis des Familienrechts*, 1 (2012): 11.

⁴ Ingeborg Schwenzer ve Michelle Cottier, “Art.275a,” içinde *Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art.1-456 ZGB*, ed. Thomas Geiser, Christiana Fountoulakis (Helbing Lichtenhahn Verlag, 2018), n.2.

⁵ Büchler, “ZGB Art.275a,” 1006, n.2; Mattias Dolder, “Die Bedeutung von Art.275a ZGB im Bereich der Schule, am Beispiel der Kantone St. Gallen und Zürich,” *Aktuelle Juristische Praxis*, 8 (2002): 978.

ZGB Art.275a hükmü öncesinde de velayet hakkına sahip olmayan anne-baba bakımından bilgi alma hakkının varlığı ZGB Art.272 ve 273 hükmünden çıkarılmaktaydı. Bkz. Schwenzer ve Cottier, “ZGB Art.275a,” n.1.

⁶ Bu düzenleme yapılırken, koruyucu aile yanına yerleştirilmiş çocuk hakkında önemli kararlar alınırken koruyucu ailelerin dinlenilmesi gerektiğini düzenleyen ZGB Art.300/II’nin örnek alındığı gerekçede belirtilmiştir. Bkz. BBl 1996 I 160, https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1996/1_1_1_1/de, 6.3.2026; Büchler, “ZGB Art.275a,” 1006, n.2.

Gerçekten bu hüküm açıkça belirtmese de, velayet hakkı sahibi anne ve/veya baba önemli bir karar almadan önce, koruyucu aileyi dinlemesi gerekliliğiyle, pratikte onlardan bilgi talebinde bulunulmuş olmaktadır.

hayatındaki önemli olaylarla ilgili olarak bilgilendirilmeli ve çocuğun gelişimi için önem taşıyan kararlar alınmadan önce kendilerine danışılmalıdır. Velayet hakkına sahip olmayan anne-baba, özellikle öğretmenler, doktorlar gibi çocuğun bakımına dahil olan üçüncü kişilerden, velayet hakkına sahip olanlar gibi aynı şekilde, çocuğun durumu ve gelişimi hakkında bilgi edinebilir. Kişisel ilişkinin sınırlandırılmasına ve yetkili mahkemeye ilişkin hükümler kıyasen uygulanır⁷. Öğretideki bazı yazarlar velayet hukukuyla ilgili yakın zamanda yapılan revizyon sonucunda ortak velayetin kural haline gelmesiyle, bu hükmün öneminde azalma olduğunu belirtmiştir⁸. İsviçre hukukunda her ne kadar bu yönde bir görüş bulunsa da hem ortak velayetin kurulamadığı durumlar bakımından hem de ortak velayet kurulmuş olsa da; çocuğun diğer anne-babanın yanında kaldığı durumlar bakımından konu hala önemini korumaktadır.

Alman Hukuku'nda da "Çocuğun Kişisel Durumu Hakkında Bilgi Alma (*Auskunft über die persönlichen Verhältnisse des Kindes*)" başlığı altında, konu, Alman Medeni Kanunu'nun 1686'ncı paragrafında şu şekilde düzenlenmiştir: "Anne-babadan (ebeveynlerden) her biri, meşru bir menfaatin varlığı durumunda, çocuğun üstün yararına aykırı olmaması koşuluyla diğer ebeveynlerden çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi talep edebilir." Bu düzenlemenin kapsamı, 04.07.2013 tarihli "Hukuken Soybağına Sahip Olmayıp da Sadece Biyolojik Baba Olan Kişilerin Haklarının Güçlendirilmesine İlişkin Kanun'a (*das Gesetz zur Stärkung der Rechte des leiblichen, nicht rechtlichen Vaters*)" dayanılarak yürürlüğe sokulan § 1686a ile de genişletilmiştir. BGB § 1686a'ya göre artık biyolojik baba da bilgi alma hakkına sahiptir⁹. Öğretiye göre bu düzenleme, çocukla kişisel ilişki kurmada;

⁷ Daha sonra anlatılacağı üzere, velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya baba bakımından talep olmasa da bilgilendirilme (*Informationsrecht*), yine talep olmasa da çocuk için önemli kararlarda kendilerine danışılma (*Anhörungsrecht*) ve talep halinde bilgi alma (*Auskunftsrecht*) hakkı şeklinde üç farklı hak bir arada düzenlenmiştir. İlk iki durumda velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya babanın önceden bir harekette bulunma zorunluluğu olmadan kendisiyle iletişime geçilmesi gerekmektedir; son durumda anne ve/veya babanın harekete geçmesi beklenmektedir. Bkz. Affolter, "Auskunftsrecht," 381.

⁸ Büchler, "ZGB Art.275a," 1006, n.2.

⁹ Bu kanun değişikliğinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına bir cevap niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Clausius, "Auskunftsrecht," 893; Ulrich Rake, "BGB § 1686, 1686a," içinde *Grauer Kommentar, Familienrecht, Scheidung, Unterhalt, Verfahren*, ed. Kurt H. Johannsen, Dieter Henrich, Christoph Althammer

ikame (telafi) (*Ersatzfunktion*) işlevine ve tamamlayıcı (*Ergänzungsfunktion*) işleve sahiptir¹⁰. Kişisel ilişki kurmanın ikamesi (telafisi) yani yerine geçme işlevi, özellikle görüşme hakkının tamamen kaldırıldığı, bu hakkın yalnızca telefon gibi dolaylı iletişim yolları ile sınırlandırıldığı ve fiili nedenlerle görüşme hakkının hiç veya tam olarak kullanılamadığı hallerde ortaya çıkabilir¹¹. Hatta hukuken soybağına sahip olmayıp da sadece biyolojik yönden baba olan bir kimse bakımından, hukuki babaya nazaran, ikame işlevi daha fazla öneme sahiptir. Bu düşünceye göre, BGB § 1686a fıkra 1 hükmü uyarınca biyolojik babanın kişisel ilişki kurabilmesi için; çocuğun üstün yararının bulunması (pozitif üstün yarar denetimi, *positive Kindeswohlprüfung*) aranırken; bilgi alma hakkı için sadece çocuğun üstün yararına aykırı olmaması (negatif üstün yarar denetimi, *negative Kindeswohlprüfung*) aranır¹². Ancak Alman Hukuku'nda, bu hükümlere, başlangıçta her ne kadar sadece kişisel ilişki kurmanın kısıtlanması veya

(Verlag C.H.Beck oHG, 2020), § 1686a, n.1; Rainer Kemper, "BGB § 1686, 1686a," içinde *Nomos Handkommentar, Bürgerliches Gesetzbuch*, ed. Reiner Schulze (Nomos Verlagsgesellschaft, 2024), § 1686a, n.1.

Nitekim AİHM'e göre; çocukla arasında sosyal-ailevi bir bağ bulunmayan, hukuken soybağına sahip olmayıp da sadece biyolojik yönden baba olan kimsenin, somut olaya özgü bir çocuğun üstün yararı (Kindeswohl) incelemesi yapılmaksızın, çocukla kişisel ilişki kurma ve bilgi alma hakkının reddedilmesi, AİHS madde 8/1 uyarınca 'özel hayata saygı hakkına' haksız bir müdahale teşkil etmektedir. Bkz. Europäischer Gerichtshof für Menschenrechte (EGMR) (V.Sektion), Urt. v. 15. 9. 2011–17080/07, BeckRS 2011, 81521.

Bu karardan sonra; ancak kanun değişikliğinden önce, biyolojik babaya da bu hakkın tanınması gerektiği yönünde bkz. Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 5.

¹⁰ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.1; Christine Budzikiewicz, "BGB § 1686-§ 1686a," içinde *Jauernig Bürgerliches Gesetzbuch*, ed. Rolf Stürner, (Verlag C.H.Beck oHG, 2023), BGB § 1686, n.1; Rake, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.1; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.257; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Martin Kasenbacher, "Neues zum Auskunftsrecht über die persönlichen Verhältnisse des Kindes," *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 11 (2017): 324; Christopher A. Schmidt, "Auskunftsansprüche über die persönlichen Verhältnisse des Kindes," *Neue Juristische Wochenschrift*, 50 (2025): 3622, n.17.

¹¹ Harald Oelkers, "Der Anspruch des nichtsorgeberechtigten Elternteils gem. § 1634 III BGB auf Auskunft über die persönlichen Verhältnisse des Kindes," *Neue Juristische Wochenschrift*, 20 (1995): 1335; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.1; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Rake, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.1; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.257; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324.

¹² Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.18.

engellenmesi durumunda ortaya çıkan bilgi eksikliğini giderme (ikame/telafi) işlevi yüklenmiş olsa da, günümüzde ikame/telafi işlevinin ötesinde tamamlayıcı işlev de ön plana çıkmaktadır. Şöyle ki, her ne kadar anne veya baba kişisel görüşme hakkına sahip olsa da, bu görüşme ile elde edemeyeceği bilgileri bilgi alma hakkı çerçevesinde diğer taraftan elde edebilme imkanına sahip olabilmektedir. Nitekim, BGB § 1686'da bilgi alma hakkının ayrı bir hüküm olarak düzenlenmiş olması, kişisel ilişki kurma hakkının yanında bağımsız bir hak olduğunu ve tek başına ileri sürülebileceğini de göstermektedir¹³. Tamamlayıcı işlevi sayesinde ayrıca bilgi alma hakkı tanınması, yaşları küçük olan ya da sahip olduğu bir engel nedeniyle kendilerini ifade edemeyen çocuklar bakımından önem arz ettiği gibi; kişisel ilişki kurma hakkı ile bilgi alma hakkının birlikte uygulama bulması; çocukla kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında yapılan görüşmelerin sağlıklı yürütülebilmesi için de gereklidir. Gerçekten de çocuğun bir alerjisinin (özellikle bir yiyeceğe karşı) olduğu durumlarda veya görüşme sırasında aşırı sorgulanarak kendisini rahatsız hissedebileceği durumlarda, bunun önüne geçmek bakımından kişisel ilişki kurma hakkı yanında bilgi alma hakkının tamamlayıcı işlev göstereceği açıktır¹⁴. Yine kişisel ilişkinin uzun süredir gerçekleşmediği ve hak sahibinin görüşme öncesinde çocuğun ilgi alanları ve eğilimleri hakkında önceden bilgi edinmek istemesinde de bilgi alma hakkı, kişisel ilişkiye zemin hazırlama şeklinde bir tamamlayıcı işlev görmüş olacaktır¹⁵. İlgili hükümlerin varlığı bu denli önemli olmasına rağmen öğretide, BGB § 1686 ve BGB § 1686a hükümlerinin kenarda kalmış ve nadir başvurulmuş hükümler olduğu da ifade edilmiştir. Bu ifadeye rağmen bu görüşü savunan yazarlar devamında, bilgi edinmenin, hak sahibinin kendisini; çocuğuna ve onun ihtiyaçlarına daha iyi uyarlayabilmesine katkıda bulunabileceğini, kişisel ilişki kurma veya velayet davalarında gerektiğinde bu talebi terditli olarak ileri sürmesiyle Alman Anayasası/*Grundgesetz* (GG)'nın altıncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında

¹³ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.1.1; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Rake, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.1; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324. Ayrı bir bağımsız hak olduğuna ilişkin bkz. Werner Dürbeck, "Familienrecht-Auskunft (Kind)," içinde *BeckOK Streitwert*, ed. Hans-Jochem Mayer (Verlag C.H.Beck oHG, 2026), n.1; Norbert Schneider, "Der Verfahrenswert von Auskunftsansprüchen," *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, 14 (2022): 642.

¹⁴ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.1.2. Benzer yönde bkz. Hennemann, "BGB § 1686," n.1; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.19.

¹⁵ Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.19.

düzenlenen anne-babalık hakkına olumlu bir katkı sağlayacağını da belirtmişlerdir¹⁶.

Hem İsviçre hem de Alman Hukuku bakımından getirilen düzenlemelerin temeldeki amaçları, hükümlerin gerekliliği konusundaki düşünceler ve uygulamada arz ettiği önem benzer olsa da, hakkın uygulama koşullarında farklılıklar bulunmaktadır. Şöyle ki, takip eden başlıklarda ayrıntılı değinileceği üzere, İsviçre Hukuku'ndakinden farklı olarak Alman Hukuku'nda bilgi alma hakkına sahip olan anne veya baba kavramı, velayet hakkına sahip olmama şeklinde sınır çizilmeksizin, daha geniş tutulmuştur; ayrıca anne veya babanın diğer tarafça doğrudan bilgilendirilmesi değil, talep halinde kendisine bilgi verilmesi kabul edilmiştir. Bununla birlikte talep edilen bilginin kapsamına ve bilginin talep edileceği kişilerin çevresine yönelik de farklılıklar bulunmaktadır.

II. İSVİÇRE HUKUKU'NDA BİLGİLENDİRİLME VE BİLGİ ALMA HAKKI

A. Bilgilendirilme ve Bilgi Alma Hakkına Sahip Olanlar

Velayet hakkına sahip olmayan ebeveynlerin (anne-babanın) (*Eltern ohne elterliche Sorge*) hak sahibi olduğu hükümden anlaşılmaktadır. Ancak burada velayet hakkına sahip olmayan ebeveynlerden (anne-babadan) ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmalıdır. İsviçre Hukuku'nda, burada bir ön koşul olarak çocuk ile anne ve/veya baba arasında hukuken soybağı ilişkisinin kurulmuş olması gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla özellikle baba bakımından, kanun hükmü, tanıma veya dava yoluyla kurulan bir hukuki soybağı olmadığı sürece, sadece biyolojik yönden babanın ZGB Art. 275a hükmü kapsamında hiçbir hakkı yoktur¹⁷. Benzer şekilde evlat edinme, soybağının reddi veya iptali yoluyla anne ve/veya babalığı sona eren kimsenin de bu hakkı bulunmaz¹⁸. Velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya baba kavramı, anne ile hiç evlenmemiş bir babayı, anneden veya babadan boşanmış ve velayet hakkı kendisine verilmemiş bir anneyi veya babayı kapsamına alabilir. Çocuğun korunması tedbirleri kapsamında velayetten mahrum bırakılan anne ve/veya baba (ZGB Art. 311 ve Art. 312); ehliyetsizlik sebebiyle velayet hakkını kullanamayan anne ve/veya baba (ZGB Art. 296/III)

¹⁶ Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.1, 3623, n.22.

¹⁷ Affolter, "Auskunftsrecht," 382, dn.4.

¹⁸ Büchler, "ZGB Art.275a," 1005, n.1.

da bu kapsamda kabul edilir¹⁹. Öğretide bazı yazarlar, ZGB Art. 275a'nın velayete sahip ancak sadece bakım yetkisine sahip olmayan anne ve/veya baba (*Eltern ohne Obhut*)²⁰ bakımından da uygulanabileceğini kabul ederken²¹; bazı yazarlar, bu kimselerin 275a'da bahsedilen haklara zaten velayet hakkı sayesinde doğrudan sahip olduklarını; onların bu haklarının Art. 275a'ya değil, çocuğu temsil yetkisiyle ilgili Art. 304'e ve devamı hükümlere dayandığını kabul etmektedirler²². Kişisel ilişki kurma hakkı kısıtlanan veya geri alınan anne ve/veya baba da bilgi alma hakkına sahiptir, hatta bu tür durumlarda, bilgi alma hakkı, kişisel temas eksikliğini az da olsa telafi eder²³. Ancak daha önceden koruyucu aile rolünü üstlenmiş ebeveynler bu hakka sahip değildir²⁴. Çocuğuyla kasıtlı olarak ilgilenmeyen, gelişimine ilgi göstermeyen, velayetten yoksun anne ve/veya baba da bilgi alma hakkına sahip olmaz²⁵; ancak bu kimselere bilgi verildiği takdirde ilginin canlanması söz konusu olacaksa, bu kez onların bilgilendirilmesinin çocuğun yararına hizmet edeceği düşünülmelidir²⁶.

ZGB Art. 275a hükmünün kıyas yoluyla, ZGB Art. 274a hükmü uyarınca kendilerine kişisel ilişki kurma (ziyaret) hakkı tanınmış olan üçüncü kişiler için de uygulanabileceği savunulmaktadır²⁷. Hatta bir görüşe göre, uzun

¹⁹ Affolter, "Auskunftsrecht," 382.

²⁰ Velayet hakkına sahip olup bakım yetkisine sahip olmama durumu, birbiriyle evli anne-babanın ortak velayete sahip olup da bir evlilik birliğini koruma tedbirine (ZGB Art.176/III), boşanma (ZGB Art.137/II) ya da evliliğin iptali (ZGB Art.110) davası çerçevesinde ise bir ihtiyati tedbire dayanarak; çocuğun ortak velayete sahip anne veya babadan biriyle birlikte yaşaması sebebiyle gerçekleşmiş olabilir. Bkz. Affolter, "Auskunftsrecht," 382-383.

²¹ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.3; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 979; Claudia M. Mordasini, "ZGB Art.275a," içinde *OFK-Orell Füssli Kommentar ZGB Kommentar*, ed. Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser (Orell Füssli Verlag, 2021), 623, n.1.

²² Affolter, "Auskunftsrecht," 382; Büchler, "ZGB Art.275a," 1005, n.1.

²³ Büchler, "ZGB Art.275a," 1006, n.3; Dolder, "Art.275a ZGB," 978, 984.

²⁴ Büchler, "ZGB Art.275a," 1006, n.3; Geiser, "Auskunftsrecht," 9.

²⁵ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980; Mordasini, "ZGB Art.275a," 623, n.1; Büchler, "ZGB Art.275a," 1008, n.7; Dolder, "Art.275a ZGB," 978, 984.

²⁶ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980.

²⁷ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.3; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 979; Büchler, "ZGB Art.275a," 1006, n.3. Aksi görüş için bkz. İsviçre Federal Mahkemesi Kararı/*Bundesgericht* (BGE), 5A_100/2009, *Gerekçe/Erwägung* (E) 2.2, <https://search.bger.ch/ext/eurospider/live/de/php/aza/http/index.php?lang=de>, 03.04.2026; Mordasini, "ZGB Art.275a," 623, n.1.

süredir çocuğun fiili ebeveynliğini üstlenen kişilere de bilgi alma hakkı tanınmalıdır²⁸.

B. Bilgi Vermekle Yükümlü Olanlar

ZGB Art. 275a hükmünden, velayet hakkına sahip olmayan anne veya babaya, talep üzerine ya da talep olmaksızın bilgi vermekle yükümlü olanların en başında; velayet hakkına sahip anne veya babanın geldiği anlaşılmaktadır. Hükmün ikinci fıkrasında, velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya baba talep ettiği takdirde bilgi vermekle yükümlü olan başka kimseler de belirtilmiştir. Buna göre; velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya baba, özellikle öğretmen, hekim, terapist gibi çocuğun bakımına dahil olan üçüncü kişilerden, velayet hakkına sahip olanlar gibi, çocuğun durumu ve gelişimi hakkında bilgi talep edebilir. Bu kapsamda, çocuğun sınıf öğretmeni veya branş öğretmenleri; spor koçu; tıbbi bakımını, tedavisini üstlenen çocuk hekimi, varsa danıştığı terapisti ve varsa gün içinde bakımını yerine getiren bakıcısı; yahut çocuk bir koruyucu ailede kalmaktaysa, koruyucu ebeveynler bu yükümlülük kapsamında değerlendirilir. Yine çocuğa bir vasi atanmış olması halinde, vasi; çocuk esirgeme kurumunun bakım ve gözetimi altındaysa, Çocuk ve Yetişkinleri Koruma Kurumu (*Die Kindes-und Erwachsenenschutzbehörde*) bilgi vermekle yükümlü olanlar arasındadır²⁹. Bu kimselerin bilgi verme yükümlülüğü ancak bilgi alma hakkına sahip anne ve/veya baba tarafından talep edildiği takdirde doğar.

İkinci fıkra kapsamında öğretide bir görüş, bilgi vermekle yükümlü kimselerin kapsamına; velayet hakkına sahip anne veya baba ile bizzat çocuğun kendisinin girip girmeyeceğini sorgulamış; sonuçta çocuğun ailenin huzurunu birlikte sağlama yükümlülüğünü öngören ZGB Art. 272 kapsamında bilgi vermekle yükümlü olduğunu³⁰; velayet hakkına sahip anne veya babanın ise ZGB Art. 275a hükmünün ikinci fıkrasında belirtilmiş olan “*bilgi vermekle*

²⁸ Böhler, “ZGB Art.275a,” 1006, n.3.

²⁹ Affolter, “Auskunftsrecht,” 383; Breitschmid, “ZGB Art.275a,” 979; Mordasini, “ZGB Art.275a,” 623, n.1; Geiser, “Auskunftsrecht,” 10; Lucie Mazenauer ve Sybille Gassners, “Der Pflegevertrag,” *Die Praxis des Familienrechts*, 2 (2014): 282, dn.41. Kamu makamlarının velayeti olmayan anne-babayı aktif olarak bilgilendirmek zorunda olmadığı; ancak kanuni konumuna müdahale edebilecek resmi kararlardan önce dinlenilme hakkı bağlamında onu dinlemesi gerektiği yönünde bkz. Affolter, “Auskunftsrecht,” 383.

³⁰ Affolter, “Auskunftsrecht,” 383; Breitschmid, “ZGB Art.275a,” 979.

yükümlü üçüncü kişi” olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiştir³¹. Çocuğun ZGB Art. 272 kapsamında bilgi verme yükümlülüğünde, muhatabıyla aralarındaki yakın ilişki genellikle belirleyici bir etkidir, bu bağlamda çocuğun, velayet hakkına sahip olan anne ve/veya babaya karşı bilgi verme yükümlülüğü, velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya babaya karşı olan bilgi verme yükümlülüğünden daha kapsamlıdır. Çocuk ergin olup da bu yükümlülüğü ihlal ederse, kendisine ödenecek nafakanın makul sayılıp sayılmayacağı yönünde bir sorgulama yapılmasına yol açabilir³².

C. Bilgilendirilme ve Bilgi Alma Hakkının Kapsamı, Sınırlandırılması

1. Bilgilendirilme Hakkının Kapsamı (ZGB Art. 275a/I)

ZGB Art. 275a hükmünün birinci fıkrasında, anne veya babanın velayete sahip olmayan anne veya babayı “çocuğun hayatındaki önemli olaylarla hakkında (*über besondere Ereignisse im Leben des Kindes*)” bilgilendirmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamdaki önemli olaylara öğretilde şunlar örnek gösterilmiştir: çocuğun önemli gelişimsel adımları (yürümeye başlama, konuşma, diş çıkarma gibi), hastalık ve kazaları, okula kaydı ve nakli, okul veya çıraklık eğitimi seçimi, okuldaki başarı ve başarısızlıkları, mesleki ve akademik yeterlilikleri, özel hobilere ve boş zaman aktivitelerine ilişkin kararları, spor yarışmaları, müzik yarışmaları, kültürel etkinliklere katılımı, okul etkinliklerine katılımı, bazı ödüllerin veya cezaların alınması, davranış sorunları (cezaî suçlar veya bağımlılık gibi), dini olayları (sünnet, vaftiz gibi dinen yapılan törenleri), yaşanan kayıp olayları, mülkiyet hakkı bakımından yaşanan bazı değişiklikleri (kazanılmış gelir, şans oyunlarından veya mirastan kaynaklanan bazı varlık birikimi)³³. Çocuğun yerleşim yeri değişikliğiyle ilgili bilgi verme yükümlülüğü, ZGB Art. 301a/III’te özel olarak düzenlenmiştir. Bu kurala göre, velayeti tek başına kullanan ve çocuğun yerleşim yerini değiştirmek isteyen anne veya baba, diğer tarafı zamanında bilgilendirmelidir³⁴.

³¹ Geiser, “Auskunftsrecht,” 11-12.

³² Geiser, “Auskunftsrecht,” 10, 11-12.

³³ Schwenzer ve Cottier, “ZGB Art.275a,” n.4; Breitschmid, “ZGB Art.275a,” 980; Mordasini, “ZGB Art.275a,” 623, n.2; Affolter, “Auskunftsrecht,” 384; Dolder, “Art.275a ZGB,” 979.

³⁴ Bu düzenlemenin bilgilendirme yükümlülüğüne ilişkin özel bir hüküm olduğu yönünde bkz. Schwenzer ve Cottier, “ZGB Art.275a,” n.2a.

Öğretide, normun amacı göz önünde bulundurularak, bilginin kapsamının önemli veya önemsiz olmasına göre değerlendirme yapılamayacağı; velayet hakkına sahip olan anne veya baba ile sahip olmayan diğer taraf arasındaki sürekli bilgi akışıyla, çocuğun kişisel gelişimini sağlıklı şekilde tamamlayacağı ve velayet hakkına sahip olmayan anne veya baba ile sağlıklı bir iletişim kurabileceği belirtilmiştir³⁵.

Çocuğa ilişkin bilgilendirme, bu hakka sahip olanın talebine bağlı değildir, ancak bilgilendirmenin zamanı önemlidir. Şöyle ki, bilginin öngörülebilir olaylar bakımından önceden, aksi durumda ise hemen sonra verilmesi gerekir³⁶. Örneğin çocuğun önemli bir ameliyata girecek ya da kapsamlı bir muayeneye tabi tutulacak olması³⁷, bir etkinlikte rol alacak olması³⁸ gibi önemli olaylarda bilginin önceden verilmesi uygun olur, böylelikle anne veya baba çocuğa destek olabilir ya da katılım sağlayabilir³⁹. Çocuğun bir kaza geçirmesi ya da kaybolması gibi önceden bilgi verilmesinin mümkün olmadığı olaylarda ise bilginin olaydan sonra mümkün olan en kısa sürede verilmesi gerekir⁴⁰.

2. Bilgi Alma Hakkının Kapsamı (ZGB Art. 275a/II)

ZGB 275a hükmünün ikinci fıkrasında, velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya babanın, özellikle öğretmenler, hekimler gibi çocuğun bakımına dahil olan üçüncü kişilerden velayet hakkına sahip olanlar gibi aynı şekilde

³⁵ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 979-980.

Önemli ve önemsiz ayrımının yeterli olmadığı; dolayısıyla somut olay bakımından verilecek bilgi bakımından ayrı bir değerlendirme yapılması gerektiği yönünde bkz. Affolter, "Auskunftsrecht," 384; Dolder, "Art.275a ZGB," 979.

³⁶ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.4; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980; Mordasini, "ZGB Art.275a," 623, n.2.

³⁷ Büchler, "ZGB Art.275a," 1007, n.4.

³⁸ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.4; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980.

Anne ve baba arasındaki ilişkide gerginlik varsa, bilginin sonradan etkinlik fotoğrafının iletilmesi şeklinde de verilebileceği yönünde bkz. Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980.

³⁹ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.4; Büchler, "ZGB Art.275a," 1007, n.4.

Ancak anne ve baba arasında devam eden ciddi çatışmalar varsa, önceden bilgi verilmesinin durumu daha da kötüleştirebileceği, çocuğun refahını tehlikeye atabileceği düşüncesiyle bilgi verme yükümlülüğünden vazgeçilebileceği ifade edilmiştir. Bkz. Büchler, "ZGB Art.275a," 1008, n.8.

⁴⁰ Büchler, "ZGB Art.275a," 1007-8, n.6. Benzer yönde bkz. Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.4.

“çocuğun durumu ve gelişimi hakkında (*über den Zustand und die Entwicklung des Kindes*)” bilgi alabileceği belirtilmiştir.

Öğretmenlerden bilgi talebi bakımından, öğretmenlerin, okulda veya çocuğun boş zamanlarını geçirdiği ya da dersleri için destek aldığı bir kursta çalışan olması farksızdır. Öğretmen ile velayet hakkı olmayan anne ve/veya baba arasında yapılan görüşmede, çocuğun performansı, davranışı, gelişimi hakkında bilgi verilebilir. Bundan başka çocuğun sınav notları, devamsızlıkları, genel davranışları, ilgi alanları gibi konular da bu kapsamda yer alır⁴¹. Çocuğun bireysel durumu hakkında özel bir görüşmeyle bilgi verilmesi uygun olur. Bu görüşme, çocuğun eğitiminden sorumlu kişi ile öğretmenler arasındaki iş birliğini ilgilendiren bir konudur. Bu sebeple bu yükümlülüğün kapsamına, başka ebeveynlerin de bulunduğu ortak veli toplantıları girmez⁴². Veli toplantılarına velayet hakkına sahip anne veya babayla birlikte velayet hakkına sahip olmayan diğer tarafın da katılmasına bir engel yoktur; fakat toplantıların bilgilendirilmesi ve davetinin okul tarafından velayet hakkına sahip olmayan anne veya babaya yapılması zorunlu değildir⁴³. Velayete sahip olmayan anne veya baba, veli toplantısının tarihini diğer taraftan veya okuldan bilgi talebinde bulunarak öğrenmelidir.

Hekimlerden bilgi talebi bakımından, ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük veya erginler hakkında bilgi talebiyle ayırt etme gücü olan küçükler hakkında bilgi talebi arasında bir ayırım yapmak uygun olur. Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük veya erginler için gerekli olan tıbbi müdahaleler veya terapiler için, hekimlerin mesleki görevleri gereği gerekli adımları bağımsız olarak atmaları gereken acil bir durum olmadığı sürece, kanuni temsilcinin onayı alınmalıdır. Bu durumda velayeti elinde bulunduran anne veya baba, karar vermek için ihtiyaç duyduğu tüm tıbbi bilgileri, velayeti elinde bulundurmayan anne veya babaya da iletilebilir. Küçüğün ayırt etme gücüne sahip olduğu hallerde ise, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını bağımsız olarak kullanabilecek olması sebebiyle, hangi tıbbi müdahalelerin yapılmasını istediğine, bu kapsamdaki bilgilerin kime gönderilmesi gerektiğine kendisi karar verebilecektir. Dolayısıyla ayırt etme gücüne sahip küçüklerin rızası yoksa, sağlık personeli kanuni temsilciye ya da anne veya babaya bilgi veremez. Örneğin, ayırt etme gücüne sahip küçüğe doğum kontrol ilaçları

⁴¹ Affolter, “Auskunftsrecht,” 385; Geiser, “Auskunftsrecht,” 15.

⁴² Geiser, “Auskunftsrecht,” 17; Affolter, “Auskunftsrecht,” 385; Dolder, “Art.275a ZGB,” 981.

⁴³ Geiser, “Auskunftsrecht,” 16.

reçete edilmesi veya kürtaj yapılması, çocuğun kişiliğiyle yakından ilgili olup, hekimlerin gizlilik yükümlülüğü kapsamındadır. Bu örnekte anne veya babaların, velayet veya sadece bilgi alma hakkına sahip olup olmadıklarına bakılmaz ve bu kimseler, kural olarak yalnızca küçüğün rızasıyla bilgilendirilebilir. Ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızası herhangi bir şekle bağlı değildir; açık veya zımni olabilir, kimi durumlarda varsayılan rıza bile yeterli olabilir⁴⁴.

Üçüncü kişilerden bilgi talebi bakımından, bu kimseler velayet hakkına sahip anne veya babanın evinde çalışan çocuk bakıcısı veya yardımcı bir kimse olabilir. Velayet hakkına sahip olmayan kimse doğrudan bu kimselere başvurabilir, bu durumda bu kimseler de bilgi vermek zorundadır. Bu kimselerin işverenleri olan velayet hakkına sahip anne veya baba, onları bilgi vermekten men edemez; bu yönde bir talimata rağmen bilgi vermiş olmaları, velayet hakkına sahip anne veya babayla aralarındaki sözleşmenin ihlali anlamına gelmez, aynı zamanda, iş sözleşmesinin feshi için haklı bir sebep de oluşturmaz⁴⁵.

Yukarıda sayılan kimseler tarafından yapılan bilgilendirme, yükümlü kabul edilen kişilerin kendi inisiyatifi ile değil, hak sahibinin talebi ile yapılır.

3. Bilgilendirilme ve Bilgi Alma Hakkının Sınırları ve Kanuni Olarak Sınırlandırılması (ZGB Art. 275a/III)

Bilgilendirme hakkı açısından önemli önemsiz ayrımı yapılmadan her türlü durumda anne veya babanın bilgilendirilmesi uygun görülmeyp, bu konuda bazı sınırların varlığı ileri sürülmüştür. Bu kapsamda, velayet hakkına sahip anne veya babanın kişilik hakkıyla ilgili bir bilginin talebinde⁴⁶ ya da anne ve baba arasında ağır çatışmaların varlığı halinde⁴⁷ bilgilendirme yükümlülüğünün olmayacağı belirtilmiştir. Çocuk bakımından da bazı sınırlandırmalar olabilecektir. Bu açıdan, ayırt etme gücüne sahip ve kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını tek başına kullanma yetkisine sahip olan çocuğun da bu haklarıyla ilgili gizlilik talebinde bulunması ve bilgilendirilme konusu yapılmamasını istemesi söz konusu olabilir. Özellikle mahremiyeti ve giz alanıyla ilgili konularda bu durum gündeme gelebilir. Örneğin doğum kontrol

⁴⁴ Affolter, "Auskunftsrecht," 386; Geiser, "Auskunftsrecht," 16.

⁴⁵ Geiser, "Auskunftsrecht," 17.

⁴⁶ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980; Büchler, "ZGB Art.275a," 1009, n.12; Dolder, "Art.275a ZGB," 984.

⁴⁷ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.6.

yöntemlerine ilişkin tercihlerde ve müdahalelerde, erkek ya da kız arkadaş sahibi olma gibi konularda çocuk, ayırt etme gücüne sahip olduğu anda velayet hakkına sahip olmayan anne veya babasını bilgilendirip bilgilendirmeyeceğine kendisi karar verecektir. Gerektiğinde velayet hakkına sahip olmayan anne veya babasından bu bilgilerin saklanması talep edebilir. Çocuğun giz alanının korunması hakkı, velayet hakkına sahip olmayan anne veya babanın bilgi alma hakkından önceliklidir⁴⁸. Bazı münferit durumlarda da, velayet sahibi olmayan anne veya babanın bilgilendirilme hakkı ile çocuğun özel alanının gizliliğinin korunması hakkı arasında bir denge kurulması⁴⁹; buna göre iki hakkın sınırlarının birbirinden net şekilde ayırt edilmesi gereklidir⁵⁰. Sonuçta, velayet sahibi olmayan anne veya babanın bilgi alma hakkının, çocuğun kişilik haklarıyla sınırlı olduğu kabul edilmelidir⁵¹. Çocuğun tıbbi olarak tedavisini gerektiren durumlar ise genellikle bu kapsamda sayılmaz; aksi bir yaklaşımla bilgilendirme yükümlülüğünün bulunmadığının kabulü, çocuğun menfaatlerini zedeleyebilir⁵². Öğretide anne veya babanın çocuğun menfaatiyle ilgilenmediği, özellikle kişisel ilişki kurma hakkını hiç kullanmadığı veya düzensiz kullandığı durumlarda bilgilendirme yükümlülüğünün olmayacağı ifade edilmiştir⁵³.

Bilgi alma hakkı açısından ise, kanunun lafzından açıkça anlaşıldığı üzere; talep edilen bilginin kapsamı çocuğun durumu ve gelişimiyle sınırlıdır. Dolayısıyla, bu hükümdeki bilgi alma hakkı çocuğun mali durumuyla ilgili değildir. Ayrıca, çocuğun malvarlığıyla ilgili yetkili kişi ve kuruluşlar, ikinci fıkra kapsamında belirtilen bilgi vermekle yükümlü üçüncü kişiler arasında sayılmazlar⁵⁴. Çünkü bu kimseler, çocuğun bakımıyla ilgilenen kimseler de değildir. Bir başka sınır da; velayet hakkına sahip anne veya babanın edinebileceği kadar bir bilginin talep edilebilmesidir⁵⁵. Hükümde açıkça ifade

⁴⁸ Affolter, "Auskunftsrecht," 387.

⁴⁹ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980.

⁵⁰ Mordasini, "ZGB Art.275a," 623, n.1.

⁵¹ BGE, 5A_889/2014, E 3.2.2, https://www.servat.unibe.ch/dfr/bger/2015/150211_5A_889-2014.html, 2.4.2026.

⁵² Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980.

Bununla birlikte ayırt etme gücüne sahip çocuğun sağlık durumuyla ilgili hangi bilgilerin açıklanacağına kendisinin karar vermesi gerektiği yönünde bkz. Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.8a; Büchler, "ZGB Art.275a," 1009, n.12.

⁵³ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.6.

⁵⁴ Geiser, "Auskunftsrecht," 17-18.

⁵⁵ Burada her iki ebeveyn bakımından da eşitlik sağlandığı yönünde bkz. Geiser, "Auskunftsrecht," 12; Dolder, "Art.275a ZGB," 981.

edilmeyen ancak öğretide kabul edilen başkaca sınırlar da şu şekildedir: bilgilendirme hakkında olduğu gibi ayırt etme gücüne sahip çocuğun kişilik haklarının öncelik taşıması, verilecek bilginin geleceğini etkilediği durumlarda çocuğun kendi kaderini tayin etme hakkının öncelik taşıması⁵⁶, bilgi alma hakkı kapsamının, velayet hakkına sahip anne veya babanın uygunluğunu ve yeterliliğini ortaya koyacak davranışlara ilişkin olmaması⁵⁷, bilgi alma hakkının, çocuğun eğitime ve yetiştirilmesine uygunsuz müdahale edilmesine yol açmaması⁵⁸.

Hem bilgilendirme hem de bilgi alma hakkı için geçerli olabilecek bir sınırlandırma da, bilginin veriliş şekline ilişkindir. Şöyle ki, ZGB 275a hükmünde bilginin nasıl verileceği konusunda bir açıklık yoktur. Öğretiye göre bilgi veren, bilgiyi sözlü şekilde aktarmakla yetinebilir. Bunun yanında ayrıca yazılı belgelerin (örneğin raporların, laboratuvar bulgularının, EKG sonuçlarının vb. kopyalarının) iletilmesi, ortada bunu haklı kılan sebeplerin bulunmasıyla istisnai durumlarla sınırlıdır⁵⁹.

Bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının kanuni sınırlandırılmasıyla ilgili olarak ZGB 275a hükmünün üçüncü fıkrasında, kişisel ilişki kurma hakkının sınırlandırılmasına ilişkin hükmün (ZGB Art. 274) kıyasen uygulanacağı ifade edilmiştir⁶⁰. Buna göre, bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının bir kontrol hakkıymış gibi kötüye kullanılması; velayet hakkına sahip kişinin velayet yetkisine müdahale edilmesi; velayet hakkına sahip anne veya babanın kişilik haklarını ciddi şekilde tehdit etmesi; çocuğu eğitmekle yükümlü kişinin görevini güçleştirmeye neden olması; çocuğun yanında kaldığı anne veya babasıyla arasındaki ilişkisini zedelemesi; bilgi talep eden anne veya babanın

⁵⁶ Geiser, "Auskunftsrecht," 12.

⁵⁷ BGE, 5A_889/2014, E 3.2.2, https://www.servat.unibe.ch/dfr/bger/2015/150211_5A_889-2014.html, 2.4.2026; BBl 1996 I 161, https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1996/1_1_1/de, 6.3.2026; Schwenger ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.7; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 980; Mordasini, "ZGB Art.275a," 624, n.4; Büchler, "ZGB Art.275a," 1008, n.10.

Çocuğun eğitim gördüğü kurumun bilgi verme yükümlülüğü içinde; velayeti elinde bulunduran anne veya babanın durumu, koşulları gibi bilgilerin yer almayacağı yönünde bkz. Affolter, "Auskunftsrecht," 385; Geiser, "Auskunftsrecht," 15.

⁵⁸ BGE, 5A_889/2014, E 3.2.2, https://www.servat.unibe.ch/dfr/bger/2015/150211_5A_889-2014.html, 2.4.2026; Schwenger ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.7; Mordasini, "ZGB Art.275a," 624, n.4.

⁵⁹ Affolter, "Auskunftsrecht," 386.

⁶⁰ Schwenger ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.8; Büchler, "ZGB Art.275a," 1009, n.13.

çocukla ciddi şekilde ilgilenmemesi; çocuğun refahını tehlikeye atması gibi önemli sebeplerin varlığı halleri, hakkın kullanılmasında bir ihlal olarak görülebilir ve ZGB Art. 274 uyarınca yetkili makamlar tarafından bilgilendirilme ve bilgi alma talebi reddedilebilir, kısıtlanabilir veya hak sahibinden geri alınabilir⁶¹. Öğretide, anne ve baba arasındaki ilişkide ciddi ihtilaf bulunan durumlarda bilgi alma hakkının uygun görülmeyeceği belirtilmiştir⁶².

Burada bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının reddedilebilecek, kısıtlanabilecek veya geri alınabilecek durumda olduğunu velayet hakkına sahip olan anne veya baba değerlendirmeyecektir. Bu konuyu, ilgili makamın incelemesi gerekir. Bu makam, ZGB Art. 275a/III'teki atıfla (görev ve yetkiye ilişkin kişisel ilişki kurulmasıyla ilgili ZGB Art. 275'in kıyasen uygulanabileceği) belirlenir⁶³. ZGB Art 275, kural olarak çocuğun yerleşim yerindeki Çocukları Koruma Kurumu'nu görevli ve yetkili kabul etmiş, istisnaen boşanma ve evlilik birliğinin korunmasında velayet ve nafaka konularını düzenleyen mahkemenin⁶⁴, aynı zamanda kişisel ilişki kurmasını da düzenleyebileceği belirtilmiştir.

İlgili makamın, bilgilendirilme veya bilgi alma hakkının kullanılması halinde ortaya çıkması muhtemel sorunlar ve tehlikeler karşısında orantılı tedbirler alıp alamayacağı, mesela çocuğa kayyım atanması için mahkemeye başvurup başvuramayacağı da öğretide tartışılmıştır⁶⁵. Orantılı tedbir konusunda ilgili makamın, bilgi alma hakkının tamamen reddedilmesi yerine önceden uyarıda bulunmasının veya talimat vermesinin (ZGB Art. 273/II) yerinde olabileceği belirtilmiştir⁶⁶.

ZGB Art. 274/III hükmünde, anne ve babanın çocuklarının evlat edinilmesine rıza göstermiş olduğu veya rızalarının aranmasına gerek

⁶¹ BGE, 5A_889/2014, E 3.2.3, https://www.servat.unibe.ch/dfr/bger/2015/150211_5A_889-2014.html, 2.4.2026; Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.8; Affolter, "Auskunftsrecht," 381, 388; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 981; Mordasini, "ZGB Art.275a," 624, n.5; Büchler, "ZGB Art.275a," 1009, n.14; Dolder, "Art.275a ZGB," 978.

⁶² Mordasini, "ZGB Art.275a," 623, n.2; Büchler, "ZGB Art.275a," 1009, n.15.

⁶³ Breitschmid, "ZGB Art.275a," 981; Mordasini, "ZGB Art.275a," 624, n.5.

⁶⁴ Bu mahkemenin, ZGB Art.315a hükmü uyarınca Aile Mahkemesi olacağı yönünde bkz. Affolter, "Auskunftsrecht," 388.

⁶⁵ Affolter, "Auskunftsrecht," 388.

⁶⁶ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.8; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 981.

duyulmayan bir durumun söz konusu olduğu durumlarda, çocuğun, ileride evlat edinilmek amacıyla bir yere yerleştirildiği andan itibaren kişisel ilişki kurma hakkının sona ereceği belirtilmiştir. ZGB Art. 275a'daki atfın bu fıkrayı da kapsadığı düşünülürse, bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı bakımından da aynı sonucu kabul etmek gerekecek ve böylece sözü edilen anne ve/veya babanın bu haklara sahip olmayacağı sonucuna ulaşılacaktır.

D. Bilgilendirme Yükümlülüğünün İhlal Edilmesi

Velayeti elinde bulundurmayan anne veya babanın bilgi alma talebi, çocukla düzenli olarak görüştüğü hallerde sorunsuz bir şekilde yerine getirilir. Bu talebin karşılanmaması halinde bir dava açmak anlamlı olmaz; bunun yerine, bir idari ceza yaptırımının öngörülmesi işlevsel bir sonuç elde edilmesini sağlayabilir. Bazen nadir de olsa bir tazminat talebi de gündeme gelebilir. Bazı durumlarda bilgilendirme görevini yerine getirecek üçüncü bir kişiye bu konuda talimat verilmesi de düşünülebilir⁶⁷. Öğretide anne veya babanın bilgi verme yükümlülüğü söz konusu ise, ZGB Art. 170/II hükmüne (*Eşlerden birinin istemi üzerine mahkeme; diğer eşi veya üçüncü kişileri, gerekli bilgileri vermeye ve ihtiyaç duyulan belgeleri (evrakları) sunmaya zorlayabilir.*) kıyasen bir zorlamanın söz konusu olabileceği de ileri sürülmüştür. Aynı görüşe göre, üçüncü kişilerin bilgi verme yükümlülüğü söz konusuysa ve velayet sahibi anne veya baba bilgi verilmesine itiraz ederse veya üçüncü kişi kendi rızasıyla bilgi vermeyi reddederse, velayet hakkına sahip olmayan anne veya baba ilgili makama başvurabilecektir. Bu görüş çerçevesinde, yetkili makam, bilgi edinme hakkının kısıtlanması için ZGB Art. 274 hükmünde belirtilen hallerin olup olmadığını inceleyecek ve somut olayda bilgi sağlanması konusunda tüm taraflar için bağlayıcı bir karar verecektir. Aynı makam gerektiğinde bakıma dahil olan üçüncü tarafların bilgi sağlama yükümlülüğüne ilişkin genel bir düzenleme de yapabilecektir⁶⁸.

Bilgilendirilme ve bilgi alma hakkının kapsamı, şekli veya sıklığı konusunda bir anlaşmazlık çıktığında, orantılılık ilkesine uygun olarak ZGB Art. 273/III hükmünün (*Baba veya anne, kişisel ilişki kurma haklarının (resmi bir takvime bağlanarak) düzenlenmesini talep edebilir.*) kıyasen uygulanması da düşünülebilir⁶⁹. Yetkili makam, somut olaya ilişkin olay bazında karar

⁶⁷ Geiser, "Auskunftsrecht," 12-13.

⁶⁸ Dolder, "Art.275a ZGB," 986-987.

⁶⁹ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.9; Breitschmid, "ZGB Art.275a," 981; Mordasini, "ZGB Art.275a," 624, n.5.

verebileceği gibi anne ve baba arasında genel bilgilendirme talimatları da koyabilir. Örneğin, bilgi vermekle yükümlü anne veya babanın, yazılı bilgi, rapor ya da fotoğraf iletmesi talimatı benimsenebilir. Hatta başka yolların etkili olmaması halinde, bir kayyım tarafından ve/veya bir kayyıma düzenli olarak bilgi verilmesi yönünde bir talimat da verilebilir. Yetkili makam tarafından verilecek talimatlar makul ve gerçekleştirilebilir olmalıdır. Yetkili makamın vereceği talimatlara uyulmazsa, bunlar, icra daireleri aracılığıyla zorla yerine getirilir⁷⁰.

III. ALMAN HUKUKU'NDA BİLGİ ALMA HAKKI

Alman Hukuku'nda konu, Alman Medeni Kanunu'nun 1686'ncı paragrafında *“Ebeveynlerden her biri, meşru bir menfaatin varlığı durumunda, çocuğun üstün yararına aykırı olmaması koşuluyla diğer ebeveynden çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi talep edebilir.”* şeklinde düzenlenmiştir.

Hüküm, anlaşıldığı üzere, İsviçre Hukukundan birçok yönden farklılıklar taşımaktadır. Öncelikle, bilgi alma hakkına sahip olan anne veya babanın velayet hakkına sahip olmaması şeklinde bir ifadeye yer verilmemiştir. Yine farklılık olarak, anne veya babanın diğeri tarafından bilgilendirilmesi, hak sahibinin talebine bağlanmıştır. Dolayısıyla anne veya babanın talebiyle gerçekleşen bir bilgilendirme olduğu için, burada bilgilendirilme hakkından değil, bilgi alma hakkından söz etmek gerekir. Bir başka farklılık, BGB § 1686'da, anne ve/veya babanın üçüncü kişilerden bilgi alma hakkıyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş olmasıdır. Buna göre BGB § 1686'ya göre bilgi talebi, bir ebeveyninden diğer ebeveyne karşı ileri sürülebilecek bir haktır. Oysaki ZGB Art 275a'da velayet hakkına sahip olmayan anne veya babanın; velayete sahip diğeri tarafından bilgilendirilmesine ve velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya babanın üçüncü kişilerden bilgi edinmesine ayrı fıkralarda yer verilmiştir. Diğer bir farklılık da, BGB § 1686'da, bilgi

⁷⁰ Affolter, “Auskunftsrecht,” 388-389.

İcra dairesi, yaptırım tehdidi içeriğiyle bir icra emri gönderir, bu emirle, yükümlü ebeveyninden nihai olarak emre uyması istenir. Buna rağmen bilgi sağlanamazsa polis zoruyla yerine getirme (zorlama hapsi) uygun bir çözüm değildir. Bunun yerine velayete sahip ana veya babanın ilgisizliği sonucu çocuğun refahı sürekli olarak göz ardı ediliyorsa ya da velayet yetkisi çocuğun refahına aykırı şekilde kötüye kullanılıyorsa; aynı zamanda çocuk koruma tedbirlerine de başvurulabilir. Bkz. Affolter, “Auskunftsrecht,” 389.

talebinde bulunan anne veya babanın haklı bir menfaatinin bulunması ve bilginin ancak çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturmaması koşuluyla verilebilmesidir.

Alman Hukuku'nda yakın zamanda kanun değişikliğiyle, hukuki baba olmayıp da sadece biyolojik baba olan kimseye de birtakım haklar tanındığı görülmektedir. Bunlardan birisi de BGB § 1686a/I b. 2 hükmüdür. İlgili hükme göre biyolojik baba, haklı menfaati varsa ve çocuğun üstün yararına aykırı da olmayacaksa, ayrıca çocuğa karşı ciddi ilgi de göstermişse, çocuğun durumu hakkında ebeveynlerden bilgi talebinde bulunabilir. Bu düzenleme de henüz İsviçre Hukuku'nda karşılığı olmayan bir kuraldır.

Alman Hukuku'nda, açık bir hüküm olmamakla birlikte, vasilik veya kayyımlik görevini yerine getiren kimseler için de bilgi alma hakkının varlığı tartışılmaktadır.

A. Bilgi Alma Hakkına Sahip Olanlar

Yukarıdaki açıklamalara göre, bilgi alma hakkına sahip olanları, anne veya babanın, biyolojik babanın ve vasi ya da kayyımın bilgi alma hakkı alt başlıklarıyla incelemek gerekir. Alman Hukuku'nda sayılan kimseler dışındaki üçüncü kişilerin, özellikle çocuğun diğer yakın kişilerle kişisel ilişki kurmasını düzenleyen BGB § 1685 uyarınca kişisel ilişki kurulmuş kişilerin (*Örneğin büyükanne ve büyükbabalar, kardeşler veya çocukla yakın sosyal-ailesel ilişkisi olan/olmuş diğer kişilerin*) bilgi alma hakkının bulunmadığı kabul edilmektedir. Bu kimseler, çocuğun üstün yararı çerçevesinde kişisel ilişki kurabilseler de, bilgi talebinde bulunamazlar⁷¹.

1. Anne veya Baba

Alman Medeni Kanunu'nun 1686'ncı paragrafına göre bilgi alma hakkına sahip olanlar anne veya babadır (*Elternteil*). Bu hüküm çerçevesinde, hukuki olarak anne veya baba sıfatına sahip olmak gereklidir⁷². Anne veya

⁷¹ Clausius, "Auskunftsrecht," 893; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.2; Kemper, "BGB § 1686," n.2.

⁷² Gereke/*Gesetzesbegründung* (Begr), Alman Federal Meclisi Resmî Belgesi/*Bundestags-Drucksache* (BT-Drs.) 17/12163, 8 (https://dserver.bundestag.de/btd/17/121/1712163.pdf, 10.12.2025); Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.3. Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.258; Betina Finke, "Beteiligung an der Hilfeplanung und Auskunft über die persönlichen Verhältnisse des

babanın bu statüsü soybağı kuralları çerçevesinde belirlenir. BGB § 1591 uyarınca çocuğu doğuran kadın hukuken annedir; BGB § 1592 uyarınca da anne ile evli olan, babalığı tanıyan veya mahkemece baba olduğu tespit edilen erkek de babadır. Bilgi alma hakkının varlığı bakımından babalığın hangi yolla kazanılmış olduğu önemli değildir⁷³.

İsviçre Hukuku'ndan farklı olarak Alman Hukuku'nda, bilgi alma hakkı, velayete sahip olup olmamaya bakılmaksızın kabul edilmiştir. Buna göre Alman Hukukunda bilgi alma hakkı, velayet hakkına sahip anne veya baba için de vardır. Velayet hakkının kimde olduğu önemsizdir. Hatta velayeti ortak olarak paylaşan anne ve babaların da bu hüküm kapsamında birbirlerine karşı bilgi alma hakları vardır⁷⁴. Velayet hakkına sahip anne veya babanın çocukla ilgili bilgilere bizzat ilgili makamdan (okuldan, sağlık kuruluşundan, vs.) ulaşabildiği durumlarda, bunlardan birinin diğer tarafa karşı bilgi alma hakkı yoktur⁷⁵. Ancak bilgi alma hakkına sahip olan anne veya baba, kapsamlı ve zahmetli bir araştırma yapmak zorunda kalacak, buna karşın diğer taraf bilgiyi hiçbir zorluk çekmeden verebilecek durumda ise, birbirlerine karşı bilgi alma hakkına sahip olacaklardır⁷⁶.

Kindes bei Fremdunterbringung," *Neue Juristische Online-Zeitschrift*, 24 (2018): 884. Hukuki baba statüsünde olmak kaydıyla bir sperm bağışçısının da bu hakka sahip olduğu yönünde bkz. Alman Eyalet Yüksek Mahkemesi/*Oberlandesgericht* (OLG) Hamm, Karar/*Beschluss* (Beschl.) vom (v). 7.3.2014-13 WF 22/14, (*Neue Juristische Wochenschrift* (NJW) 2014, 2369, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); OLG Düsseldorf, Beschl. v. 14.3.2017 – II 5 WF 29/16, (*Neue Zeitschrift für Familienrecht* (NZFam) 2017, 380, beck-online die Datenbank, 22.12.2025); Hennemann, "BGB § 1686," n.3.

⁷³ OLG Düsseldorf Beschl. v. 14.3.2017–5 WF 29/16, (BeckRS 2017, 104795, beck-online die Datenbank, 19.12.2025); OLG Hamm Beschl. v. 7.3.2014–13 WF 22/14, (BeckRS 2014, 10190, beck-online die Datenbank, 19.12.2025); Rake, "BGB § 1686," n.2.

⁷⁴ Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Rake, "BGB § 1686," n.2. Ortak velayet durumunda, bilgi alma taleplerinin BGB § 1686'den değil; çocuğun gelişimi hakkında karşılıklı bilgilendirme yükümlülüklerini düzenleyen BGB § 1626'den kaynaklandığı yönünde farklı görüş için bkz. Hennemann, "BGB § 1686," n.3; Finke, "Auskunft," 884. Kemper, "BGB § 1686," n.1.

⁷⁵ Alman Federal Mahkemesi/*Bundesgerichtshof* (BGH) Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.26, beck-online die Datenbank, 01.04.2026); Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Rake, "BGB § 1686," n.4. Hennemann, "BGB § 1686," n.6; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.11.

⁷⁶ Hennemann, "BGB § 1686," n.6.

Bu hüküm çerçevesinde, çocuğu kendi fiili bakımı altında tutan (*Obhut*)⁷⁷ veya çocukla sadece kişisel ilişki (ziyaret) (*Umgang*) kapsamında bir araya gelen anne veya babaya⁷⁸ karşı, ziyaretler sırasındaki olaylarla sınırlı kalmak kaydıyla, diğer anne veya baba bilgi alma hakkına sahip olabilir⁷⁹.

Evlat edinmenin varlığı halinde, daha önce hukuki olarak ebeveyn olan kişilerin bilgi edinme hakkı ortadan kalkar⁸⁰. Hata bu kişiler, çocukla kişisel ilişki kurmaya hakkı olan üçüncü kişi (BGB § 1685/II)⁸¹ kapsamında sayılmazlar⁸².

BGB § 1686'da her hukuki anne veya babanın bilgi alma hakkının bulunmadığı dolaylı şekilde ifade edilmiştir. Hükme göre, hukuki olarak anne veya baba olan kimseler, ancak *haklı bir menfaatinin varlığı ve çocuğun üstün yararına aykırı olmaması* koşuluyla bu hakka sahiptirler. Önemi dolayısıyla haklı menfaat ve çocuğun üstün yararına aykırı olmama koşullarına aşağıda detaylı şekilde değinilecektir.

2. Biyolojik Baba

Alman Hukuku'nda, çocuk ile hukuki babalık bağı kurulmamış olan biyolojik baba; ancak BGB § 1686a/I, bent 2'deki koşulların gerçekleşmesi

⁷⁷ Schwenzer ve Cottier, "ZGB Art.275a," n.3.

⁷⁸ Hennemann, "BGB § 1686," n.3; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.258.

⁷⁹ Rake, "BGB § 1686," n.2. Hennemann, "BGB § 1686," n.3; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.258; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.6; Begr, BT-Drs. 13/4899, 107, (<https://dserver.bundestag.de/btd/13/048/1304899.pdf>, 15.12.2025).

⁸⁰ OLG Schleswig Beschl. v. 30.1.2004–10 UF 199/03, (BeckRS 2004, 02329, beck-online die Datenbank, 25.12.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.2; Hennemann, "BGB § 1686," n.3; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.258.

AdVermiG [Evlat Edinme Aracılık Kanunu] madde 8a'daki koşullar altında, en azından çocuk 16 yaşına gelene kadar bilgi edinilmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. Hennemann, "BGB § 1686," n.3. Çocuğunu evlatlık veren eski hukuki anne bakımından BGB § 1686a hükmünün kıyasen uygulanması yoluyla bilgi alma hakkının mümkün olabileceği yönünde bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.6.1, 11.1.

⁸¹ BGB § 1685/II'ye göre, çocuğun yakın ilişki içinde olduğu ve çocuğa fiilen sorumluluk göstermiş veya göstermekte olan kişiler, çocuğun yararına olması durumunda, çocukla kişisel ilişki kurma hakkına sahiptirler.

⁸² OLG Schleswig Beschl. v. 30.1.2004–10 UF 199/03, (BeckRS 2004, 02329, beck-online die Datenbank, 10.1.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.2.

halinde bilgi alma hakkına sahiptir. Buna göre biyolojik baba, başka bir hukuki babanın tabiiyeti boyunca, çocuğa karşı ciddi ilgi göstermişse ve haklı bir menfaati varsa, çocuğun üstün yararına aykırı olmamak kaydıyla anne ve babadan bilgi isteyebilir. Burada biyolojik baba yanında başka bir erkek de hukuki babadır⁸³, dolayısıyla biyolojik babayla çocuk arasında hukuki babalık ilişkisi kurulmamış olmalıdır. Eğer biyolojik babanın hukuki baba olma imkânı varsa, önce hukuki babalık statüsünü kazanması gerekir, bundan sonra da BGB § 1684 (kişisel ilişki kurma) ve BGB § 1686 (çocuğun durumu hakkında bilgi alma) maddelerinden doğan haklarını ileri sürebilir⁸⁴, artık BGB § 1686a çerçevesinde talepte bulunması söz konusu olamaz⁸⁵.

Biyolojik babanın bilgi alma talebinde bulunması halinde, o babanın biyolojik baba olduğunu ispatlaması gerekir. Biyolojik babalığın taraflar arasında çekişmesiz olduğu veya mahkemenin (*örneğin özel bir soybağı raporuna-DNA testine dayanarak*) babalığın mevcudiyeti konusunda ikna olduğu hallerde bu koşul yerine getirilmiş sayılacaktır. Bunun dışındaki durumlarda biyolojik babalık, FamFG (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit-Aile Mahkemeleri ve Çekişmesiz Yargı İşlerindeki Usul Hakkında Kanun*) § 167/II uyarınca, tahkikat prosedürü içerisinde mahkemece yaptırılacak bir soybağı incelemesi (resmi DNA testi) yoluyla belirlenebilir⁸⁶.

⁸³ Alman Federal Mahkemesi'ne göre, başka bir erkeğin çocuğu evlat edinerek hukuki babalık statüsünü kazanmasında da; biyolojik babanın BGB § 1686a'dan doğan haklarını ileri sürebileceğine dair bkz. BGH, Beschl. v.16.6.2021–XII ZB 58/20, (NJW 2021, 2801, beck-online die Datenbank, 18.1.2026). Aynı yönde bkz. Rake, “BGB § 1686a,” n.4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686a,” n.3.2.

Daha önce hukuki yönden soybağı olmayan biyolojik babanın evlat edinmeye izin verdikten sonra artık bilgi edinme hakkına sahip olmayacağı yönünde bkz. Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.2; Budzikiewicz, “BGB § 1686a,” n.2; Rake, “BGB § 1686a,” n.4. Aksi görüş için bkz. Clausius, “Auskunftsrecht,” 894.

⁸⁴ BGH, Beschl. v. 05.10.2016-XII ZB 280/15, (NZFam 2016, 1179, beck-online die Datenbank, 20.02.2026); Clausius, “Auskunftsrecht,” 896; Kemper, “BGB § 1686a,” n.3; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3621, n.2; 3622, n.14; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686a,” n.3.

⁸⁵ Begr, BT-Drs. 17/12163, 12, <https://dserver.bundestag.de/btd/17/121/1712163.pdf>, 10.12.2025; Clausius, “Auskunftsrecht,” 896; Budzikiewicz, “BGB § 1686a,” n.2; Kemper, “BGB § 1686a,” n.3.

⁸⁶ Rake, “BGB § 1686a,” n.2.

FamFG § 167a/I gereği, biyolojik babanın kişisel ilişki kurma veya bilgi alma taleplerinin kabul edilmesi için, çocuğun annesiyle gebe kalma döneminde cinsel

BGB § 1686a'nın lafzına bakıldığında biyolojik baba, üreme yoluna ilişkin ayırım yapılmadığından, yapay döllenme ya da anne ile cinsel ilişki sonucu döllenme sonucunda baba olması fark etmeksizin, bilgi alma talebinde bulunabilir. Ancak konu, sperm bağışları bakımından değerlendirildiğinde, tarihsel ve amaçsal açıdan; anonim sperm bağışında (heterolog inseminasyon), anne ile evli olmayan baba (Wunschvater) BGB § 1686a kapsamında sayılmayacaktır⁸⁷. Bir sperm bankasından temin edilen donör spermiyle gerçekleştirilen ve tarafların rızasına dayanan anonim sperm bağışında, babalık davasıyla ilgili BGB § 1600d fıkra 4, sperm bağışçısını baba olarak kabul etmemektedir. Sperm bağışında bağışçının, babalıktan zımnen feragat ettiği varsayılır. Bununla uyumlu olarak bağışçı, BGB § 1686a/I anlamında biyolojik baba da sayılmaz⁸⁸. Ancak biyolojik baba, bilinen (özel) sperm bağışçısı (*Privater Samenspende*) ise, babalıktan feragat etmediği, buna göre de BGB § 1686a'ya göre bilgi alma hakkına sahip olduğu kabul edilir⁸⁹.

birliktelik yaşadığına dair yeminli bir beyanda bulunması gerekir. Bkz. Torsten Obermann, "Teil O Verfahrensrecht," içinde *Scholz/Kelffmann Praxishandbuch Familienrecht*, ed. Norbert Kleffmann (Verlag C.H.Beck oHG, 2025), n.305a; Clausius, "Auskunftsrecht," 897; Kemper, "BGB § 1686a," n.2; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.42.

Sperm bağışçısı bakımından aynı yönde bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.7.

⁸⁷ Begr, BT-Drs. 17/12163, 14, <https://dserver.bundestag.de/btd/17/121/1712163.pdf>, 10.12.2025; Budzikiewicz, "BGB § 1686a," n.1; Rake, "BGB § 1686a," n.3; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.21.

⁸⁸ Rake, "BGB § 1686a," n.3.

⁸⁹ Budzikiewicz, "BGB § 1686a," n.1-2; Rake, "BGB § 1686a," n.3; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.21; OLG Düsseldorf Beschl. v. 14.3.2017-5 WF 29/16, (BeckRS 2017, 104795, beck-online die Datenbank, 19.12.2025).

Sperm bağışı sonrasında, her ne kadar çocuğun anne ve eşi tarafından büyütüleceği yönünde bir uzlaşma olsa da, bağışta bulunan kişinin bilgi alma hakkının varlığını koruyacağı, uzlaşmanın vazgeçme anlamına gelmeyeceği yönünde bkz. Rake, "BGB § 1686a," n.6.

Çocuğun, taşıyıcı annelik yoluyla dünyaya gelmiş olması halinde, genetik bağı olmayan anne (Wunschmutter) bakımından BGB § 1686a hükmünün kıyasen uygulanmayacağı yönünde bkz. OLG Nürnberg, Beschl. v. 4.8.2021-11 UF 655/20, (NJW-RR 2021, 1232, beck-online die Datenbank, 26.02.2026); Budzikiewicz, "BGB § 1686a," n.1; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.258; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.6.

BGB § 1686a'ya göre biyolojik baba, çocuğa karşı ciddi ilgi göstermişse ve haklı bir menfaati bulunuyorsa, çocuğun üstün yararına da aykırı olmamak kaydıyla bilgi talebinde bulunabilir⁹⁰.

Muhtemel babalık durumundan haberi olduktan hemen sonra iletişim kurma çabası içinde olan; bu arzusunu tekrar tekrar beyan eden ve çocuk için sorumluluk üstlenmeye hazır olan biyolojik bir baba, ciddi ilgi göstermiş bir babadır⁹¹. Biyolojik babanın anneye tıbbi muayenelerde veya doğumda eşlik etmek istemesi, muayene sonuçlarını sorması, çocuğu bir an önce tanımak istemesi, çocukla iletişim kurma arzusunu dile getirmesi ve kişisel ilişki (görüşme) kurmak için çaba sarf etmesi gibi haller, ciddi ilgiye ilişkin somut örneklerdir⁹². Biyolojik baba, muhtemel babalığını öğrenmesinden yıllar sonra çaba göstermeye kalkışmışsa, ciddi bir ilginin bulunduğu söylenemez⁹³. Biyolojik babanın çabalarının ciddi bir ilgiyi karşılayıp karşılamadığı somut olayın tüm koşulları ışığında hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde değerlendirilir⁹⁴. Öğretide biyolojik babanın ciddi ilgi göstermesi gerekliliğine ilişkin beklentide aşırıya kaçılmaması gerektiği de belirtilmiştir⁹⁵.

⁹⁰ Haklı bir menfaatin varlığı ve çocuğun üstün yararına aykırı olmama koşulları, hem BGB § 1686 hem de BGB § 1686a hükümleri kapsamında aradığından, tekrara düşmemek adına aşağıda tek bir başlık altında ayrıca ele alınacaktır.

⁹¹ BGH, Beschl. v. 05.10.2016-XII ZB 280/15, (NZFam 2016, 1179, beck-online die Datenbank, 20.02.2026); OLG Frankfurt a. M., Beschl. v. 2.1.2019-6 WF 115/18, (NZFam 2019, 431, beck-online die Datenbank, 21.02.2026); Budzikiewicz, "BGB § 1686a," n.2; Kemper, "BGB § 1686a," n.4.

⁹² Begr, BT-Drs. 17/12163, 13, (<https://dserver.bundestag.de/btd/17/121/1712163.pdf>, 10.12.2025); Clausius, "Auskunftsrecht," 897; Rake, "BGB § 1686a," n.6; Kemper, "BGB § 1686a," n.4; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.14.2.

Çocuk için yapılan nafaka ödemelerinin de ciddi ilginin var olup olmamasında göz önünde bulundurulacak bir ölçüt olduğu yönünde bkz. OLG Frankfurt a. M., Beschl. v. 2.1.2019-6 WF 115/18, (NZFam 2019, 431, beck-online die Datenbank, 21.02.2026); Rake, "BGB § 1686a," n.6.

Biyolojik babanın zamanında kürtaj önerisinde bulunmuş olmasının ciddi ilgisinin bulunmadığı şeklinde yorumlanamayacağı yönünde bkz. OLG Frankfurt a. M., Beschl. v. 2.1.2019-6 WF 115/18, (NZFam 2019, 431, beck-online die Datenbank, 21.02.2026).

⁹³ Rake, "BGB § 1686a," n.6.

Biyolojik babanın babalık ihtimalini öğrendiği andan itibaren yedi yıl sonra iletişime geçmeye çalışmış olmasının ciddi ilginin bulunmaması olarak yorumlandığına ilişkin bkz. OLG Bremen, Beschl. v. 10.10.2014-5 UF 89/14, (NJW 2015, 259, beck-online die Datenbank, 29.12.2025).

⁹⁴ BGH, Beschl. v. 05.10.2016-XII ZB 280/15, (NZFam 2016, 1179, beck-online die Datenbank, 20.02.2026); Rake, "BGB § 1686a," n.6.

⁹⁵ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.17.

Biyolojik babalığın çekişmeli olduğu durumlarda, önce babalığın tespitine gitmeksizin, bilgi alma hakkına ilişkin diğer koşulların varlığı (*haklı bir menfaatinin bulunması, çocuğun üstün yararına aykırılık olmaması, ciddi ilginin varlığı*) incelenebilir mi sorusu akla gelebilir. Öğretide bu husustaki belirsizliğin, Anayasa Mahkemesi'nin (BVerfG) 19.11.2014 tarihli kararıyla sona erdiği ifade edilmiştir. Karara göre, mahkeme inceleme sırasını, keyfe veya pratikliğe göre değil; özellikle çocuğun üstün yararının zedelenip zedelenmeyeceğine göre belirlemelidir⁹⁶. Çocuğun üstün yararı zedelenmeyecek ise, önceden bir soybağı incelemesi yapılmayabilir de. Buna karşın, çocuk hakkında bilgi verilmesi çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturacaksa; biyolojik babalığın tespitine yönelik olan ve çocuğu strese sokabilen testlere gerek kalmayacaktır. Üstün yararın varlığı, zaten bilgi alma hakkının bir koşulu olduğundan varılan bu sonuç isabetlidir. Ancak üstün yararı zedelememe koşulunun varlığına ilişkin inandırıcı deliller sunulmuşsa; özellikle çocuğun bulunduğu aile hayatına müdahale olumsuz sonuçlar doğurmuyorsa, böylece biyolojik babanın babalığı da tartışma konusu değilse, diğer koşullar tam olarak ispat edilmemiş de olsa soybağı incelemesi yapılabilir⁹⁷.

3. Vasi veya Kayyım

Öğretide, velayet sahibi anne ve/veya baba için geçerli olan kuralların, kıyasen vasi (*Vormund*) veya BGB § 1915/I ile kendisine devredilen görev alanları kapsamında kayyım (*Pfleger*) için de geçerli olduğu belirtilmiştir. Gerçekten vasi ve kayyım sıfatına sahip kimseler de, yetkili kanuni temsilci sayıldıklarından (BGB § 1793/I-1) koruyucu aileler de dahil üçüncü kişilerden, çocuğun üstün yararı koşuluna (*Kindeswohlvorbehalt*) tabi olmaksızın, çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi talep edebilirler. Vasi veya kayyım, anne veya babadan bilgi talep ederse, bu talep, anne veya babanın birbirinden bilgi alma hakkını düzenleyen BGB § 1686'ya dayanır, zira bu kimseler, anne veya baba benzeri bir konuma sahiptirler. Bununla uyumlu olarak da bilgi talepleri, çocuğun üstün yararına aykırı olmama koşuluna tabi olur⁹⁸.

⁹⁶ BVerfG, Beschl. v. 19.11.2014–1 BvR 2843/14, (NZFam 2015, 141, beck-online die Datenbank, 02.02.2026).

⁹⁷ Clausius, "Auskunftsrecht," 897.

Konunun değerlendirilmesinde mahkeme takdir yetkisine sahiptir. Bkz. Kemper, "BGB § 1686a," n.2; OLG Bremen, Beschl. v. 10.10.2014–5 UF 89/14, (NJW 2015, 259, beck-online die Datenbank, 29.12.2025).

⁹⁸ Finke, "Auskunft," 887.

B. Bilgi Vermekle Yükümlü Olanlar

Alman Hukuku'nda bilgi vermekle yükümlü kişiler, anne veya baba, vasi, kayyım, Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve bazı hallerde koruyucu ailedir. Bunların dışında kanunda açık bir düzenleme olmasa da, çocukla ilgisi olan diğer kişilerin bilgi verme yükümlülüğü altında olduğu da kabul edilmektedir. Buna karşılık çocuk bilgi vermekle yükümlü olan kimseler arasında değildir⁹⁹.

1. Anne veya Baba

BGB § 1686 hükmü, eski BGB § 1634/III'e karşılık gelmektedir. Eski BGB § 1634'e göre, velayet hakkı olmayan anne veya baba, yalnızca kişisel ilişki kurma hakkına (eski BGB § 1634/I) değil, ayrıca haklı bir menfaatin bulunması hâlinde bilgi alma hakkına da sahipti. Çocuk Hukuku Reformu Kanunu (KindRG) ile, bilgi alma hakkı da tıpkı kişisel ilişki kurma hakkı gibi, artık bilgi talep edenin velayete sahip olup olmamasına bağlı olmaktan çıkarılmış; BGB §1686'da müstakil bir kanuni dayanağa kavuşmuştur. Buna göre anne ve baba ortak velayet hakkına sahip olsalar da; çocuğun üstün yararına aykırı olmamak kaydıyla, birbirlerinden bilgi talep edebileceklerdir¹⁰⁰. Bu haliyle BGB § 1686, eski BGB § 1634'e kıyasla, bilgi vermekle yükümlü olanların kapsamında bir genişleme öngörmektedir. Şöyle ki, KindRG'den önce, sadece velayet hakkına sahip olan anne veya baba bilgi vermekle yükümlü tutulmuşken; sonrasında BGB § 1686'nın "*Elternteil (ebeveyn yahut anne veya babadan birisi)*" ifadesini tercih etmesi, özellikle çocuğu fiilen gözetim altında tutan anne veya babayı da kapsadığını göstermektedir¹⁰¹. Buna göre çocuğu fiilen gözetim altında tutan anne veya babanın, her zaman için velayet hakkına sahip olan kimse olmayabileceği sonucu çıkmaktadır¹⁰². Örneğin çocuk annenin velayetinde ve onunla yaşıyor olsa dahi, kişisel ilişki kurma hakkı çerçevesinde baba ile bulunduğu sırada

⁹⁹ Hennemann, "BGB § 1686," n.12; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4.

¹⁰⁰ Begr, BT-Drs. 13/4899, 107, <https://dserver.bundestag.de/btd/13/048/1304899.pdf>, 15.12.2025; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.8.1. Ortak velayet bakımından aksi görüş için bkz. Kemper, "BGB § 1686," n.1.

¹⁰¹ Begr, BT-Drs. 13/4899, 107, <https://dserver.bundestag.de/btd/13/048/1304899.pdf>, 15.12.2025; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.8.1.

¹⁰² BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.14, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.7; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Rake, "BGB § 1686," n.3; Hennemann, "BGB § 1686," n.4; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.84; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Finke, "Auskunft," 884.

yaşanan önemli olaylar bakımından, ortada haklı bir menfaat de varsa, baba da anneye karşı bilgi vermekle yükümlü olabilir. Hatta bu yükümlülük, kişisel ilişki kurma hakkı bulunan biyolojik baba için de söz konusu olabilir. Çocuk biyolojik babayla görüştüğü sırada, meydana gelen önemli bir olay bu yükümlülüğü doğurabilir¹⁰³.

BGB § 1686 kapsamında bilgi vermekle yükümlü olanlar, diğer anne veya baba iken, BGB §1686a kapsamında biyolojik babanın bilgi talebi karşısında bilgi vermekle yükümlü olanlar, hem anne hem de hukuki babadır¹⁰⁴.

Çocuğunu üçüncü kişilerin bakımına bırakmış olan veya evlatlık verilmek üzere teslim eden anne ve/veya baba da bilgi vermekle yükümlü olabilir, bu tür durumlarda anne ve/veya babanın istenen bilgiye sahip olmadığı durumlarda, çocuğun fiilen bakımını üstlenen kişiden istenen bilgiyi sormak da anne ve/veya babanın yükümlülüğündedir¹⁰⁵.

Anne veya baba bilgiyi, bizzat ve şahsen iletmek yerine avukatı, bir akrabası yahut talimatı üzerine Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü gibi bir aracı vasıtasıyla da sağlayabilir¹⁰⁶. Ancak bilgi iletilirken çocuk, aracı olarak kullanılmamalıdır. Günümüzde bu konuda kolaylık sağlayan; elektronik mesajlaşma gibi birçok teknolojik imkân varken, kişisel çekişme sebebiyle çocuğun bu sürece dahil edilmesi, onun yararına uygun düşmez¹⁰⁷.

¹⁰³ Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324-325.

¹⁰⁴ Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.6.

¹⁰⁵ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.7.

Bununla birlikte evlat edinme gerçekleşip de hukuki ebeveynlik sona erince, evlatlık veren anne ve/veya baba, kendisinde bulunmayan bilgiyi, evlat edinenlerden soramamalıdır, zira daha önce de belirtildiği gibi; bu halde evlatlık veren anne ve/veya babanın bilgi edinme hakkı ortadan kalkmaktadır. Bu sebeple evlatlık veren anne ve/veya babanın çocuğa fiilen bakan kimseden bilgiyi sorma yükümlülüğü de doğal olarak evlat edinmenin gerçekleşmesine ve çocuğun artık evlat edinenlerin bakımına verilmesine kadardır.

¹⁰⁶ OLG Hamm, Beschl. v. 7.3.2014 – 13 WF 22/14 (NJW 2014, 2369, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); OLG Hamm Beschl. v. 7.3.2014–13 WF 22/14, (BeckRS 2014, 10190, beck-online die Datenbank, 19.12.2025); OLG Köln, Beschl. v. 28.06.1996-16 Wx 118/96, (BeckRS 1996, 9270, beck-online die Datenbank, 13.2.2026); Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.7.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.4; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.86.

¹⁰⁷ Hennemann, "BGB § 1686," n.4.

2. Vasi, Tamamlayıcı Kayyım, Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Koruyucu Aile

Anne-baba olmayıp da onlara benzer şekilde fiili veya hukuki olarak bakım ve gözetim yükümlülüğüne sahip üçüncü kişiler, vasi (*Vormund*), tamamlayıcı kayyım (*Ergänzungspfleger*), Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü (*Jugendamt-hukukumuz bakımından Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü*) ve koruyucu aile şeklinde sayılabilir. Bu kimselerin bilgi verme yükümlülüğünün olup olmadığı, varsa ne ölçüde olduğu kanunda düzenlenmemiş olup, bu konu öğretide tartışmalıydı¹⁰⁸. Sonradan kanundaki bu boşluğun, 2017 yılında Alman Federal Mahkemesi tarafından doldurulduğu kabul edildi¹⁰⁹. Kanunkoyucunun BGB § 1686 hükmünü getirirken, somut olayın koşullarına göre çocuğun kişisel durumuna ilişkin bilgiye, diğer anne veya babanın değil; sadece üçüncü bir kişinin sahip olması ihtimalini düşünmediğini varsayan¹¹⁰ mahkeme, kararında şu düşünceleri dile getirmişti: BGB § 1686'nın amacının, velayet hakkı olmayan anne-babanın bile GG'nin altıncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında bilgi edinme ihtiyacını karşılamak olduğu gözetildiğinde, anne-baba olmasa da *hukuki veya fiili konumu itibarıyla bir ebeveynle kıyaslanabilir durumda olan muhataplara karşı* da kıyas yoluyla bilgi alma hakkı ileri sürülebilmelidir. Karardan anlaşıldığı üzere, önemli olan; ilgili üçüncü kişilerin hukuki veya

¹⁰⁸ Bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.8.

BGB § 1686'nın kıyasen uygulanmasının yerinde olduğu, kanunkoyucunun burada bilinçli bir boşluk bırakmadığı; belirtilen istisnai durumlarda bilgi alma hakkının ortadan kalkacağı saikiyle kural getirmediği, bilgi alma hakkının sözü edilen istisnai durumlarda diğer anne veya babaya karşı ne kadar varsa, sözü edilen kişi ve kurumlara (vasi veya kayyım) karşı da aynı ölçüde olacağı; bu kabulün, GG'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer verilen anne babanın bilgi edinme ihtiyacının korunması bakımından da Anayasa'ya uygun bir yorum olacağı yönündeki görüş için bkz. Raken, BGB § 1686, n.3; Obermann, "Teil O Verfahrensrecht," n.305a.

¹⁰⁹ BGH, Beschl. v. 26.7.2017–XII ZB 85/17, (NJW 2017, 2828, beck-online die Datenbank, 20.3.2026); BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.19, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); aynı görüşte bkz. Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1.

Anne-babanın, vasiinin veya tamamlayıcı kayyımın gerekli bilgileri bizzat temin edemediği, buna karşın çocuğun fiili bakımını üstlenmiş koruyucu ailenin talep edilen bilgiyi verebilecek durumda olduğu istisnai durumlarda, velayete sahip bulunmayan koruyucu ailenin bilgi vermekle yükümlü kabul edilebileceği yönünde bkz. Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 325; Rake, "BGB § 1686," n.3.

¹¹⁰ Finke, "Auskunftsrecht," 885.

fiili konumları itibariyle anne-baba ile kıyaslanabilir durumda olmalarıdır. Buna göre bilgi vermekle yükümlü kimseler, hukuki konumuyla velayet sahibi vasi veya tamamlayıcı kayyım¹¹¹ olabileceği gibi, fiili bakımı üstlenen Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bağlı bir çocuk yurdu veya koruyucu aile olabilir. Kıyas yoluyla uygulama sonucunda ayrıca BGB § 1686'daki diğer koşullar (haklı kılan menfaatin varlığı ve çocuğun yararına aykırı olmama) bu kimseler için de aranır.

Federal Mahkeme'nin 2017 tarihli bu kararı öğretide eleştirilere uğramıştır. Karara göre vasi veya kayyım ilk aşamada bilgi vermekle yükümlüdür, ancak o gerekli bilgilere sahip değilse, somut olayda çocukla anne-babaya benzer şekilde fiili bakım ilişkisi içinde olan kimse de bilgi vermekle yükümlü davalı olarak nitelendirilebilir. Bu noktada bir görüşe göre¹¹², bilgi verme yükümlülüğünün, fiili konumu itibariyle anne-babaya benzer durumda olanlara genişletilmesine gerek yoktur. Vasi veya kayyım, hukuki konumu çerçevesinde zaten fiili bakımı üstlenen kimselere başvurarak onlardan bilgi talep edebilir. Bu durumda fiili bakımı üstlenen Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmet Müdürlüğü'ne bağlı yurt çalışanı veya koruyucu aile, velayet sahibi vasiye veya kayyım çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Bu sebeple BGB § 1686'den türetilerek; fiili bakımı üstlenen kimselerin bilgi vermekle yükümlü olanlar arasında sayılmasına gerek yoktur. Bunun sonucunda sözü edilen kimseler, kendilerine emanet edilen çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi vermeyi reddedebilir ve bilgi talep edeni, vasiye veya kayyımına yönlendirebilir. Bilgi talep eden mesela velayeti olmayan anne ve/veya baba ise, çocukla ilgili önemli bir meseleye (*erhebliche Angelegenheit*) ilişkin bilginin verilmesinde, çocuğun üstün yararı bakımından değerlendirmede bulunma görevi, vasi veya kayyımdadır. Ancak istenen bilgi günlük yaşama dair bir meseleye (*Angelegenheit des täglichen Lebens*) ilişkinse, BGB § 1688 uyarınca fiili bakımı üstlenen kimseler de, bilgiyi verip vermeme yönünde karar vermeye yetkili sayılabilirler. Farklı bir

¹¹¹ Federal Mahkeme'nin bir kararına göre, anne-babanın velayet yetkileri arasında olan "çocuğa sağlık bakımında bulunma" yetkisinin onlardan alındığı olayda, anne veya baba çocuğun sağlık durumu hakkında bilgi talep ettiğinde bilgi verme yükümlüsü, halihazırda sağlık bakımını üstlenen kişidir. Uyuşmazlığa konu olayda bu kişi, velayetin bu yetkisine sahip ve gerekli bilgiye ulaşabilecek durumda olan tamamlayıcı kayyımdır (*Ergänzungspfleger*). Olayda Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetleri Müdürlüğü (*Jugendamt*) tamamlayıcı kayyım olarak atanmıştır. Bkz. BGH, Beschl. v. 26.7.2017–XII ZB 85/17, (NJW 2017, 2828, beck-online die Datenbank, 20.3.2026).

¹¹² Finke, "Auskunft," 888-889; Hennemann, "BGB § 1686," n.5.

gerekçeyle fiilen bakımı üstlenen kimselerin bilgi verme yükümlülüğünü tamamen reddeden başka bir görüşe göre¹¹³, kanunun lafzına ve amacına aykırı olarak yorum yapılmaktadır, BGB § 1686'daki anne-baba ifadesi, ne Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nü ne de koruyucu aileyi kapsar. Buna göre, çocuk koruyucu ailede olduğu için fiilen bakımı altında olmasa da, anne-babanın bilgi verme yükümlülüğü devam eder. BGB § 1686 bilgi vermekle yükümlü olanların kapsamını bilinçli olarak sınırlandırmıştır. Anne-baba yoksa ve böylece velayet hakkı vasi veya tamamlayıcı kayyımda ise; bu kez bu kimseler bilgi verme yükümlülüğü altındadır. Somut olayda istenen bilgi, çocuğa fiilen bakan koruyucu ailede olsa bile, sayılan kimselerin bilgi verme yükümlülüğünde herhangi bir değişiklik olmaz; böyle bir ihtimalde anne-baba yahut vasi veya tamamlayıcı kayyım, bilgiyi koruyucu aileden edinip isteyene iletmek durumundadır.

Biyolojik babanın bilgi talebi karşısında çocuğun annesi ve hukuki babası yoksa ya da özel durumları sebebiyle bilgi verebilecek durumda değiller ve bu bilgi üçüncü kişiler tarafından verilebiliyorsa, BGB § 1686a/I b.2 hükmü kıyas yoluyla onlara karşı da uygulanmalıdır. Bu ihtimalde üçüncü kişiler öncelikle, velayetin anne-babadan alınmasıyla çocuğa atanan vasi veya tamamlayıcı kayyımdır¹¹⁴.

Bilgi, vasiden (*Vormund*) veya tamamlayıcı kayyımdan (*Ergänzungspfleger*) (BGB § 1813/I atfıyla) talep ediliyorsa; 1.1.2023 tarihinden itibaren yürürlüğe giren BGB § 1790/IV'e göre; vasi, talepleri halinde haklı menfaat sahibi yakın akrabalara veya çocukla aralarında ailevi ve sosyal bağ bulunan diğer güvenilir kişilere¹¹⁵, çocuğun menfaatine aykırı olmamak kaydıyla, onun kişisel durumuna ilişkin bilgi vermekle yükümlüdür; ancak bu bilginin verilmesi vasiden beklenebilir de olmalıdır. Bu hüküm

¹¹³ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.8.1; Clausius, "Auskunftsrecht," 894; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.259; BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.22 vd., beck-online die Datenbank, 1.4.2026); OLG Hamm Beschl. v. 01.08.2016–4 UF 99/16, (BeckRS 2016, 15905, beck-online die Datenbank, 1.5.2026).

¹¹⁴ Rake, "BGB § 1686a," n.9.

¹¹⁵ Bu noktada, "yakın akraba" kavramının, sadece vesayet altındaki kişiyle karşılıklı güven ilişkisi bulunan kişilerle sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağı tartışılabilir. Ana-baba ile büyükanne-büyükbaba yönünden, Alman Anayasası'nın 6. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında güvence altına alınan aile hayatının korunması ilkesi dikkate alındığında böyle bir sınırlamanın kabulünün mümkün olmadığı yönünde bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.8.

sayesinde artık BGB § 1686 hükmüne kıyas yoluyla başvurulmasına gerek kalmamıştır¹¹⁶. Ancak Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü (*Jugendamt*) bakımından 2017 tarihli Alman Federal Mahkemesi kararı uygulanmaya devam edeceği için, BGB § 1686 kıyasen uygulanmaya devam edecektir¹¹⁷.

3. Çocukla İlgisi Olan Diğer Kişiler

Çocukla ilgisi olan diğer kişiler, kişisel ilişki kurma hakkına (*Umgangsrecht*) sahip diğer ilgililer (BGB § 1685) ve biyolojik baba (BGB § 1686a b.1) olabileceği gibi, çocukla bir şekilde ilişki kurmuş olan öğretmenler, hekimler, eğitmenler, spor antrenörleri gibi kimseler de olabilir. Öğretide bu kimselerin de bilgi vermekle yükümlüler arasında olabileceği savunulmaktadır¹¹⁸.

Diğer ilgililer ve biyolojik baba yönünden; örneğin çocuk hafta sonunu büyükbabasinda geçirmişse, bilgi alma hakkının koşulları da gerçekleşmişse, büyükbaba da o süre zarfındaki önemli olaylar (hastalık, kaza vb.) hakkında bilgi vermekle yükümlü olur. Çocukla kişisel ilişki kuran diğer ilgililer ve biyolojik baba, velayet hakkına ve anne-baba benzeri bir konuma sahip değildirler. Bu sebeple bilgi verme yükümlülüğünün dayanağı, BGB § 1686'nın kıyasen uygulanması olamaz. Dayanak, velayete sahip ana ve/veya babanın, BGB § 1632/II'da belirtilen; velayetin kişisel ilişkiyi belirleme yetkisini de kapsadığı hükmüne göre aldıkları karar ve bu karar sonucunda kurulan görüşme ilişkisindeki yan yükümlülüktür. Buna göre kişisel ilişki kurma hakkına sahip kimseler, velayet sahibi ana ve/veya babaya bilgi vermek zorundadırlar. Ancak anne-baba benzeri bir konuma sahip olmadıklarından, bilgi talebine, bilgi vermenin çocuğun yararına aykırı olduğunu öne sürerek karşı çıkamazlar. Ancak bilgi vermenin kendisi, çocuğun yararını tehlikeye düşürecekse, bilgi vermeyi reddetme hakkına sahip olmalıdırlar¹¹⁹.

¹¹⁶ OLG Bremen Beschl. v. 12.01.2024 – 4 UF 49/23, (BeckRS 2024, 14744, n.14, beck-online die Datenbank, 23.12.2025); Dürbeck, *Auskunft*, n.1; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.7.

¹¹⁷ Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.7.

¹¹⁸ Kişisel ilişki kurma yönünden bkz. Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 5; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324-325; Hennemann, "BGB § 1686," n.5. Çocukla bir şekilde ilişki kurmuş olan öğretmen, hekim vb. kimseler yönünden bkz. OLG Frankfurt Beschl. v. 17.06.2015–2 UF 144/15, (BeckRS 2016, 3532, beck-online die Datenbank, 29.12.2025); Oelkers, "Auskunft," 1336; Hennemann, "BGB § 1686," n.5; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4.

¹¹⁹ Finke, "Auskunft," 887.

Öğretmenler, hekimler, eğitimciler, spor antrenörleri gibi çocukla bir şekilde ilişki kurmuş olan kimseler yönünden de açık bir düzenleme yoktur. Öğretide sözü edilen kimselerin bilgi verme yükümlülüğünün, ana-babanın velayet hakkına veya Alman Anayasası m. 6/II-1'deki ebeveynlik haklarına dayanacağı, bu kimseler bir devlet kurumunda çalışmıyorlarsa temel hukuki ilişkideki (*örneğin çocuğun bir kuruma yerleştirilmesinde tedavi sözleşmesi, bir yatılı okul veya yurt sözleşmesi, çocuk küçükse bir kreş veya anaokulu sözleşmesi olabilir*) bir yan yükümlülük olarak bu yükümlülüğün doğacağı savunulmaktadır¹²⁰.

Anne ve baba velayet hakkına sahiplerse, ister birlikte ister tek başına; bu hakka dayanarak doğrudan bu kişilerden bilgi talebinde bulunabilirler¹²¹. Sadece birisi velayet hakkına sahipse, diğer taraf (velayete sahip olmayan anne veya baba) ancak, velayet sahibi tarafın talimatıyla (hatta bir vekaletnameyle) bilgi talebinde bulunabilir¹²².

C. Bilgi Alma Hakkının Koşulları

1. Bilginin Talebinin Konusunun Çocuğun Kişisel Durumuna İlişkin Olması

Bilgi alma talebi, çocuğun kişisel durumuna ilişkin bilgilerle sınırlı olmalıdır. Çocuğun kişisel durumuyla ilgili bilgiler, çocuğun esenliği ve gelişimi için esas teşkil eden tüm fiili veya hukuki durumlardır¹²³. Kişisel ilişki kurma hakkının amacı kapsamında anne veya babanın öğrenmesine izin verilen ve öğrenmesi gereken¹²⁴, çocuğun okul geçmişi, akademik ilerlemesi

¹²⁰ Finke, "Auskunft," 886; Hennemann, "BGB § 1686," n.5.

¹²¹ OLG Koblenz, Beschl. v. 14.02.2014-13 WF 146/14, (BeckRS 2014, 7117, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); BGH, Beschl. v. 14.12.2016-XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.26, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.259; Finke, "Auskunft," 886.

¹²² Hennemann, "BGB § 1686," n.5.

Velayet hakkı sahibi talimatla, çocuğu tedavi eden hekimlerin mesleki gizlilik yükümlülüklerini ortadan kaldıramaz, zira Kanun bilgi verme yükümlülüğünü sadece çocuğa fiilen bakan anne veya babaya yüklemiştir. Bkz. OLG Hamm, Beschl. v. 10-01-1995-15 W 269/94, (NJW-RR 1995, 1028, beck-online die Datenbank, 20.2.2026); OLG Brandenburg Beschl. v. 15.07.2015-10 UF 191/13, (BeckRS 2016, 8364 n.60, beck-online die Datenbank, 2.3.2026); Oelkers, "Auskunft," 1336; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.7.2.

¹²³ Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.9; Kemper, "BGB § 1686," n.3.

¹²⁴ Kanun hükmünün gerekçesine göre, bilgi talep etme hakkına sahip kişinin, görüşme (ziyaret) hakkını bizzat kullanarak ve çocuğa doğrudan sorular sorarak edineceği

yahut çocuğun ruh hali ve gelişimi bakımından önem taşıyan tüm bilgiler buraya girer¹²⁵. Bilginin kesin kapsamı, içeriği ve ayrıntı düzeyi, her somut olayın özellikleri tartılarak belirlenmelidir¹²⁶. Yerine getirilmesi gereken yükümlülük, günlük yaşamın tüm ayrıntılarının detaylı bir anlatımı değil¹²⁷; çocuğun kişisel, sağlık, sosyal, okul ve okul dışı gelişimine dair genel bakış sunan, durumuna ilişkin "önemli hususları" ana hatlarıyla belirten özetidir¹²⁸.

Somutlaştırmak gerekirse, iletilecek bilgiler konusunda uygulamadan şu örnekler verilebilir: çocuğun yerleşim yeri¹²⁹, okul karneleri gibi gelişimine

bilgiden daha fazlasını talep edilemez. Bkz. BT-Drs. 13/4899, 107, <https://dserver.bundestag.de/btd/13/048/1304899.pdf>, 15.12.2025; Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.

¹²⁵ BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.31, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); OLG Hamm Beschl. v. 01.08.2016–4 UF 99/16, (BeckRS 2016, 15905, n.8, beck-online die Datenbank, 1.5.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.9; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.262; Kemper, "BGB § 1686," n.4; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.9.

¹²⁶ OLG Jena, Beschl. v. 26.04.2016–1 WF 93/16, (BeckRS 2016, 18472, beck-online die Datenbank, 1.12.2025); BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.31, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); OLG Hamm, Beschl. v. 10-01-1995-15 W 269/94, (NJW-RR 1995, 1028, beck-online die Datenbank, 20.2.2026); Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Finke, "Auskunft," 884; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.

¹²⁷ OLG Jena, Beschl. v. 26.04.2016–1 WF 93/16, (BeckRS 2016, 18472 n.34, beck-online die Datenbank, 1.12.2025); OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008, 226, beck-online die Datenbank, 2.10.2025); OLG Koblenz, Beschl. v. 17. 10. 2001-13 UF 609/01, (FPR 2002, 273, beck-online die Datenbank, 7.10.2025); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.6; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.86.

¹²⁸ OLG Jena, Beschl. v. 26.04.2016–1 WF 93/16, (BeckRS 2016, 18472 n.33, beck-online die Datenbank, 1.12.2025); BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.31, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Finke, "Auskunft," 884.

¹²⁹ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1; Rake, "BGB § 1686," n.7; Hennemann, "BGB § 1686," n.10; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.86; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.9.

ilişkin raporlar¹³⁰, fotoğrafları¹³¹, sosyal gelişimi, özel yetenekleri, ilgi alanları¹³², tedavi eden hekimin veya terapistin adı, adresi ve vermiş oldukları sağlık raporları veya diğer raporlar (gerektiğinde raporların kopyası)¹³³, aşı kaydının kopyası¹³⁴, bilgi talep eden anne veya babanın kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında kutlamaya katılma izni olup olmadığına bakılmaksızın, çocuğun dini ya da özel kutlama günleri¹³⁵. Buna karşılık, çocuğun tuttuğu günlüğün kopyası¹³⁶, sınıf ve okul içi çalışma defterleri¹³⁷, sahip olduğu gizli

¹³⁰ OLG Köln, Beschl. v. 28.6.2016–10 UF 21/15, (BeckRS 2016, 17272, beck-online die Datenbank, 3.12.2025); OLG Koblenz, Beschl. v. 17. 10. 2001-13 UF 609/01, (FPR 2002, 273, beck-online die Datenbank, 7.10.2025); Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; Oelkers, “Auskunfts,” 1336; Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1; Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.1; Rake, “BGB § 1686,” n.7; Hennemann, “BGB § 1686,” n.9; Kemper, “BGB § 1686,” n.6.

¹³¹ OLG Brandenburg Beschl. v. 15.07.2015–10 UF 191/13, (BeckRS 2016, 8364 n.59, beck-online die Datenbank, 2.3.2026); Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1; Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.1; Hennemann, “BGB § 1686,” n.9; Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.262; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.9; Kemper, “BGB § 1686,” n.4.

Kişisel ilişki kurma çerçevesinde aralarında bir görüşme gerçekleşmiyorsa aynı yönde bkz. Rake, “BGB § 1686,” n.7; Clausius, “Auskunftsrecht,” 895.

¹³² Rake, “BGB § 1686,” n.7.

¹³³ OLG Koblenz, Beschl. v. 17. 10. 2001-13 UF 609/01, (FPR 2002, 273, beck-online die Datenbank, 7.10.2025); Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.1; OLG Brandenburg Beschl. v. 15.07.2015–10 UF 191/13, (BeckRS 2016, 8364 n.60, beck-online die Datenbank, 2.3.2026); OLG Köln, Beschl. v. 28.6.2016–10 UF 21/15, (BeckRS 2016, 17272, beck-online die Datenbank, 3.12.2025); Hennemann, “BGB § 1686,” n.9; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.9. Aksi yönde bkz. Rake, “BGB § 1686,” n.7.

¹³⁴ Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1; Hennemann, “BGB § 1686,” n.9; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.9.

Özellikle bilgiyi ve belgeyi talep eden anne veya baba ile ortak tatil planı yapılmışsa, aşı belgelerinin kopyasının verilmesi önem arz eder.

¹³⁵ Hennemann, “BGB § 1686,” n.9.

¹³⁶ OLG Hamm, Beschl. v. 13.05.2003-7 UF 98/03, (BeckRS 2005, 8959, beck-online die Datenbank, 9.10.2025); OLG Koblenz, Beschl. v. 17. 10. 2001-13 UF 609/01, (FPR 2002, 273, beck-online die Datenbank, 7.10.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.87.

Özellikle çocuk ergenlik dönemindeyse bkz. Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.15.

¹³⁷ OLG Hamm, Beschl. v. 07.07.2000–8 UF 222/00, (BeckRS 2000, 13050, beck-online die Datenbank, 7.3.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.1.

telefon numarası¹³⁸ verilecek bilgi kapsamında sayılamaz. Ayrıca bilgi verme yükümlüsü, çocuğun akademik başarıları hakkında sürekli bilgilendirmede bulunmak¹³⁹ ya da çocuğun günlük programını ayrıntılı bir şekilde aktarmak¹⁴⁰ zorunda değildir. Bundan başka, iletilecek bilgi kural olarak güncel olayları kapsar, bu sebeple çocuğun doğum kilosu ve boyu hariç olmak üzere geçmişteki olaylar hakkında bilgi verilmesi beklenemez¹⁴¹. BGB § 1686'da sadece çocuğun kişisel durumu denildiği için, onun malvarlığına ilişkin bilgiler de bu kapsamda sayılmaz¹⁴². Çocuğun görüştüğü kimselere

¹³⁸ OLG Düsseldorf v. 13.5.1996 1 UF 86/96, (FHZivR 43 Nr. 3546, beck-online die Datenbank, 8.3.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1.

Özellikle kişisel ilişki kurma hakkı ortadan kaldırılmışsa, velayet sahibi ya da çocuğu fiilen yanında bulunduran kimsenin, kendisine veya çocuğa ait telefon numarasını verme zorunluluğunun olmadığı yönünde bkz. Hennemann, "BGB § 1686," n.10.

¹³⁹ OLG Hamm, Beschl. v. 07.07.2000–8 UF 222/00, (BeckRS 2000, 13050, beck-online die Datenbank, 7.3.2025); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1.

¹⁴⁰ BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.31, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 5; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1.

¹⁴¹ OLG Düsseldorf, Beschluss vom 14.3.2017–II 5 WF 29-16, (BeckRS 2017, 104795, n.27, beck-online die Datenbank, 5.3.2026); Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1; Rake, "BGB § 1686," n.7; Hennemann, "BGB § 1686," n.6; Clausius, "Auskunftsrecht," 895.

¹⁴² BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.31, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 5; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.10; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.262; Judith Braun, "Auskunft über das Vermögen des minderjährigen Kindes," *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 19 (2019): 580; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.8; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.10; Rake, "BGB § 1686," n.7, 9; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324.

Bununla birlikte çocuğun malvarlığına ilişkin bilgi alma hakkı, BGB § 1605/I'in birinci cümlesi uyarınca nafaka talebi açısından söz konusu olabilir. BGB § 1605/I'in birinci cümlesine göre, üstsoy ve altsoy hısımlar, bir nafaka talebinin veya nafaka yükümlülüğünün tespiti için gerekli olduğu ölçüde birbirlerine bilgi vermekle yükümlüdürler. Böylece çocuğun malvarlığı hakkında bilgi, velayete sahip anne veya baba tarafından diğerine iletilebilir. Bkz. Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 5; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.10; Braun, "Auskunft," 580; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.8.

Bununla birlikte çocuğun malvarlığına ilişkin bilgi alma hakkı, BGB § 242'den de çıkarılabilir. Bkz. Rake, "BGB § 1686," n.9; Hennemann, "BGB § 1686," n.10; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.8; OLG Frankfurt a. M. Beschl. v. 10.08.2018–8 UF 121/18, (BeckRS 2018, 26232, beck-online die Datenbank,

ilişkin bilginin verilmesi, onun anne veya babasıyla olan ilişkisine olumsuz etkide bulunacaksa, bu kimselere ilişkin bilgi de bilgi verme yükümlülüğünün kapsamına girmez¹⁴³.

Bilginin iletilmesinde, kural olarak bilgiyi içeren belgenin iletilmesine gerek yoktur, anne veya babanın bu konudaki beyanı yeterlidir¹⁴⁴. Ancak bilgi talep eden anne veya baba, bilgiye ek olarak düzenli aralıklarla karne fotokopisini ve güncel bir fotoğrafı isteyebilir¹⁴⁵. Bilgi talebine ilişkin bir uyuşmazlıkta, mahkemenin bilgi vermeyi emrettiği kararda, belirli belgelerin de (karne, fotoğraf, rapor gibi) sunulması gerektiği belirtilmişse, artık bilgi verme yükümlülüğü yanında belge sunma yükümlülüğü de söz konusu olur¹⁴⁶.

Talep edilen bilginin verilmesinde çocuğun rızası aranmaz; ancak onun bu bilginin verilmesinden zarar görüp görmeyeceğinin değerlendirilmesi gerekebilir. Çocuk yaş aldıkça artan bağımsızlığı (kendi kaderini tayin etme yeteneği) ve olgunluğu, bilginin kapsamını sınırlandırabilir. Özellikle ayırt etme gücüne sahip ve ergenlik çağındaki bir çocuk, kişiye sıkı sıkıya bağlı

10.12.2025) ; OLG Oldenburg, Beschl. v. 29.01.2018-4 WF 11/18, (LSK 2018, 1896, beck-online die Datenbank, 11.12.2025).

BGB § 242, borçlunun yükümlülüğünü dürüstlük kuralına ve ticari teamüllere uygun şekilde yerine getirmesini arar. Bu paragrafa dayalı bilgi edinilmesinin en başta gelen uygulama alanı, çocuğun malvarlığına ilişkin bilgi verilmesidir. Talep edilen bilgi, bir talebin yerine getirilmesine veya kişinin kendi hakkının varlığı veya kapsamı hakkında bilgi edinilmesine hizmet ediyorsa, bilgi alma hakkı kabul edilmelidir. Mesela çocuğa yapılmış bir bağışlama geri alınmışsa, bağış konusu şeyin durumu bilgi talebiyle öğrenilebilir. Çocuğun malvarlığını anne ve baba birlikte yönetiyorlarsa; yine önemli nitelikte tasarruflar hakkında bilgi alma hakkı vardır. Zira malların çocuğun yararına yönetimi de bu tasarruflar hakkında bilgi edinmeyi gerektirir. BGB § 242'ye dayanan bilgi alma hakkı, BGB § 1686'daki koşullarla birlikte değerlendirilir. Buna göre her şeyden önce hak sahibinin haklı menfaati bulunmalıdır. Ortak velayet söz konusuysa, bilgi talebinde bulunanın, bilgileri üçüncü kişilerden kolayca temin edip edemeyeceği de önemlidir. Aynı şekilde, çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturmama ve hakkın kötüye kullanımı teşkil etmeme koşulları da dikkate alınmalıdır. Bkz. Rake, "BGB § 1686," n.9; Braun, "Auskunft," 580.

¹⁴³ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11.1.

¹⁴⁴ OLG Schleswig, Beschl. v. 21.10.2020-13 UF 123/20, (BeckRS 2020, 42558, n.41, beck-online die Datenbank, 5.12.2025); Hennemann, "BGB § 1686," n.9; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4.

¹⁴⁵ Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324.

¹⁴⁶ Belge sunma yükümlülüğünde, sözü edilen belgelerin sadece (açıklamasız şekilde) sunulmasının, bu yükümlülüğün yerine getirilmiş sayılmasında yeterli olmayacağı yönünde bkz. Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 325.

hakları kullanmada kendi kararını verebilir ve kişiliğinin giz alanı içinde olan bir konuda bilgi paylaşımına karşı çıkabilir¹⁴⁷. Ayırt etme gücüne sahip çocuk, vesikalık bir fotoğrafının istenmesine karşı çıkmaktaysa, tek başına bu tutum, talebin reddi için yeterli bir sebep oluşturmaz¹⁴⁸; bu olumsuz tutumun temelinde yatan sebep de dikkatle irdelenmelidir¹⁴⁹. Mesela talep eden anne veya babanın geçmişteki cinsel istismarı, çocukta bu tutuma yol açmışsa, talebin reddi haklı görülebilir¹⁵⁰. Yine, bilgi talep eden anne veya babanın, bilgiyi, diğeriyle arasındaki muhtemel çatışmada kullanacağı yönünde korku oluşmuşsa, çocukta bu olumsuz tutum haklı görülebilir¹⁵¹.

¹⁴⁷ OLG Brandenburg, Beschl. v. 15.11.2023–13 UF 62/23, (BeckRS 2023, 33936, beck-online die Datenbank, 3.1.2026); OLG Köln, Beschl. v. 28.6.2016–10 UF 21/15, (BeckRS 2016, 17272, beck-online die Datenbank, 3.12.2025); OLG Hamm, Beschl. v. 10-01-1995-15 W 269/94, (NJW-RR 1995, 1028, beck-online die Datenbank, 20.2.2026); OLG Köln, Beschl. v. 28.6.2016–10 UF 21/15, (BeckRS 2016, 17272, beck-online die Datenbank, 3.12.2025); Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; Oelkers, “Auskunft,” 1336; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.9,14; Rake, “BGB § 1686,” n.5; Hennemann, “BGB § 1686,” n.8, 9; Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.261; Finke, “Auskunft,” 886, 887; Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Kasenbacher, “Auskunftsrecht,” 324. Somut olayda hakkında bilgi talep edilen çocuğun yaşının da dikkate alınması gerektiği yönünde bkz. OLG Hamm, Beschl. v. 10-01-1995-15 W 269/94, (NJW-RR 1995, 1028, beck-online die Datenbank, 20.2.2026); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.11.

Çocuğun isteklerinin de dikkate alınması gerektiği yönünde bkz. OLG München, Beschl. v. 29.3.2022–16 UF 1406/21, BeckRS 2022, 25387, (beck-online die Datenbank, 11.12.2025).

Ergin olmaya yakın bir çocuğun sağlık durumu, toplumsal veya siyasi faaliyetleri ve arkadaşlık ilişkileri hakkında hiçbir bilginin talep edilemeyeceği yönünde bkz. KG, Beschl. v. 28. 10. 2010 – 19 UF 52/10, (NJW-RR 2011, 438, 439); Hennemann, “BGB § 1686,” n.9; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.85.

Bu tür bilgilerin verilmesine ilişkin kararın kendisine bırakılması gerektiği yönünde bkz. Clausius, “Auskunftsrecht,” 895.

¹⁴⁸ OLG Bamberg, Beschl. v. 13.4.2022–7 UF 52/22, BeckRS 2022, 14154, beck-online die Datenbank, 8.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.14; Hennemann, “BGB § 1686,” n.9, 11; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.87.

¹⁴⁹ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.14; Hennemann, “BGB § 1686,” n.9.

¹⁵⁰ OLG Bamberg, Beschl. v. 14.3.2022–2 UF 29/22, (NZFam 2022, 454, beck-online die Datenbank, 9.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.14.

¹⁵¹ OLG Köln, Beschl. v. 3.7.2023–14 UF 42/23, BeckRS 2023, 15856, beck-online die Datenbank, 16.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.14.

Anne ve babanın ortak velayeti söz konusuysa, ortak velayeti sorunsuz bir şekilde yürütmek adına, bilgi edinme konusunda daha esnek bir yaklaşımla kapsamı geniş tutmak gerekir¹⁵².

2. Hak Sahibinin Haklı Menfaatinin Bulunması

BGB § 1686'da açıkça ifade edildiği üzere, bilgi talebinin bir koşulu, hukuki anne veya baba sıfatına sahip kimselerin haklı (meşru) bir menfaatinin bulunmasıdır¹⁵³. Haklı bir menfaatin bulunması koşulu, aynı zamanda, bilgi alma hakkına getirilmiş bir sınırdır. Buna göre, anne veya babadan her biri, haklı bir menfaatin varlığı durumunda ve çocuğun yararına aykırı olmaması koşuluyla, diğer taraftan çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi talep edebilir.

Haklı menfaat genellikle, hak sahibinin çocuğun gelişimi hakkında bilgi alması için başka makul bir imkânının bulunmadığı durumlarda var kabul edilir¹⁵⁴. Bu kapsamda, mahkeme kararıyla kişisel ilişki kurmanın kısıtlandığı

¹⁵² KG Beschl. v. 25.08.2023–13 WF 6/23, (BeckRS 2023, 53488, beck-online die Datenbank, 3.4.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.11; Finke, "Auskunft," 884; Rake, "BGB § 1686," n.8.

Öğretideki benzer başka bir görüş de, ortak velayet halinde, bunun mutlak bilgi verme yükümlülüğüne dönüştüğünü, hatta diğer anne veya babayı kapsamlı bilgilendirme yükümlülüğünün § 1686'nın sınırına tabi olmadığını, nitekim, BGB § 1687/I cümle 1 uyarınca; ayrı yaşayan tarafların çocuk için büyük önem taşıyan konularda mutabık olmaları gerektiğinden, bunun için bilgi verilmesinde zorunluluk olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 324. Ayrıca bkz. Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3621, n.8; Kemper, "BGB § 1686," n.1.

Anne ve babanın velayeti ortaklaşa yürütmeleri halinde, birbirini bilgilendirme yükümlülüğünün zaten BGB § 1626 veya BGB § 1627'ye dayanan iş birliği zorunluluğundan doğduğu yönünde bkz. Kemper, "BGB § 1686," n.1; Finke, "Auskunft," 884.

¹⁵³ OLG Koblenz (Zivilsenat), Beschl. v. 14.02.2014-13 WF 146/14, (BeckRS 2014, 7117, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1.

¹⁵⁴ OLG Koblenz (Zivilsenat), Beschl. v. 14.02.2014-13 WF 146/14, (BeckRS 2014, 7117, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); OLG Jena, Beschl. v. 13.05.2016 – 1 UF 109/16, (BeckRS 2016, 15046, beck-online die Datenbank, 8.10.2025); BGH, Beschl. v. 26.7.2017–XII ZB 85/17, (NJW 2017, 2828, beck-online die Datenbank, 20.3.2026); OLG Hamm, Beschl. v. 24.11.2015–2 WF 191/15, (NZFam 2016, 286, beck-online die Datenbank, 10.12.2025); OLG Jena, Beschl. v. 26.04.2016–1 WF 93/16, (BeckRS 2016, 18472 n.32, beck-online die Datenbank, 1.12.2025); OLG Köln, Beschl. v. 28.6.2016–10 UF 21/15, (BeckRS 2016, 17272, beck-online die Datenbank, 3.12.2025); OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008,

(BGB § 1684/IV)¹⁵⁵, anne veya babanın kişisel ilişki kurma hakkını fiilen kullanamadığı (*örneğin çocuğun, onunla şahsen veya bir araçla iletişim kurmayı reddettiği*)¹⁵⁶, anne veya babanın uzaklık nedeniyle çocukla şahsen veya yazılı şekilde iletişim sağlayamadığı¹⁵⁷ veya yılda sadece bir ya da iki kez görüşebildiği¹⁵⁸, kişisel ilişki kurma hakkı var olsa da, görüşme esnasında çocuğun sorgulandığı hissine kapıldığı yahut diğer tarafla olan çekişmelere alet edilmek istendiği, başka bir deyişle çocukla kurulacak kişisel ilişkinin; çocuğu olumsuz yönde etkileyebilecek veya çocuğun menfaatini zedeleyecek

226, beck-online die Datenbank, 2.10.2025); Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Kasenbacher, “Auskunftsrecht,” 324; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.3, 5; Rake, “BGB § 1686,” n.4; Hennemann, “BGB § 1686,” n.6; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.84; Obermann, “Teil O Verfahrensrecht,” n.305a; Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.260; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.11; Finke, “Auskunft,” 884; Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.1; Kemper, “BGB § 1686,” n.4.

Anne veya babanın, çocuk hakkındaki bilgiye üçüncü kişiler aracılığıyla da olsa ulaşabilmesi halinde, haklı menfaatin bulunmayacağı yönünde bkz. Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.260.

Anne veya babanın kişisel ilişki kurma sırasında çocuğun fotoğrafını kendisi çekebilecek durumda olduğundan; sonradan buna ilişkin bir bilgiyi talep etmekte haklı menfaatinin bulunmadığı yönünde bkz. Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.11.

¹⁵⁵ Oelkers, “Auskunft,” 1335; Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.4; Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.1.

Kişisel ilişki (görüşme) kısıtlaması ardından, hak sahibi anne veya babanın çocukla yeniden görüşme talebinde bulunmamış olmasının bilgi alma hakkının önünde bir engel oluşturmayacağı yönünde bkz. OLG Jena, Beschl. v. 13.05.2016–1 UF 109/16, (BeckRS 2016, 15046, beck-online die Datenbank, 8.10.2025); Hennemann, “BGB § 1686,” n.6.

¹⁵⁶ Begr, BT-Drs. 8/2788, 55, <https://dserver.bundestag.de/btd/08/027/0802788.pdf>, 19.12.2025; Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.4.

¹⁵⁷ Begr, BT-Drs. 8/2788, 55, <https://dserver.bundestag.de/btd/08/027/0802788.pdf>, 19.12.2025; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.4; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.84.

¹⁵⁸ Oelkers, “Auskunft,” 1335.

olduğu¹⁵⁹, çocuk küçük yaşta olduğundan kendisinden bilgi alınamadığı¹⁶⁰ hallerde haklı menfaatin bulunduğu kabul edilir.

Öğretide, anne veya babanın çocukla uzun yıllar ilgilenmemiş olmasının¹⁶¹, bilgiyi talep edene kadar tamamen ilgisiz kalmış olmasının¹⁶² ya da düzensiz ilgi göstermiş olmasının¹⁶³ haklı menfaatin varlığını ortadan kaldırmayacağı; anne veya babanın pişmanlık duyup fikir değiştirebileceği belirtilmiştir. Bu fikre göre, çocuk ile bir bağ kurmasını sağlayan, çocuğu da yük altına sokmayan ve elinde kalan tek imkân olan bilgi alma hakkı, ancak istisnai durumlarda ortadan kalkmalıdır¹⁶⁴. Buna göre haklı menfaatin varlığı, katı bir değerlendirmeye tabi tutulmamalıdır¹⁶⁵. Böylece anne veya babanın bilgi talebi, çocuğa yönelik gerçek bir ilgiye dayanmasa; sadece nafaka ödeme yükümlülüğüne hizmet etse de, bu fayda, haklı menfaatin kabulünde yeterli sayılmalıdır¹⁶⁶.

BGB § 1686 uyarınca hukuki anne veya babanın bilgi alma hakkında aranan bu koşul, BGB § 1686a/I b.2 uyarınca bilgi alma hakkına sahip biyolojik baba için de evleviyetle geçerlidir¹⁶⁷.

Haklı bir menfaatin bulunması gereken an konusunda, bilgi verme yükümlülüğü taraflar arasında çekişmeli ise, buna ilişkin mahkeme kararının

¹⁵⁹ BGH, Beschl. v. 14.12.2016–XII ZB 345/16, (NJW 2017, 1239 n.27, beck-online die Datenbank, 1.4.2026); Oelkers, “Auskunft,” 1335; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.5; Rake, “BGB § 1686,” n.4; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.12.

¹⁶⁰ Oelkers, “Auskunft,” 1335; Rake, “BGB § 1686,” n.4; Kasenbacher, “Auskunftsrecht,” 324.

¹⁶¹ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.5; Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.13.

¹⁶² Rake, “BGB § 1686,” n.6; Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4.

¹⁶³ Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4. Yazara göre bu kabul, bilgi edinme hakkının ikame işlevinin (*kişisel ilişki kurmanın (görüşmenin) yerini alma*) bir sonucudur.

¹⁶⁴ Rake, “BGB § 1686,” n.6.

Bu istisnai durumlardan birisi, eyalet mahkemesinin bir kararına konu olmuştur: anne veya baba, kendi menfaatleri doğrultusunda kişisel ilişki (görüşme) hakkından vazgeçmiş iseler, bu durum, artık onların bilgi alma hakkını ortadan kaldırır. Bkz. OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008, 226, beck-online die Datenbank, 2.10.2025).

Bir başka istisnai durum, kişisel ilişki kurmak isteyen tarafın; çocuğun yararını değil kişisel menfaatini ön planda tutarak hareket etmesidir. Bkz. Hennemann, “BGB § 1686,” n.6.

¹⁶⁵ Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.5.

¹⁶⁶ Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4. Benzer yönde bkz. Oelkers, “Auskunft,” 1336.

¹⁶⁷ Rake, “BGB § 1686a,” n.9.

kesinleştiği an¹⁶⁸, arada çekişme yoksa talebin ileri sürüldüğü an kabul edilmelidir.

3. Bilgi Verilmesinin Çocuğun Üstün Yararına Aykırılık Oluşturmaması

Çocuk hakkında bilgi verilmesi, çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturmamalıdır. Bilgi verilmesi çocuğun üstün yararına hizmet etmiyor olabilir, zaten bu da aranan bir koşul değildir. Ancak bu girişim, çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturuyorsa, bilgi talebi reddedilmelidir. Bu yönüyle üstün yarara aykırılık da, bilgi alma hakkının bir koşulunu ve aynı zamanda sınırını oluşturur¹⁶⁹. Dolayısıyla anne veya baba, bilgi talep etmede haklı bir menfaate sahip olsa bile, bilgi vermekle yükümlü diğer taraf, bu bilgilendirmeyi ancak çocuğun üstün yararıyla çelişmediği ölçüde yapmalıdır¹⁷⁰. Bununla birlikte haklı bir menfaatin bulunması koşulu ile çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturmaması arasında sıkı bir etkileşim bulunur. Şöyle ki, haklı menfaatin varlığı kabul edildiği ölçüde, bilgi verme genellikle çocuğun üstün yararı ile çelişmez; ancak bilgi talebi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise; ortada zaten haklı bir menfaat bulunmamaktadır ve bununla paralel olarak bilgi talebi çocuğun üstün yararı ile çelişir¹⁷¹.

Öğretide, bilgi talebi reddinin çoğu zaman çocuğun üstün yararına aykırılık oluşturacağı düşüncesiyle; üstün yarara aykırılık denetiminin titizlikle yapılması, talebin hemen reddedilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Nitekim bilgi alma hakkı tanıyan hükmün sistematik yapısına bakıldığında, velayet hakkı içinde kişisel ilişki kurma hakkından sonra düzenlenen bilgi

¹⁶⁸ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.6.

¹⁶⁹ Begr, BT-Drs. 13/4899, 107, <https://dserver.bundestag.de/btd/13/048/1304899.pdf>, 15.12.2025; OLG Hamm Beschl. v. 7.3.2014–13 WF 22/14, (BeckRS 2014, 10190, beck-online die Datenbank, 19.12.2025); Clausius, "Auskunftsrecht," 893; Oelkers, "Auskunft," 1336; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.13; Finke, "Auskunft," 884.

¹⁷⁰ Oelkers, "Auskunft," 1336; Kasenbacher, "Auskunftsanspruch," 4; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.13; Hennemann, "BGB § 1686," n.8; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.261; Obermann, "Teil O Verfahrensrecht," n.305a.

¹⁷¹ OLG Köln, Beschl. v. 28.06.1996-16 Wx 118/96, (BeckRS 1996, 9270, beck-online die Datenbank, 13.2.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.13; Albrecht Weber, "Die Entwicklung des Familienrechts seit Mitte 2017, Ehe- und Lebenspartnerschaftsrecht, Kindschaftsrecht, Ehewohnung, Haushaltsgegenstände, Gewaltschutz und vermögensrechtliche Beziehungen nebst Verfahrensrecht," *Neue Juristische Wochenschrift*, 42 (2018): 3075.

alma hakkı, velayet hakkından ve kişisel ilişki kurma hakkından mahrum ise, anne veya babanın elinde kalan tek imkandır. Anne veya baba, bu imkandan da mahrum bırakılırsa, anne-babalık hakkına (Alman Anayasası m.6/II-1'den kaynaklanan) çok ağır bir müdahale gerçekleşmiş olur. Bu sebeple talebin reddi, ancak çok istisnai durumlarda söz konusu olabilmelidir¹⁷².

Bilgi talebinde bulunan tarafın, elde edeceği bilgileri çocuğun üstün yararına zarar verecek şekilde kullanmasından endişe ediliyorsa, üstün yarara aykırılık sebebiyle talep reddedilmelidir. Özellikle, velayete sahip olmayan anne veya baba, elde edeceği bilgilere dayanarak velayet hakkına müdahale etme potansiyeli varsa, çocuğun üstün yararına aykırılık oluşmuş demektir. Örneğin, çocuğa faydalı olacak bir terapiye karşı çıkan diğer taraf, bu bilgiyi edinirse, mutlaka müdahale edeceği, başlamış olan terapinin yarıda bırakılmasına sebep olacağı düşünülüyorsa, çocuğun üstün yararına aykırılık oluştuğu kabul edilmelidir¹⁷³. Ancak bu hususta endişe duyulması tek başına yeterli değildir; diğer tarafın ısrarlı telkinler içeren mesajları gibi, bunu destekleyen somut deliller de bulunmalıdır¹⁷⁴.

Üstün yarara aykırılık değerlendirmesi, anne veya baba yahut vasi veya tamamlayıcı kayyım tarafından yapılır. Alman Anayasa Mahkemesi'nin 2017 tarihli kararına göre buraya, ana-baba benzeri olarak çocuğun fiilen bakımını üstlenen Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nü ve koruyucu aileyi de dahil etmek gerekir¹⁷⁵.

¹⁷² Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.16; Finke, "Auskunft," 884. Aynı yönde bkz. OLG Düsseldorf, Beschl. v. 14.3.2017–II 5 WF 29-16, (NZFam 2017, 380, beck-online die Datenbank, 22.12.2025).

¹⁷³ Oelkers, "Auskunft," 1336; Rake, "BGB § 1686," n.5. Benzer görüş için bkz. BGH, Beschl. v. 26.7.2017–XII ZB 85/17, (NJW 2017, 2828, n.12, beck-online die Datenbank, 16.12.2025); Hennemann, "BGB § 1686," n.8; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.15.

¹⁷⁴ Rake, "BGB § 1686," n.5. Buna karşılık, anne veya babanın diğer tarafa (BGB § 1686 uyarınca) ya da vasinin veya tamamlayıcı kayyımın, velayete sahip olmayan anne ve/veya babaya karşı bilgi talebini reddedebilmesinde sadece soyut bir tehlikenin yeterli olduğu yönünde bkz. Finke, "Auskunft," 887.

¹⁷⁵ Buna karşılık, fiili bakımı üstlenen kimselerin burada sayılmasını reddeden Finke'ye göre, bu görüşüyle uyumlu olarak; koruyucu aileler, anne-baba benzeri bir konuma sahip olmadıklarından, velayete sahip anne ve/veya babaya, vasiye ya da tamamlayıcı kayyıma karşı bilgi vermekte çocuğun üstün yararını değerlendirme ve buna göre bilgi talebini reddetme yetkisine sahip değildir. Bu kimseler sadece, çocuğun yararı

Çocuk çok küçük yaşta ise, onun bilgisi olmadan yapılacak bir bilgilendirme, onun üstün yararına aykırılık oluşturmaz¹⁷⁶. Eyalet Mahkemesi'nin bir kararına göre, on yedi yaşındaki bir çocuk kendisi hakkında bilgi verilmesini istemiyorsa, bu durum, onun üstün yararı kapsamında değerlendirilip bilgi talebi reddedilebilir¹⁷⁷.

Velayete sahip anne veya babanın bir başkasıyla evlenip de, çocuğun üvey anne veya üvey babayla kurulan yeni aile ortamına uyum sağladığı durumlarda, sırf bu sebep, üstün yarara aykırılık değerlendirmesi için yeterli olmaz¹⁷⁸.

Biyolojik baba çocuğun kişisel durumuna ilişkin bilgi alma talebinde bulunduğu, çocuğun üstün yararına aykırı olmama koşulu onun için de aranacaktır¹⁷⁹.

açısından ortada somut bir tehlike varsa bu talebi reddedebilirler. Bkz. Finke, "Auskunft," 887-888.

¹⁷⁶ OLG Düsseldorf, Beschl. v. 14.3.2017–II 5 WF 29-16, (NZFam 2017, 380, beck-online die Datenbank, 22.12.2025).

¹⁷⁷ OLG Bamberg, Beschl. v. 13.4.2022–7 UF 52/22, BeckRS 2022, 14154, beck-online die Datenbank, 8.12.2025).

On yedi yaşındaki çocuğun bilgi verilmesini reddetmesi halinde, bilgi almada haklı bir menfaatin bulunmadığı sonucunun benimsendiği bkz. OLG Hamm, Beschl. v. 7.3.2014–13 WF 22/14 (NJW 2014, 2369, beck-online die Datenbank, 20.12.2025); OLG München, Beschl. v. 29.3.2022–16 UF 1406/21, BeckRS 2022, 25387, (beck-online die Datenbank, 11.12.2025).

Aynı sonuç, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenmiş ağır suç nedeniyle, çocuğun, bilgi verilmesine açıkça karşı çıkması halinde de kabul edilmiştir. Bkz. OLG Bamberg, Beschl. v. 14.3.2022–2 UF 29/22, (NZFam 2022, 454, beck-online die Datenbank, 9.12.2025); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.5.

¹⁷⁸ Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.16. Nitekim bilgi alma hakkı ilk kez düzenlenirken (18 Temmuz 1979 tarihli Velayet Kanunu (SorgeRG) ile) Hukuk Komisyonu, 27 Nisan 1979 tarihli tavsiyesinde, annenin yeniden evlenmesi sonrası çocuğun yeni üvey aileye entegre olduğu durumlar için düşünülen "bilgi alma hakkının kısıtlanması" önerisine açıkça karşı çıkmıştı. Bkz. BT-Drs. 8/2788, 55, <https://dserver.bundestag.de/btd/08/027/0802788.pdf>, 19.12.2025); Clausius, "Auskunftsrecht," 893.

¹⁷⁹ Rake, "BGB § 1686a," n.9; Kemper, "BGB § 1686a," n.8.

Veit/Schmidt'e göre, biyolojik babaya bilgi verilmesi, çocuğun gelişimine herhangi bir fayda sağlamaksızın sadece aile içinde huzursuzluk oluşturacaksa, bu sonuç BGB § 1686a/I b.2'nin amacına hizmet etmiş olmayacaktır. Bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686a," n.17.

4. Bilgi Alma Hakkının Kötüye Kullanılmamış Olması

Bilgi talebinde bir diğer koşul ve sınır da, bilgi alma hakkının kötüye kullanılmamış olmasıdır¹⁸⁰.

Anne veya baba, çocukla kişisel ilişki kurma kapsamında çocuğu görmek isterse, bu durum, bilgi alma hakkının kötüye kullanılması sayılmaz. Hatta kişisel ilişki kurmaya engel hallerin varlığı dahi, bilgi alma hakkı peşinen kötüye kullanılmış olarak değerlendirilemez¹⁸¹. İki hak birbirinden bağımsız olduğundan, kişisel ilişki kurma yasağı, her zaman, bilgi almanın da yasaklanmasını gerektirmez. Hatta böyle bir yasak varsa, çocuğun üstün yararına aykırı olmaması koşuluyla, bilgi alma hakkı önemini daha fazla hissettirebilir¹⁸².

Bilgi alma hakkının kötüye kullanıldığı durumlara uygulamadan şu örnekler verilebilir: kişisel ilişki kurma hakkı kaldırılmış olan anne veya babanın; çocuğun üstün yararına zarar verecek bir temas kurmak ve görüşme yasağını etkisiz kılmak amacıyla çocuğun bulunduğu yer, okul veya staj yeri hakkında bilgi talep etmesi¹⁸³, anne veya babanın, sosyal medya aracılığıyla çocuğun bulunduğu yeri tespit etmek için çocuğun fotoğraflarını istemesi, oysa ki çocuğun onunla iletişim kurmak istememesi¹⁸⁴, bilgi talebinin, çocuğun gelişimi ve esenliği açısından bir katkı sunmayıp, sadece velayet sahibi tarafın denetlenmesi amacını taşıması¹⁸⁵; talep edilen bilginin, velayet kapsamında olmayan alanlara (örneğin tamamlayıcı kayyım bırakılmış sağlık veya eğitim alanlarına) müdahale etmek için kullanılma tehlikesinin bulunması¹⁸⁶; bilgi talep eden babanın, çocuğun gözü önünde annesini

¹⁸⁰ OLG Hamm, Beschl. v. 24.11.2015–2 WF 191/15, (NZFam 2016, 286, beck-online die Datenbank, 10.12.2025); Hennemann, “BGB § 1686,” n.8; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.

¹⁸¹ OLG Hamm, Beschl. v. 24.11.2015–2 WF 191/15, (NZFam 2016, 286, beck-online die Datenbank, 10.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.

¹⁸² Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.16.

¹⁸³ OLG Köln, Beschl. v. 28.06.1996-16 W 118/96, (BeckRS 1996, 9270, beck-online die Datenbank, 13.2.2026); Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1; Rake, “BGB § 1686,” n.6; Hennemann, “BGB § 1686,” n.8.

¹⁸⁴ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1.

¹⁸⁵ OLG Hamm, Beschl. v. 10.01.1995-15 W 269/94, (NJW-RR 1995, 1028, beck-online die Datenbank, 20.2.2026); Kasenbacher, “Auskunftsanspruch,” 4; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1.

¹⁸⁶ Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; Oelkers, “Auskunft,” 1336; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1; Hennemann, “BGB § 1686,” n.6; Weber, “Kindschaftsrecht,” 3075; Kemper, “BGB § 1686,” n.5.

öldürmüş olması ve bu nedenle çocuğun, kendi geleceğini tayin hakkı kapsamında bilgi verilmesine açıkça karşı çıkması¹⁸⁷; bilgi talep eden anne veya babanın, çocuğu, bebeklik döneminde hayati tehlike yaratacak şekilde darp ya da istismar etmiş olması; çocuğun kişisel verilerinin paylaşılıp paylaşılmaması konusunda karar verecek zihinsel olgunluğa erişmesine yakın bir zaman kala bilgi verilmesi ertelenebileceği yerde; bilginin derhal paylaşımında ısrar edilmesi¹⁸⁸.

Bilgi talep eden anne veya babanın velayete sahip diğer tarafa karşı saygısız, kaba sözleri ve davranışları, hakkın kötüye kullanılması değerlendirmesinde tek başına yeterli olmaz. Bunun için ayrıca; bilgi almanın çocuğun üstün yararını bozan bir araç olarak kullanılıp kullanılmadığına da bakılması gerekir. Anne ve baba birbirlerine karşı kötü davranış sergileyip de çocuk bundan zarar görmüyorsa, hak kötüye kullanılmış sayılmaz¹⁸⁹.

Bilgiyi vermekle yükümlü tarafın, bilgi talep edenin bilgiyi kötüye kullanacağına dair öznel tahminleri yeterli değildir, böyle bir potansiyelin varlığına dair nesnel koşullar ve yüksek olasılık bulunmalıdır¹⁹⁰.

Haklı menfaatin bulunması ve üstün yarara aykırılık oluşturmamasında olduğu gibi, hakkın kötüye kullanılmaması yönündeki sınır, biyolojik babanın bilgi talebi için de geçerlidir. Örneğin; biyolojik babanın asıl amacı, çocuğun yaşam koşullarını öğrenmek değil de, (başka bir yolla elde edemediği) biyolojik babalığını dolaylı yoldan netleştirmek ve bilgi talebini sadece buna bir kılıf olarak öne sürmek ise, bilgi alma hakkı kötüye kullanılmış sayılacaktır¹⁹¹.

¹⁸⁷ OLG Brandenburg, Beschl. v. 02.02.2021–9 UF 233/20, (BeckRS 2021, 2122, beck-online die Datenbank, 13.11.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1.

¹⁸⁸ OLG Düsseldorf, Beschl. v. 9.8.2019–8 WF 170/18, (BeckRS 2019, 19328, beck-online die Datenbank, 17.11.2025); OLG Bamberg, Beschl. v. 14.3.2022–2 UF 29/22, (NZFam 2022, 454, beck-online die Datenbank, 9.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.1; Hennemann, “BGB § 1686,” n.; Kemper, “BGB § 1686,” n.5.

¹⁸⁹ OLG Hamm, Beschl. v. 7.3.2014–13 WF 22/14, (NJW 2014, 2369, beck-online die Datenbank, 20.12.2025) Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.2.

¹⁹⁰ OLG Hamm, Beschl. v. 24.11.2015–2 WF 191/15, (NZFam 2016, 286, beck-online die Datenbank, 10.12.2025); Oelkers, “Auskunft,” 1336; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.13.2; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.85. Benzer yönde bkz.Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.261; Obermann, “Teil O Verfahrensrecht,” n.305a.

¹⁹¹ Rake, “BGB § 1686a,” n.9; Veit ve Schmidt, “BGB § 1686a,” n.14.

D. Bilgi Verilmesinin Sıklığı

Öğretide çocuğun kişisel durumu hakkında bilgi vermenin hangi sıklıkla yapılacağına ilişkin temelde iki görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre, bilgi verme sıklığı *her somut olayın kendine özgü koşullarına göre* belirlenmelidir¹⁹². İkinci görüşe göre ise bilgi verme ancak belli *makul zaman aralıklarıyla* gerçekleşebilir. Bu görüş, makul zaman aralığından ne anlaşılması gerektiği konusunda kendi içinde farklı görüşlere ayrılmaktadır. Bir görüşe göre, bilgi konusu olgu tekrarlamakta ise, makul aralık da buna göre belirlenmelidir. Örneğin çocuğun gelişim aşamaları tekrarlanan bir olgudur ve altı ayda bir veya yılda bir kez çocuğun fotoğrafının gönderilmesi makul aralık olarak değerlendirilmelidir¹⁹³. Bu konuda, makul aralığın çocuğun yaşı ve mevcut yaşam durumu açısından farklılık gösterebileceğini; okul öncesi ve okul çağındaki çocuklar için genellikle 3 veya 6 aylık aralığın kabul edilebileceğini savunan görüş de bulunmaktadır¹⁹⁴. Başka bir görüşe göre, çocuğun yaşı veya somut olay koşullarını dikkate almaksızın; sabit bir şekilde altı ayda bir yani yılda iki kez bilgi verme sıklığı kabul edilmelidir. Böyle bir sıklık, bilgi alma hakkı sahibinin ihtiyacını karşılamaya yeter¹⁹⁵. Benzer bir görüş de bu sabit aralığı üç ile altı ay şeklinde kısaltmaktadır¹⁹⁶. Makul zaman aralığını birinci görüşteki somut olayın kendine özgü koşulları ölçütüyle birleştirerek, somut olaya göre makul aralığın değişebileceğini¹⁹⁷,

¹⁹² Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.87.

¹⁹³ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.12.

Fotoğraflar çocuğun mevcut yaşam durumu ve gelişim düzeyi hakkında bir izlenim verebileceğinden, fotoğrafların bu hedefi gerçekten gerçekleştirebilecek boyutta ve kalitede iletilmesi gerektiği yönünde bkz. Hennemann, “BGB § 1686,” n.11.

Anne veya babanın yeni fotoğraf çektmek zorunda olmadığı, elindeki mevcut fotoğrafları göndermesinin yeterli olduğu yönünde bkz. Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.87.

¹⁹⁴ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.12.

Yaş belirtmeksizin aynı sürelerden söz eden görüş için bkz. Oelkers, “Auskunft,” 1336. Makul aralığın yıllık periyotlar şeklinde olması yönünde bkz. BayObLG, Beschl. v. 14-02-1996-1Z BR 182/95, (NJW-RR 1996, 966, beck-online die Datenbank, 17.12.2025).

¹⁹⁵ OLG Jena, Beschl. v. 26.04.2016–1 WF 93/16, (BeckRS 2016, 18472, beck-online die Datenbank, 1.12.2025); Rake, “BGB § 1686,” n.7.

¹⁹⁶ Hennemann, “BGB § 1686,” n.11.

¹⁹⁷ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.12; Clausius, “Auskunftsrecht,” 895; OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008, 226, 227, beck-online die Datenbank, 2.10.2025); Schmidt, “Auskunftsansprüche,” 3622, n.10.

hastalık veya acil bazı durumlarda bilginin bir defaya mahsus da talep edilebileceğini¹⁹⁸, bazı durumlarda ise aralığın daha kısa olabileceğini¹⁹⁹, hızlı değişimlerin beklenmediği durumlarda kural olarak üçer aylık makul aralıkların yeterli olacağını²⁰⁰ belirten görüşler de olmuştur.

E. Bilgi Talebinin İcrasına İlişkin Usuli Kurallar

Bilgi alma hakkı sahibi anne veya baba talebini diğer tarafa yöneltir. Anne veya baba bilgi vermeye hazır olduğu halde, talep onlara değil de resmi bir makama yöneltilirse, hak sahibi hukuken korunma ihtiyacı içinde olmadığından, talebin reddi gerekir. Hak sahibi doğrudan dava açmışsa, yine ortada bir uyumsuzluk bulunmadığı ve böylece husumet yokluğu sebebiyle davanın reddi gerekir²⁰¹. Buna göre, resmi makama yöneltilecek talep, ancak bilgi vermekle yükümlü anne veya baba bilgi vermeyi reddetmiş ise karşılık bulabilir. Resmi makam, bilgi verilmesine yönelik kararı, hak sahibinin talebi üzerine verir (FamFG § 23)²⁰².

Anne ve baba arasındaki bilgi talepleri, FamFG §151-2 uyarınca "*çocuk hukukuna ilişkin işler*" (*Kindschaftssachen*) kapsamındadır ve bu hususta bir uyumsuzluk çıkarsa, bu konuda Aile Mahkemesi görevlidir²⁰³. Ancak bu

¹⁹⁸ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.12; Hennemann, "BGB § 1686," n.11; OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008, 226, 227, beck-online die Datenbank, 2.10.2025); Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.10.

¹⁹⁹ Clausius, "Auskunftsrecht," 895; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.12; Hennemann, "BGB § 1686," n.11.

²⁰⁰ OLG Brandenburg, Beschl. v. 26. 7. 2007-9 UF 87/07, (NJW-RR 2008, 226, 227, beck-online die Datenbank, 2.10.2025); Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3622, n.10.

²⁰¹ Hennemann, "BGB § 1686," n.12.

²⁰² Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.17; Rake, "BGB § 1686," n.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.12; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.20.

Ancak bilgi talebinin, kişisel ilişki kurulmasına ilişkin bir davada mevcut dava talebine ek yani kümülatif olarak (iki dava arasında yakın bağlantı olduğu hallerde RPflG § 6 uyarınca hakim bu davaya da bakabilmesi mümkündür) ya da mevcut dava talebinin reddi halinde yedek yani terditli olarak ileri sürülebileceği kabul edilmektedir. Bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.17; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.263; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.20.

Ancak talep arandığı için, kişisel ilişki kurulmasına ilişkin bir davada hâkim re'sen bilgi vermeye yönelik bir karar veremez.

²⁰³ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.16; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.88; Obermann, "Teil O Verfahrensrecht," n.305a; Dürbeck, *Auskunft*, n.1.

uyuşmazlıklara Aile Mahkemesi bünyesinde görev yapan kıdemli yargı memurları (*Rechtspfleger*) bakmaktadır²⁰⁴. Yetki ise FamFG §§ 152–154 hükümlerine göre belirlenir.

Kıdemli yargı memuru, uygulanacak usul kuralları açısından FamFG'ye bağlıdır. Buna göre bilgi talebi yargılamasında, FamFG §§ 159, 160 uyarınca çocuğu ve anne-babayı şahsen dinlemek zorundadır. Bu zorunluluktan ancak istisnai hallerde vazgeçilebilir (FamFG § 159/II, 160/III). Davada ayrıca Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün (*Jugendamt*) görüşü de alınır (FamFG § 162/I)²⁰⁵. Çocuğun yararı gerektiriyorsa ona dava kayyımı (*Verfahrensbeistand*) atanması gerekebilir (FamFG § 158/I), ancak, bilgi alma talepleri genellikle; diğer velayet veya kişisel ilişki kurma taleplerine kıyasla çocuğun yararını daha az etkiler. Mesela bilgi talep eden sadece çocuğun bir fotoğrafını istemiş olabilir. Bu talepte, anne ve baba arasında ciddi boyutta çatışma olsa bile, çocuğa dava kayyımı atanmasına gerek görülmemelidir²⁰⁶.

Kıdemli yargı memurunun bilgi alma hakkına ilişkin kararına karşı, RPflG § 11/I ve FamFG § 58/I uyarınca Eyalet Yüksek Mahkemesi'ne (*Oberlandesgericht-OLG*) istinaf yoluna başvurulabilir²⁰⁷.

²⁰⁴ Alman Hukuku'nda Kıdemli Yargı Memurları Kanunu (Rechtspflegergesetz-RPflG), 14.4.2013 tarihinde yeniden düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. Kanun'un § 1 uyarınca kıdemli yargı memurları, Kanun'un kendilerine yüklediği bazı yargı işlemlerini yerine getirmekle görevli kimselerdir. § 3/b. 2-a'ya göre verilen görevler arasında çocuk hukukuna ilişkin işler de (Kindschaftssachen) bulunmaktadır. §14'te çocuk hukukuna ilişkin işlerde hakimın yetkisinde kalmaya devam edenler de sayılmıştır (§ 14/I b. 7) ve bunlar arasında bilgi alma hakkına ilişkin BGB § 1686'ya dayalı talepler bulunmamaktadır. Buna göre bilgi alma hakkı ile ilgili yargı faaliyetinde yetkili makam kıdemli yargı memurlarıdır (Rechtspfleger). Bkz. Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.16; Budzikiewicz, "BGB § 1686," n.1; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.88; Obermann, "Teil O Verfahrensrecht," n.305a; Dürbeck, *Auskunft*, n.1; Schmidt, "Auskunftsansprüche," 3623, n.20.

²⁰⁵ Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.18.

Çocuk ve Gençlik Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün görüşünün alınmasına gerek olmadığı yönünde bkz. Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.88.

²⁰⁶ OLG München, Beschl. v. 11.1.2018–33 WF 34/18, (BeckRS 2018, 14173, beck-online die Datenbank, 1.1.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.19; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.263.

²⁰⁷ Bilgi alma hakkı için bir talep ileri sürülmesi, yerine getirilmezse dava açılması gerektiğinden, bu hakkın ilk kez ve ek talep olarak; kişisel ilişki kurma kararına ilişkin istinaf aşamasında ileri sürülemeyeceği yönünde bkz. OLG Dresden Beschl. v. 24.6.2024–21 UF 711/22, (Neue Juristische Online-Zeitschrift 2024, 1065, n.35, beck-

BGB § 1686 uyarınca hukuki anne veya babanın bilgi alma hakkı ile BGB § 1686a uyarınca biyolojik babanın bilgi alma hakkı, birbirinden farklı dava konularına ilişkin haklardır²⁰⁸. BGB § 1686 uyarınca bilgi talebine ilişkin uyuşmazlık devam ederken, hem biyolojik hem hukuki baba, evlat edinme yoluyla hukuki baba statüsünü kaybederse, bilgi alma talebi reddedilir. Bu karara karşı biyolojik baba, istinaf gerekçesinde zaten kendisine BGB § 1686a uyarınca bilgi alma hakkı tanındığını belirtmez. BGB § 1686a uyarınca bilgi alma talebi daha önce ilk derece mahkemesinde ileri sürülmemiş olan yeni bir dava konusudur. Bu sebeple, istinaf merci bu gerekçeyle kararı kaldıramaz. Biyolojik baba ilk derece mahkemesinde yeni bir dava açmak zorundadır²⁰⁹.

Bilgi talebine ilişkin kıdemli yargı memurunun vereceği mahkeme kararı, FamFG § 86 (icra edilecek yargı kararları), § 87 (uygulanacak usul ve itiraz) ve FamFG § 95/I b.3 (şahsen yerine getirilmesi gerekli fillerin icrasında Alman Medeni Usul Kanunu'nun icra hükümlerinin dikkate alınması) hükümlerine göre icra edilir. Kişilerin iadesi ve kişisel ilişki kurma hakkının icrası ile ilgili FamFG § 88 vd. hükümleri, bilgi talebine ilişkin kararlar bakımından uygulanmaz²¹⁰. Dolayısıyla FamFG § 89/II uyarınca kararda, buna uyulmazsa uygulanacak zorlayıcı tedbirlerin ne olacağına ilişkin bir uyarının bulunmasına gerek yoktur²¹¹. Mahkeme kararına rağmen bilgi verilmezse, mahkeme, bilgi verme yükümlüsü hakkında, zorlayıcı tedbir

online die Datenbank, 13.2.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.21; Hennemann, "BGB § 1686," n.12; Wache, "Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht," n.263.

²⁰⁸ OLG Hamm, Beschl. V. 31.08.2017-13 WF 148/17, (Die Leitsatzkartei des deutschen Rechts (LSK) 2017, 128420, beck-online die Datenbank, 15.1.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.21.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.12; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, "§ 15 Umgangsrecht," n.104.

²⁰⁹ OLG Hamm, Beschl. V. 31.08.2017-13 WF 148/17, (LSK 2017, 128420, beck-online die Datenbank, 15.1.2026); Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.21.1; Hennemann, "BGB § 1686," n.12.

²¹⁰ GH, Beschl. v. 15.3.2017-XII ZB 245/16, (NJW-RR 2017, 518, beck-online die Datenbank, 13.1.2026); OLG Saarbrücken, Beschl. v. 01.08.2014-9 WF 58/14, (BeckRS 2014, 16461, beck-online die Datenbank, 16.1.2026) ; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.22; Finke, "Auskunft," 884.

²¹¹ Kasenbacher, "Auskunftsrecht," 325; Veit ve Schmidt, "BGB § 1686," n.22; Finke, "Auskunft," 884.

Nitekim FamFG § 95/I b.3'ün yapmış olduğu yollama ile göz önünde tutulan Alman Medeni Usul Kanunu'nun (ZPO) § 888/II düzenlemesinde de, şahsen yerine getirilmesine ilişkin kararda zorlayıcı tedbirlerin uygulanacağına yönelik uyarının bulunmayacağı belirtilmiştir.

niteliğindeki *tazyik (zorlama) hapsi veya adli para cezası uygulanmasına* karar verir²¹². Zorlayıcı tedbirler de sonuçsuz kalırsa, bilgi vermeyen anne veya baba hakkında, bilginin konusuna göre (okul ve sağlık gibi) velayet kısmen kaldırılabilir (BGB § 1666/III b. 6) ve çocuğa “tamamlayıcı kayyım (*Ergänzungspfleger*)” atanarak, bilgi onun aracılığıyla sağlanabilir²¹³.

Kıdemli yargı memuru, bir seferlik bir bilginin verilmesine karar verdiyse, kararın icrası bilgi verilince gerçekleşmiş olur. Ancak, “her karne döneminde notların bildirilmesi” ya da “her ay çocuğun sağlığı ve eğitimi hakkında bilgilendirme” şeklinde bir karar verdiyse, bu karar sürekli etki doğurur ve dolayısıyla sonradan gelişen ve değişen koşullara göre kararda değişiklik ihtiyacı ortaya çıkabilir. Örneğin; karar esnasında çocuk 5 yaşındayken; aradan geçen 10 sene sonra artık kendisi hakkında bilgi paylaşımına karşı çıkıyor olabilir. Yine bilgi talep eden anne veya baba, sonradan bazı davranışlarıyla bilgi alma hakkını kötüye kullanmaya başlamış olabilir. Böyle durumların varlığında, başvuru üzerine kararın değiştirilmesi veya kaldırılması yoluna gidilebilir (FamFG § 48/I)²¹⁴.

IV. TÜRK HUKUKU’NDA BİLGİLENDİRİLME VE BİLGİ ALMA HAKKI

A. Yürürlükteki Hukuk Bakımından

Türk Hukuku’nda, İsviçre ve Alman Hukuklarında olduğu gibi anne ve/veya babanın bilgi alma hakkı, TMK’da açık ve doğrudan düzenlenmiş

²¹² OLG Düsseldorf, Beschl. v. 14.3.2017–II 5 WF 29-16, (NZFam 2017, 380, beck-online die Datenbank, 22.12.2025); OLG Frankfurt a. M., Beschl. v. 03.02.2004–I UF 284/00, (BeckRS 2004, 02372, beck-online die Datenbank, 30.03.2026); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.22; Rakete-Dombek ve Kretzschmar, “§ 15 Umgangsrecht,” n.88; Wache, “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht,” n.263; Kasenbacher, “Auskunftsrecht,” 324.

²¹³ Zorlayıcı tedbirin sonuçsuz kalması halinde, kişisel ilişki kurma hakkının ihlali halinde bir tedbir olarak öngörülen “kişisel ilişki kurma kayyımı (*Umgangspfleger*) atanması” (BGB § 1684/III c.3) yoluna gidilemeyeceği yönünde bkz. OLG Schleswig, Beschl. v. 21.10.2020– 3 UF 123/20, (BeckRS 2020, 42558, 5.12.2025); Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.22; Hennemann, “BGB § 1686,” n.12.

Tamamlayıcı kayyımın bilgiyi doğrudan kurumlardan talep edip diğer anne veya babaya iletebileceği yönünde bkz. Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.22; Budzikiewicz, “BGB § 1686,” n.2.

²¹⁴ Veit ve Schmidt, “BGB § 1686,” n.23.

değildir²¹⁵. Bu hak sadece, 2010 yılında iç hukuka dahil olan Avrupa Konseyi Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nde²¹⁶ açıkça belirtilmiştir. Sözleşme'nin ikinci maddesi a-iii bendinde “Söz konusu kişiye çocuk hakkında, ya da çocuğa bu kişi hakkında bilgi aktarımı” da kişisel ilişkinin anlamları arasında sayılmıştır. Öğretide bu düzenleme göz önünde tutularak, velayet sahibi tarafın kişisel ilişki kapsamında diğer anne veya babaya, çocuğun eğitimi, sağlığı, sosyal faaliyetleri gibi konularda bilgi vermesi de kişisel ilişki kurmanın bir gereği sayılmıştır²¹⁷. Uygulamada Yargıtay da bir kararında²¹⁸, çocuğun eğitimi ve sağlığı hakkında; kişisel ilişki

²¹⁵ Aynı yönde bkz. Özgün Çelebi, *Medeni Hukuk Açısından Hekim ve Hasta İlişkisinde Müdahale Aydınlatması* (Oniki Levha Yayıncılık, 2024), 292.

²¹⁶ Ülkemiz tarafından 15.07.2003 tarihinde imzalanan ve R.G. 30.11.2010 tarih ve 6066 sayılı Kanunla onaylanan bu sözleşme için bkz. https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/sozlesmeler/coktarafli-soz/ak/turkce/192_tur.pdf, 23.03.2026). Ayrıca bkz. Sevgi Usta, *Çocuk Hakları ve Velayet* (Oniki Levha Yayıncılık, 2012), s.76.

²¹⁷ İlay Zeynep Suata, *Çocuk Hukuku* (Yetkin Yayınları, 2021), 100; Özge Bölükbaşı, “Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Kararların Tenfizi: Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi,” *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*15, 3-4 (2011): 270, <https://izlik.org/JA32CF63AL>; Sera Reyhani Yüksel, “Üçüncü Kişilerin Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasını İsteme Hakkı,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*25, 2 (2019): 1541, <https://doi.org/10.33433/maruhad.665583>; Selma Hülya İmamoglu, “Ana Baba ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun İradesinin Dikkate Alınması,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*70, 3 (2021): 847, <https://doi.org/10.33629/auhfd.963404>; Hayrunnisa Altın Şahin, “Koruyucu Aile ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulması,” *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*4, 2 (2022): 691, <https://doi.org/10.47136/asbuhfd.1179400>; Meltem Ertugrul, “Kişisel İlişki Kurma Hakkı ve Pandemi Döneminde Hakkın Kullanılmasına Yönelik Problemler,” *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*8, 1 (2022): 97, 108, <https://izlik.org/JA45UR93SD>.

Çocuğun gelişimi hakkında bilgi sağlamanın kişisel ilişki kurma hakkının amaçlarından birisi olduğu hakkında bkz. Remzi Demir, “Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocukla Kişisel İlişki Kurulması,” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*25, 42 (2020): 171-172, 175, <https://izlik.org/JA25ZB49UR>; Asena Sinanoğlu, *Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı* (Oniki Levha Yayıncılık, 2020), 18.

Çocukla kişisel ilişki kurulmasının çocuğun hayatındaki gelişmelerden haberdar olmak anlamına da geleceği yönünde bkz. Yeliz Yücel, *Türk Medeni Kanununda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması ve Çocuğun Soyadı* (Oniki Levha Yayıncılık, 2018), 134.

²¹⁸ “... Velayeti babaya bırakılan ortak çocuk ...'nın eğitim ve sağlığı konusunda, bulunduğu okul ya da sağlık kuruluşu binasında idarenin belirleyeceği uygun yer ve

kurma kapsamında bilgi edinme hakkına yer vermiştir. Avrupa Sözleşmesi onaylanmadan önce de bilgi edinme hakkı, bazı yazarlar tarafından kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında değerlendirilmekteydi²¹⁹. Bu konuda Erlüle'ye göre, çocukla kişisel ilişki kurma hakkına sahip olan tarafın, elinde olmayan sebeplerle çocuğu ziyaret edemediği; çocuğun da okuma yazma bilmediği ya da diğer iletişim araçlarını kullanacak yaşta olmadığı için iletişime geçemediği durumlarda, velayeti elinde bulunduran taraf, yazılı ya da sözlü olarak diğer tarafı çocuğun durumu hakkında bilgilendirmelidir. Çocuğun durumu, özellikle çocuğa yönelik tıbbi müdahaleler, okul ya da meslek seçimi, kariyer planlaması gibi konuları ilgilendirmektedir²²⁰. Aslında yazarın açıklamalarıyla vardığı sonuç, Alman Hukuku'nda tartışılan; bilgi alma hakkının ikame işlevinden kaynaklanmaktadır.

Görüldüğü üzere, Türk Hukuku'nda bilgi alma hakkı, kişisel ilişki kurma hakkı çerçevesinde değerlendirildiğinden, bilgi talebi ileri sürülebilmesi de bu hakkın koşullarına tabi olacaktır. Bu sebeple, bu başlık altında kişisel ilişki kurma hakkına ilişkin açıklamalara kısaca yer vermekte yarar görüyoruz.

Anne ve/veya babayla olan kişisel ilişki kurma hakkı TMK m. 323'te genel olarak ifade edildikten sonra, m. 324'te bu hakkın sınırları, m. 325'te üçüncü kişilerin kişisel ilişki kurma hakları ve m. 326'da yetkili mahkeme düzenlenmiştir. Anne ve/veya babanın çocukla kişisel ilişki kurma hakkı, onların kişilik hakkı kapsamında sayılan ve aynı zamanda kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan birisidir. Bu doğrultuda anne ve/veya babanın bu haktan feragat ettiği anlamına gelebilecek anlaşmalar geçersiz sayılır²²¹.

süre içinde, bir görevli yanında, kişisel ilişki kurma kapsamında davalı-karşı davacı anneye bilgi edinme ve ziyaret hakkı verilmesine" ibarelerinin yazılması suretiyle düzeltilerek onanmasına, ...", Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2023/3161, K. 2023/3525, 21 Haziran 2023, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, 29.03.2026).

²¹⁹ Rona Serozan, *Çocuk Hukuku* (Vedat Kitapçılık, 2017), § 5, n.90; Bilge Öztan, *Aile Hukuku* (Turhan Kitabevi, 2015), 1044; İlknur Serdar, "Kişisel İlişki Kurma Hakkı," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*9, Özel Sayı (2007): 740, <https://izlik.org/JA82SJ54XA>.

²²⁰ Fulya Erlüle, "Çocuk ile Kişisel İlişki Kurulması," *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*16, 1-2 (2010): 228, <https://izlik.org/JA89SM22HY>.

²²¹ August Egger, *İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Aile Hukuku, Birinci Kısım: Evlenme Hukuku*, çeviren Tahir Çağa (Kenan Matbaası, 1943), 278, n.14; Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, *Türk Medeni Hukuku Cilt II, Aile Hukuku Cüz 1* (Sermet Matbaası, 1960), 235; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Türk Medeni Hukuku, İkinci Cilt, Aile*

TMK m. 323 uyarınca çocuk ile kişisel ilişki kurmak isteyen anne ve/veya baba, velayet hakkına sahip olmayan anne ve/veya baba olabilir. Bu ihtimal, anne ve baba evlenmiş olmayıp da velayetin sadece annede bulunmasıyla veya çocuğa vasi atanmasıyla ya da anne ve babanın boşanması veya ayrılığa karar verilmesi sonucunda (TMK m. 182, m. 336/II-III) velayetin bir tarafa bırakılmasıyla, hatta anne ve babadan birinden veya her ikisinden velayet hakkının kaldırılmasıyla (TMK m. 348) ortaya çıkabilir. İkinci ihtimal, anne ve babanın velayet hakkı kaldırılmamakla beraber, çocuğun TMK m. 347 hükmü gereği bir ailenin (koruyucu ailenin) yanına ya da kuruma yerleştirilmiş olmasıdır. TMK m. 323 “kendisine bırakılmayan çocuk” ifadesini kullandığından, sayılan bu ihtimallerin tümünde kişisel ilişki kurma hakkı söz konusu olabilir²²². Bu ihtimallere göre özetlenecek olursa, kişisel ilişki kurma hakkı sahibi, velayete sahip olmayan veya velayete sahip olsa da çocuk kendisine bırakılmayan anne ve/veya babadır²²³; kişisel ilişki kurma yükümlüsü ise, çocuğun velayetine sahip anne veya baba, vasi, çocuğun yanına yerleştirildiği aile veya kurumdur²²⁴. Öğretide, evlilik dışı doğan çocukla baba arasında soybağı kurulmamış olsa dahi, babanın, üçüncü kişilerin çocukla kişisel ilişki kurma hakkı (TMK m. 325) kapsamında kişisel

Hukuku (Beta Yayınevi, 2017), 315, 396; Öztan, *Aile Hukuku*, 1027, 1028; Serozan, *Çocuk Hukuku*, § 5, n.90; Serdar, “Kişisel İlişki,” 740-741; Erlüle, “Kişisel İlişki,” 219; Emine Akyüz, *Çocuk Hukuku* (Pegem Yayınevi, 2012), 200; Usta, *Velayet*, 76-77; Canan Yılmaz, “Yargı Kararları Işığında Çocukla Kişisel İlişki Kurulması,” *Public and Private International Law Bulletin* 35, 1 (2015): 107, <https://izlik.org/JA92XD47PE>; Yücel, *Kişisel İlişki*, 138; Yüksel, “Kişisel İlişki,” 1542; İmamoğlu, “Kişisel İlişki,” 847; Canan Yılmaz, *Velayet Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2023), 155; Canan Yılmaz, *Yargı Kararları Işığında Çocukla Kişisel İlişki Kurulması* (Aristo Yayınevi, 2021), 2; Mehmet Erdem ve Aslı Makaracı Başak, *Aile Hukuku* (Seçkin Yayınevi, 2024), 417.

²²² Mustafa Dural, Tufan Ögüz ve Mustafa A Gümüş, *Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku* (Filiz Kitabevi, 2025), n.1654; Öztan, *Aile Hukuku*, 1026, 1028-1029; Erlüle, “Kişisel İlişki,” 221; Usta, *Velayet*, 78; Yılmaz, *Velayet*, 155; Yılmaz, *Kişisel İlişki*, 3; Usta, *Velayet*, 79.

²²³ Suata, *Çocuk Hukuku*, 102; Yılmaz, *Velayet*, 156.

Evlat edinmeye rıza gösteren ya da rızalarının alınmasından vazgeçilen anne ve/veya babanın kişisel ilişki kurma hakkının çocuk evlat edinilir edinilmez sona ereceği yönünde bkz. Yılmaz, *Velayet*, 64. Aksi yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E.2016/14329, K.2016/13900, 20 Ekim 2016, (Suata, *Çocuk Hukuku*, 123-124).

²²⁴ Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1656; Öztan, *Aile Hukuku*, 1033; Erlüle, “Kişisel İlişki,” 222-223; Yücel, *Kişisel İlişki*, 148.

ilişki kurabileceği kabul edilmektedir²²⁵. Sözü edilen hak sahibi ve yükümlü kimseler, aynı şekilde bilgi alma hakkı için de taraf sayılırlar.

Kişisel ilişki çoğunlukla birlikte zaman geçirme şeklinde gerçekleşse de telefon, mail, mesaj, fotoğraf paylaşımı gibi yollarla da kurulabilir²²⁶. Kişisel ilişkide görüşme veya sözü edilen iletişim yollarıyla çocuğun durumu doğrudan gözlemlenmekteyken, bilgi alma hakkı, bu sonucu, iletişim yollarıyla çocuğa bakan kimseden bilgi alınarak dolaylı olarak sağlamaktadır.

Kişisel ilişkinin kanundaki ifadesiyle ne zaman “uygun” olacağının belirlenmesinde, somut olayın koşulları esas alınmalı ve çocuğun üstün yararı gözetilmelidir²²⁷. Çocuk ayırt etme gücüne sahipse onun istekleri de dikkate alınmalıdır²²⁸. Sözü edilen bu sınırlar aynı şekilde bilgi alma hakkı için de geçerlidir.

B. Olması Gereken Hukuk Bakımından

Alman ve İsviçre Hukuku’nda olduğu gibi, Türk Hukuku’nda da, velâyete sahip olmayan veya çocuk kendisine bırakılmayan anne ve/veya babanın bilgi alma hakkına sahip olduğu, açıkça ve müstakil olarak düzenlenmeli, böylece kişisel ilişki kurma hakkıyla bilgi alma hakkı arasındaki sınır kesin olarak çizilmelidir²²⁹. Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi’nin ikinci maddesinin a-iii bendinde,

²²⁵ Öztan, *Aile Hukuku*, 1028; Usta, *Velayet*, 78; Yılmaz, “Kişisel İlişki,” *Makale*, 110. Kişisel ilişki kurma hakkının evlilik içi, evlilik dışı ve evlat edinilen çocukların tümü açısından söz konusu olacağı yönünde bkz. Serdar, “Kişisel İlişki,” 741; Yılmaz, *Kişisel İlişki*, 1-2.

²²⁶ Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1659; Öztan, *Aile Hukuku*, 790, 1025, 1027, 1034; Serdar, “Kişisel İlişki,” 740; Bölükbaşı, “Kişisel İlişki,” 270; Erlüle, “Kişisel İlişki,” 227; Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 200; Yılmaz, “Kişisel İlişki,” *Makale*, 118; Yücel, *Kişisel İlişki*, 134; Yüksel, “Kişisel İlişki,” 1541; Yılmaz, *Kişisel İlişki*, 12, İmamoğlu, “Kişisel İlişki,” 847; Yılmaz, *Velayet*, 159; Erdem ve Makaracı Başak, *Aile Hukuku*, 422.

²²⁷ Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1657; Öztan, *Aile Hukuku*, 790; Akıntürk ve Ateş, *Aile Hukuku*, 314; Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 201; Yılmaz, *Velayet*, 155.

²²⁸ Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1658; Usta, *Velayet*, 81; Yılmaz, *Velayet*, 166 vd.

Ancak hâkimin bu istekle bağlı olmadığı yönünde bkz. Öztan, *Aile Hukuku*, 790, 791.

²²⁹ ZGB Art.275a hükmünün hukukumuz bakımından da dikkate alınmasının çocuğun üstün yararının korunması ve sağlanması bakımından gerekli olduğu yönünde bkz. Yılmaz, *Velayet*, 87.

çocuğa ilişkin bilgi aktarımının da kişisel ilişki kurma anlamına geleceği düzenlenmişse de, bilgi alma hakkı, esasen kişisel ilişki kurma hakkından farklı özelliklere ve koşullara sahiptir. Daha önce de belirtildiği gibi; bu hak, kişisel ilişki kurma hakkının sıkı kurallarına tabi değildir. Bazı durumlarda, bu hak, anne-babalık sıfatına bağlı elde kalan son imkân olarak değerlendirilir. Dolayısıyla anne-babanın bundan mümkün olduğunca mahrum bırakılmaması düşüncesi hâkimdir.

Hakkın muhataplarına bakıldığında, kişisel ilişki kurma hakkının bir tarafında hak sahibi anne veya baba, diğer tarafında çocuk yer alır. Oysaki bilgi alma hakkında; hak sahibi velayet kendisinde olmayan ya da çocuk kendisine bırakılmayan anne ve/veya baba iken; yükümlü, velayet sahibi olan veya çocuğu fiili gözetim ve denetim altında tutan anne veya babadır ya da yanına yerleştirildiği aile veya kurumdur. Çocuk, bilgi alma hakkında aktif bir rol oynamaz, hakkında getirilmiş herhangi bir yükümlülük de yoktur.

Çocuk kişisel ilişki kurma hakkında aktif katılım sağlasa da, her zaman için somut bilgi aktarımı söz konusu olmayabilir. Mesela velayeti kendisinde olmayan babayla sadece birlikte hoş vakit geçiren çocuk, herhangi bir bilgi paylaşımında bulunmamışsa, baba, sadece çocuğun durumu hakkında gözleme dayalı bilgi edinmekle yetinen konumundadır.

Kişisel ilişki kurma hakkı koşulları, her zaman için, bilgi alma hakkını karşılamayabilir. Mesela çocuk çok küçük yaşta ise (mesela bebeklik döneminde), çocukla kişisel ilişki kurulamaz. Bilgi alma hakkı, kişisel ilişki koşullarına tabi kılındığında, aynı düşünceyle bilgi de edinilemeyeceği sonucu benimsenebilir. Bu sakınca karşısında bilgi alma hakkı, ikame işlevi sayesinde bilgi ihtiyacını karşılar. Bu sebeple bu hak müstakil bir kurum olarak ele alınmalıdır.

Kişisel ilişki kurma hakkı, dava yoluyla kullanılabildiğinden, ortada bir mahkeme kararı yoksa, velayete sahip veya çocuğa fiilen bakan kimsenin inisiyatifine bırakılmıştır. TMK m. 326'nın son fıkrasındaki “*Çocuk ile kişisel ilişkiye yönelik bir düzenleme yapılınca kadar, velâyet hakkına sahip veya çocuk kendisine bırakılmış kişinin rızası dışında kişisel ilişki kurulamaz.*” düzenlemesi bu sonucu teyit eder. Buna göre kişisel ilişki kurulmamışsa, bilgi alma hakkı da varlık gösteremez. Açılan dava sonunda kişisel ilişki kurmanın mümkün olmadığına ya da var olan kişisel ilişkinin kaldırılmasına karar verilirse, çocuğun durumu hakkında bilgi edinilemeyeceği için, anne-babanın elinde kalan sınırlı imkân da ortadan kalkmış olur. Ayrıca uygulamada bilgi

alma talebi uyumazlık konusu olmuşsa, bu talebin mutlaka kişisel ilişki kurma talebiyle birlikte mi dava edilmesi gerektiği yönünde tereddüt oluşabilir²³⁰. Bilgi alma talebi, müstakil bir talep olarak düzenlendiğinde rahatlıkla, tek başına bilgi talebine yönelik dava açmanın önünde engel kalmayacaktır.

Bilgi alma hakkı, anne-babanın ebeveynlik haklarına hizmet ettiği gibi, çocukla kurulacak ilişkide sağlam bir zeminin oluşabilmesine katkı da sağlar, anne-baba farkındalığının artmasında teşvik edici de olur. Çocuk, yaş aldıkça, çevresinde olan biteni daha iyi anlamaya başladıkça, kendisi hakkında bilgi talep eden anne veya babanın bu ilgisi, onu anne veya babaya daha da yakınlaştırır. Çocuk, durumu hakkında bilgiyle donatılmış anne veya babayla sağlıklı bir iletişim kurmakla, ruhsal yönden sağlıklı bir gelişime de sahip olur.

Kişisel ilişki kurma hakkında çocuk açısından üstün yarar ölçütü, bu hakkın sınırları açısından önem taşır. Bilgi alma hakkını müstakil bir hak olarak düzenleyen hukuk sistemlerinde bu sınır yeterli görülmeyle; hak sahibinin haklı bir menfaati varsa bilgi talebinde bulunabileceği yönünde bir sınır daha getirilir. Ayrıca konu, her hakkın kullanılmasında genel bir sınırlama niteliği taşıyan; hakkın kötüye kullanılmamış olması yönünden de incelenir. Dolayısıyla bilgi talebi, kişisel ilişki talebinde ayrı ve müstakil şekilde değerlendirilir. Bu sebeple, bilgi alma hakkını kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında kabul etmek; öncelikle kişisel ilişki kurma koşullarına bağlı kılmak, kişisel ilişki kurulmazsa ya da kurulup da kararda bilgi alma hakkına yer verilmezse bu ihtiyacı, diğer anne-babanın keyfiyetine bırakmak doğru olmaz.

Sonuçta, en başta kişisel ilişkinin kurulamadığı ya da kurulmadığı hallerde bilgi ihtiyacını karşılamak, ancak bununla da sınırlı kalmamak düşüncesiyle, bilgi alma hakkının kanunda ayrı, müstakil bir hak olarak “Soybağının Hükümleri” ayrımında “*Ana ve babanın ya da ana-baba benzeri konumda olanların bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı*” başlığı altında bir maddede düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

²³⁰ Nitekim Çelebi, bilgi alma hakkı sahibinin, ancak, mahkeme kararıyla kurulan kişisel ilişkinin bilgilendirmeyi de kapsamı halinde bilgi paylaşımı talebinde bulunabileceği görüşüyle bu tereddüdü dile getirdiği görülmektedir. Bkz. Çelebi, *Müdahale Aydınlatması*, 293.

Türk Hukuku'nda, İsviçre ve Alman Hukuku'ndan farklı, ancak oradaki düzenlemelerden yararlanarak şöyle bir taslak kural önerilebilir:

“Ana ve babadan her biri ya da ana-baba benzeri konumda olanlar, velâyeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocuğun durumu hakkında, diğeri veya çocuğu fiilen gözetim altında tutanlar tarafından bilgilendirilme hakkına ve bu kimselerden bilgi alma hakkına sahiptir.

Bilgi aktarımı çocuğun üstün yararına aykırı olmamalıdır.

Bilgi, ancak haklı bir menfaati bulunan hak sahibi tarafından talep edilebilir.

Kişisel ilişki kurmada mahkemenin yetkisine ilişkin hükümler kıyasen uygulanır.”

Bu taslak, hak sahibi olanların çevresini, sadece velayet hakkına sahip olmayanlarla sınırlandırmamaktadır. Velayete sahip olsa da, mesela ortak velayette olduğu gibi, çocuk kendisine bırakılmamış anne veya baba bilgi talebinde bulunabilir. Bunun yanında velayete sahip olmayan anne veya babanın kişisel ilişki kurduğu (görüşme) sırada gerçekleşen bazı olaylar da bilgi talebinin konusu olabilir. Çocuk fiilen onun bakım ve gözetimi altında olacağı için, bu kez velayete sahip tarafın bilgilendirilmesi akla gelebilir. Ayrıca çocuk için bir vasi atanmış olabilir. Bu kez vasi, anne ve/veya babaya bilgi vermekle yükümlü olabilir. Çocuk bir koruyucu ailede bakılmakta ise, anne ve/veya baba onlar tarafından bilgilendirilebilir. Çocuğa aynı zamanda vasi atanmışsa, bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına hem anne-baba hem de vasi sahip olmalıdır.

Türk Hukuku'nda biyolojik baba açısından, Alman Hukuku'nda olduğu gibi, kişisel ilişki kurma hakkı ve bilgi alma hakkı ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmesi de düşünülebilir. Bu konuda adım atıldığı takdirde, hak sahipleri için yaptığımız açıklamalar, biyolojik baba için de aynen geçerli olacaktır.

İsviçre Hukuku'nda ZGB Art. 275a/II'deki “*Velayet hakkına sahip olmayan anne-baba, özellikle öğretmenler, doktorlar gibi çocuğun bakımına dahil olan üçüncü kişilerden, velayet hakkına sahip olanlar gibi aynı şekilde, çocuğun durumu ve gelişimi hakkında bilgi edinebilir.*” hükmünde olduğu gibi, önerdiğimiz taslak metinde açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olsa da, taslak hükümdeki “*çocuğu fiilen gözetim altında tutanlar*” ifadesi, şüphesiz çocukla bir şekilde ilişki kurmuş olan öğretmenleri, hekimleri, eğitmenleri, spor antrenörleri gibi kimseleri de kapsayacaktır.

Çocuk, bilgilendirme ve bilgi alma haklarının yükümlüsü olmamalıdır, zaten taslak kuralda da çocuk ifadesi geçmemektedir. Çocuğun, durumuyla ilgili kendisine sorulan sorulara cevap vermesi, TMK m. 322'deki “*Ana, baba ve çocuk, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek ve aile onurunu gözetmekle yükümlüdürler.*” saygı gösterme yükümlülüğünün bir gereği olmalıdır²³¹.

Taslağa göre önce bilgilendirilme hakkı, olmazsa bilgi alma hakkı şeklinde bir sıra izlenmesi, hayatın gerçekleriyle uyumludur. Bilgilendirme yönünde bir girişimle, hak sahipleri talep etmeden, çocuğun hayatında önem arz eden ve ani gelişen durumlar hakkında bilgi sahibi olabilirler. Bu sayede en azından çocuğun hayatında gelişen olaylar hakkında bir duyuma vakıf olan hak sahipleri, bundan sonra olayların nasıl geliştiği, sonuçlarının neler olduğu hakkında daha fazla bilgi talebinde bulunabilme imkanına kavuşurlar. Bu sıranın izlenmesi, bilgiyi vermenin, sadece, bununla yükümlü olanın inisiyatifine bırakılmadığını vurgulamak açısından da önem taşır.

Verilecek bilgi, sadece önemli olaylarla sınırlandırılmazsa, kapsam açısından esnek bir yaklaşım sergilenmiş olur. Gerçekten; çocuğuna bir hediye göndermek isteyen anne veya baba, çocuğun oyuncak eğilimleri konusundaki basit bir bilgiyi diğerinden edinebilmeli, böylece çocuğun yararına da uygun düşecek sağlıklı bir yaklaşma yönünde adım atabilmesinde bir engelle karşılaşmamalıdır.

Taslaktaki ikinci ve üçüncü fıkralar, hakların kullanılma koşullarını ve aynı zamanda sınırlarını düzenlemektedir. Hakların konusu çocuk olduğundan hem uluslararası sözleşmelerle hem de Anayasa ile güvence altına alınan “*çocuğun üstün yararı ilkesi*”ni gözetmemek olmaz. Bilgi aktarımı, bu ilkeye aykırı düşmekteyse, öncelik çocuk yararına verilerek, talebi reddetmek gerekir. Özellikle çocuk ayırt etme gücüne sahipse ve ergenlik çağındaysa, kendi kaderini tayin etme ilkesi çerçevesinde kendisi hakkında bilgi verilmesi talebine karşı çıktığı hallerde veya kişilik haklarına (giz alanına) ilişkin bir bilginin talep edildiği durumlarda, bu talebin reddi söz konusu olabilir. Diğer sınır, hak sahibinin haklı bir menfaati varsa bilgi talep edebilmesidir. Haklı menfaatin aranması, hem çocuğun üstün yararının zedelenmemesi hem de bilgi vermekle yükümlü tarafın kişilik haklarının ihlal edilmemesi açısından önem taşır.

²³¹ Aksi görüş için bkz. Erlüle, “Kişisel İlişki,” 228.

Her hakkı sınırlayan; dürüstlük kuralının uzantısı sayılan “hakkın kötüye kullanılması yasağı” bilgilendirme ve bilgi alma hakkı için de geçerlidir. TMK m. 2/II’de düzenlendiği için ayrıca taslakta belirtilmesine gerek yoktur.

Hakları aynı zamanda sınırlayan bu koşulların varlığı ilk planda bilgi vermekle yükümlü tarafça değerlendirilir. O tarafın vereceği olumsuz karar sonrasında, hak sahibi mahkemeye başvurur. Bu aşamada mahkeme karar verirken, bilgi aktarımının; çocuğun, kendisine bırakılan anne veya babayla ilişkisini zedeleyip zedelediğine, yetiştirilmesine, bakımına, eğitime engel teşkil edip etmediğine, huzurunu tehlikeye atıp atmadığına bakmalıdır. Ayrıca, hak sahibinin, çocukla ciddi şekilde ilgilenip ilgilenmediği, bununla bağlantılı olarak gerçek amacın ne olduğu da gözetilmelidir²³². Bazı durumlarda çocuğun üstün yararı gerektiriyorsa, bilgi talebinin tamamen reddi yerine, sınırlı veya içeriği değiştirilmiş bir bilgilendirmeye de karar verilebilmelidir²³³.

Taslaktaki son fıkra, kişisel ilişki kurmada sınırlama getiren TMK m. 324 kuralına bir yollama yapılmasına gerek duyulmamalı, sadece yetki konusunda yollama yapmakla yetinilmelidir. Bunun sebebi, TMK m. 324’te geçen; çocukla kişisel ilişkiyi zedelemek, eğitimi ve yetiştirilmesini engellemek, huzurunu tehlikeye sokmak, onunla yeterince ilgilenmemek gibi durumların, zaten taslaktaki üçüncü fıkranın (bilgi aktarımının çocuğun üstün yararına aykırı olmamasının) somut örnekleri olmasıdır.

Yetki konusunda son fıkradaki yollama ile TMK m. 326’daki düzenleme, bilgi talebine ilişkin davalar için de geçerli olur. İlgili hükme göre, çocuğun oturduğu yer veya boşanma veya evlilik birliğinin korunmasına ilişkin yetki

²³² Kişisel ilişki kurma hakkı bakımından benzer şekilde bkz. Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1665; Öztan, *Aile Hukuku*, 792; Akıntürk ve Ateş, *Aile Hukuku*, 397; Aydın Zevkliler, Emre Cumalıoğlu ve Mehmet Beşir Acabey, *Medeni Hukuk III, Aile Hukuku* (Adalet Yayınevi, 2024), n.1175; Erlüle, “Kişisel İlişki,” 234 vd.; Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 213; Usta, *Velayet*, 84; Hayrunnisa Özdemir ve Ahmet Cemal Ruhi, *Çocuk Hukuku (Ders Kitabı)* (Oniki Levha Yayıncılık, 2019), 256-257; Suata, *Çocuk Hukuku*, 113; Yılmaz, “Kişisel İlişki,” *Makale*, 126 vd.; Yılmaz, *Velayet*, 164; Yılmaz, *Kişisel İlişki*, 25 vd.

²³³ Kişisel ilişki kurma hakkı bakımından bkz. Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1666; Mehmet Erdem, *Aile Hukuku* (Seçkin Yayınevi, 2018), 178-179; Öztan, *Aile Hukuku*, 792; Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey, *Aile Hukuku*, n.1175; Suata, *Çocuk Hukuku*, 114; Yılmaz, “Kişisel İlişki,” *Makale*, 126.

kurallarında gösterilen yer mahkemeleri yetkili mahkemelerdir²³⁴. Görev konusunda ise zaten Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un dördüncü maddesi, görevli mahkemenin aile mahkemesi olacağını belirtmektedir²³⁵.

Mahkeme bilgi talebi hakkında olumlu bir karara varırsa, bilginin türüne göre bir seferlik bilgi aktarımına veya devamlı şekilde bilgi aktarımına karar verebilir. İkinci ihtimalde, aktarımın ne sıklıkla gerçekleşeceği, kapsamı ve içeriği kararda gösterilmelidir. Süre açısından ileri tarihlere uzanan bilgilendirmelerde, çocuğun yaş alarak olgunlaşmasıyla bilgi talebine karşı çıkması gündeme gelebilir. Sonradan çocuğun hayatında gerçekleşen birtakım değişiklikler de olabilir. Bu sebeple, daha önceki kararın, bilginin sıklığı, kapsamı ve içeriği yönlerinden değiştirilmesine veya bilginin reddi şeklinde tamamen kaldırılmasına ihtiyaç duyulabilir. Bu ihtimalde bilgi verme yükümlüsü veya çocuk, mahkemeden yeni bir karar istemelidir.

Bilgi verilmesine yönelik mahkeme kararına rağmen, bilgi verme yükümlüsü buna uymazsa, zorlayıcı tedbirlere başvurmak gerekecektir²³⁶. Bu konuda ideal olan, bilgi vermeye muhalefet halinde uygulanacak zorlayıcı tedbirlere ilgili Kanunda açıkça yer vermektir. Ancak yeni bir düzenleme getirilmediği takdirde, konuyla benzerliği dolayısıyla kişisel ilişki kurmada yakın tarihte Türk Hukuku'nda getirilen kurallar [Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) m. 41A-41İ ve Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik (ÇKİKY)]²³⁷, bilgi alma talepleri için de kıyasen uygulama yoluyla göz önünde tutulabilir.

²³⁴ Dural, Ögüz ve Gümüş, *Aile Hukuku*, n.1672; Akıntürk ve Ateş, *Aile Hukuku*, 399; Abdulkerim Yıldırım, *Türk Aile Hukuku* (Savaş Yayınevi, 2014), 146; Usta, *Velayet*, 87; Yücel, *Kişisel İlişki*, 153.

²³⁵ Ancak kişisel ilişki kurulmasında, korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında koruma önlemleri alan çocuk mahkemesinin de kişisel ilişki kararı verebilmesi karşısında (5395 S. Çocuk Koruma Kanunu m.7/VII; ayrıca bkz. Akyüz, *Çocuk Hukuku*, 200), aynı kural, çocuk hakkında bilgi talebine yönelik karar verilmesinde de geçerli olmalıdır.

²³⁶ Kişisel ilişki kurma hakkı açısından Serozan'a göre de kişisel ilişkiyi engelleyen kişilere; ancak para veya hapis cezası yoluyla baskı kurularak uygulama sağlanabilir. Bkz. Serozan, *Çocuk Hukuku*, § 5, n.90.

²³⁷ 24/11/2021 tarihli 7343 sayılı Kanunun 39 uncu maddesiyle ÇKK'na 41'inci maddesinden sonra gelmek üzere "Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulması" başlıklı yeni bir kısım (Dördüncü Kısım) eklenmiş (m. 41/A-41/İ) ve 41/İ maddesinin

Kişisel ilişki kurma hakkına ilişkin verilen kararların uygulanabilirliğini sağlamak adına, ÇKK ve ÇKİKY'nin ilgili hükümlerine göre, çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmezse, hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlüğe başvurabilir (ÇKİKY m.32/I; ÇKK m. 41C/I). Bunun üzerine yükümlüye gönderilen teslim emrinde, yükümlü tarafından teslim emrinin gereğinin yerine getirilmemesi hâlinde kendisinin disiplin hapsiyle cezalandırılacağı bildirilir (ÇKİKY m. 33/I-ç). Teslim emrine aykırı hareket edenlerle emrin gereğinin yerine getirilmesini engelleyenler, bir ay içinde yapılacak şikâyet üzerine, üç günden on güne kadar disiplin hapsiyle cezalandırılır. (ÇKİKY m.50/II; ÇKK m. 41F/II). Bilgi talebi için de aynı yolun izlenmesi mümkündür; mahkemenin verdiği karara uymayan bilgi verme yükümlüsü, sonunda disiplin hapsi şeklinde bir zorlamayla karşılaşabilir. ÇKİKY'de yükümlüye, çocuk teslim emrini yerine getirmezse, zor kullanarak teslimin yerine getirileceği uyarısının da yapılacağı düzenlenmiştir (m.26/I-c). Bilgi verme, yapma şeklinde bir davranış olduğundan, niteliği gereği bu davranışın zor kullanarak sergiletilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla zorlama konusunda ÇKK ve ÇKİKY kapsamında tek çare, disiplin hapsidir. Buna rağmen bilgi verilmiyorsa, çocuğun, bırakıldığı yükümlüden alınması da dahil olmak üzere; çocuğun kişiliğini koruyucu tedbirlere (velayet tamamen veya kısmen kaldırılarak çocuğu diğer tarafın velayetine bırakma ya da çocuğa vasi atama, gerekiyorsa çocuğu bir aile yanına veya kuruma yerleştirme gibi) başvurulması düşünülebilir.

SONUÇ

Türk Hukuku'nda, çocuğun velayete sahip olmayan veya çocuk kendisine bırakılmayan anne ve/veya babanın çocuk ile kişisel ilişki kurma (ziyaret) hakkına ilişkin hükümler (TMK m. 182, m. 323, m. 324) olmasına rağmen, çocuk hakkında bilgilendirilme ve bilgi alma hakkına ilişkin ayrı kanuni bir düzenlemenin olmaması bir eksikliktir. Konusu her ikisinde de çocuk olmakla birlikte, kişisel ilişki kurma hakkı ile bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı birbirinden farklı haklardır. Çocuk ile anne ve/veya babanın kişisel ilişki kurması, hem çocuğun hem de anne ve/veya babanın bir hakkıdır. Burada amaç, çocuk ile anne-baba arasındaki doğrudan iletişimin sağlıklı bir

verdiği yetkiyle Adalet Bakanlığı tarafından 4.8.2022 tarihli, 31913 sayılı ÇKİKY çıkarılmıştır.

şekilde devamını sağlamaktır. Bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı ise çocuğa değil; sadece anne-babaya veya ona benzer konumda olanlara tanınmış bir haktır. Bu hak, hak sahiplerinin çocuk hakkında bilgi edinmesini amaç edinir. Dolayısıyla kişisel ilişkinin kurulamadığı, kurulsa dahi bu esnada çocuk hakkında gerekli ve önemli birtakım bilgilerin edinilemediği durumlarda bu hakkın varlığı hayli önem taşır.

İsviçre ve Alman Hukuku'nda olduğu gibi, bilgilendirme ve bilgi alma hakkı Türk Hukuku'nda da ayrı ve müstakil bir hak olarak düzenlenmelidir. Yürürlükteki hukuk, konuyu sadece kişisel ilişki kurma hakkı kapsamında ele almakla, bilgilendirme ve bilgi alma hakkının işlevsel ve etkin şekilde yerine getirilmesinde tereddütler doğurmaya gebedir. Özellikle hakka ilişkin yaptırımlar da açıkça düzenlenmediğinden, bu eksiklik kendisini daha fazla hissettirmektedir.

Taslak önerimiz, Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabı olan Aile Hukuku'nun “*Hısımlık*” başlıklı ikinci kısmındaki “*Soybağının Hükümleri*” ayrımına “*Ana ve babanın ya da ana-baba benzeri konumda olanların bilgilendirilme ve bilgi alma hakkı*” başlığı altında şöyle bir maddenin eklenmesidir:

“Ana ve babadan her biri ya da ana-baba benzeri konumda olanlar, velâyeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocuğun durumu hakkında, diğeri veya çocuğu fiilen gözetim altında tutanlar tarafından bilgilendirilme hakkına ve bu kimselerden bilgi alma hakkına sahiptir.

Bilgi aktarımı çocuğun üstün yararına aykırı olmamalıdır.

Bilgi, ancak haklı bir menfaati bulunan hak sahibi tarafından talep edilebilir.

Kişisel ilişki kurmada mahkemenin yetkisine ilişkin hükümler kıyasen uygulanır.”

KAYNAKÇA

- Affolter, Kurt. “Informations-, Anhörungs- und Auskunftsrecht des nichtsorgeberechtigten Elters (Art. 275a ZGB).” *Zeitschrift für Vormundschafswesen*, 6 (2009): 380-389.
- Akıntürk, Turgut ve Derya Ateş. *Türk Medeni Hukuku, İkinci Cilt, Aile Hukuku*. Beta Yayınevi, 2017.
- Akyüz, Emine: *Çocuk Hukuku*. Pegem Yayınevi, 2012.
- Altın Şahin, Hayrunnisa. “Koruyucu Aile ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulması.” *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*4, 2 (2022): 680-716. <https://doi.org/10.47136/asbuhfd.1179400>.
- Bölükbaşı, Özge. “Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Kararların Tenfizi: Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi.” *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*15, 3-4 (2011): 267-287. <https://izlik.org/JA32CF63AL>.
- Braun, Judith. “Auskunft über das Vermögen des minderjährigen Kindes.” *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 19 (2019): 580-581.
- Breitschmid, Peter. “ZGB Art.275a.” İçinde *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht Art. 1–456 ZGB-Partnerschaftsgesetz*, Ed. Ruth Arnet, Peter Breitschmid, Alexandra Jungo, 979-981. Schulthess Verlag, 2023.
- Budzikiewicz, Christine. “BGB § 1686-§ 1686a.” İçinde *Jauernig Bürgerliches Gesetzbuch*, Ed. Rolf Stürner, § 1686 n.1-2-§ 1686a n.1-3. Verlag C.H.Beck oHG, 2023.
- Büchler, Andrea. “ZGB Art.275a.” İçinde *FammKomm-Kommentar zum Familienrecht, Scheidung, Band I: ZGB und Band II: Anhänge*, Ed. Roland Fankhauser, 1004-1009. Stämpfli Verlag, 2022.
- Clausius, Monika. “Auskunftsrecht des biologischen Vaters über das Kind.” *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, 19 (2017): 893-898.
- Çelebi, Özgün. *Medeni Hukuk Açısından Hekim ve Hasta İlişkisinde Müdahale Aydınlatması*. Oniki Levha Yayıncılık, 2024.
- Demir, Remzi. “Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocukla Kişisel İlişki Kurulması.” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*25, 42 (2020): 169-195. <https://izlik.org/JA25ZB49UR>.
- Dolder, Mattias. “Die Bedeutung von Art. 275a ZGB im Bereich der Schule, am Beispiel der Kantone St. Gallen und Zürich.” *Aktuelle Juristische Praxis*, 8 (2002): 978-988.
- Dural, Mustafa, Tufan Öğüz ve Mustafa A Gümüş. *Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku*. Filiz Kitabevi, 2025.

- Dürbeck, Werner. "Familienrecht-Auskunft (Kind)." İçinde *BeckOK Streitwert*, Ed. Hans-Jochem Mayer, n.1-3. Verlag C.H.Beck oHG, 2026.
- Egger, August. *İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Aile Hukuku, Birinci Kısım: Evlenme Hukuku*. Çeviren Tahir Çağa. Kenan Matbaası, 1943.
- Erdem, Mehmet. *Aile Hukuku*. Seçkin Yayınevi, 2018.
- Erdem, Mehmet ve Aslı Makaracı Başak. *Aile Hukuku*. Seçkin Yayınevi, 2024.
- Erlüle, Fulya. "Çocuk ile Kişisel İlişki Kurulması." *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*16, 1-2 (2010): 181-200. <https://izlik.org/JA89SM22HY>.
- Ertuğrul, Meltem. "Kişisel İlişki Kurma Hakkı ve Pandemi Döneminde Hakkın Kullanılmasına Yönelik Problemler." *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*8, 1 (2022): 95-115. <https://izlik.org/JA45UR93SD>.
- Finke, Betina. "Beteiligung an der Hilfeplanung und Auskunft über die persönlichen Verhältnisse des Kindes bei Fremdunterbringung." *Neue Juristische Online-Zeitschrift*, 24 (2018): 881-889.
- Geiser, Thomas. "Informations-, Anhörungs- und Auskunftsrecht des nicht sorgeberechtigten Elternteils." *Die Praxis des Familienrechts*, 1 (2012): 1-19.
- Hennemann, Heike. "BGB § 1686." İçinde *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 10*, Ed. Franz Jürgen Säcker, Roland Rixecker, Hartmut Oetker, Bettina Limperg, Claudia Schubert, n.1-12. Verlag C.H.Beck oHG, 2024.
- İmamoğlu, Selma Hülya. "Ana Baba ve Çocuk Arasında Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun İradesinin Dikkate Alınması." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*70, 3 (2021): 841-865. <https://doi.org/10.33629/auhfd.963404>.
- Kasenbacher, Martin. "Der Auskunftsanspruch über die persönlichen Verhältnisse des Kindes." *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 1 (2012): 4-5.
- Kasenbacher, Martin. "Neues zum Auskunftsrecht über die persönlichen Verhältnisse des Kindes." *Neue Juristische Wochenschrift-Spezial*, 11 (2017): 324-325.
- Kemper, Rainer. "BGB § 1686, 1686a." İçinde *Nomos Handkommentar, Bürgerliches Gesetzbuch*, Ed. Reiner Schulze, § 1686 n.1-7-§ 1686a n.1-9. Nomos Verlagsgesellschaft, 2024.
- Mazenauer, Lucie ve Sybille Gassners. "Der Pflegevertrag." *Die Praxis des Familienrechts*, 2 (2014): 274-301.
- Mordasini, Claudia M. "ZGB Art.275a." İçinde *OFK-Orell Füssli Kommentar ZGB Kommentar*, Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser, 623-624. Orell Füssli Verlag, 2021.
- Obermann, Torsten. "Teil O Verfahrensrecht." İçinde *Scholz/Kelffmann Praxishandbuch Familienrecht*, Ed. Norbert Kleffmann, n.1-n.504. Verlag C.H.Beck oHG, 2025.

- Oelkers, Harald. “Der Anspruch des nichtsorgeberechtigten Elternteils gem. § 1634 III BGB auf Auskunft über die persönlichen Verhältnisse des Kindes.” *Neue Juristische Wochenschrift*, 20 (1995): 1335-1336.
- Özdemir, Hayrunnisa ve Ahmet Cemal Ruhi. *Çocuk Hukuku (Ders Kitabı)*. Oniki Levha Yayıncılık, 2019.
- Öztan, Bilge. *Aile Hukuku*. Turhan Kitabevi, 2015.
- Rake, Ulrich. “BGB § 1686, 1686a.” İçinde *Grauer Kommentar, Familienrecht, Scheidung, Unterhalt, Verfahren*, Ed. Kurt H. Johannsen, Dieter Henrich, Christoph Althammer, 1237-1247. Verlag C.H.Beck oHG, 2020.
- Rakete-Dombek, Ingeborg ve Sima Kretzschmar. “§ 15 Umgangsrecht.” İçinde *Münchener Anwaltshandbuch Familienrecht*, Ed. Klaus Schnitzler, 941-983. Verlag C.H.Beck oHG, 2020.
- Schmidt, Christopher A. “Auskunftsansprüche über die persönlichen Verhältnisse des Kindes.”, *Neue Juristische Wochenschrift*, 50 (2025): 3621-3623.
- Schneider, Norbert. “Der Verfahrenswert von Auskunftsansprüchen.” *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, 14 (2022): 642-643.
- Schwenzer, Ingeborg ve Michelle Cottier. “Art. 275a.” İçinde *Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art. 1-456 ZGB*, Ed. Thomas Geiser, Christiana Fountoulakis, 1634-1636. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2018.
- Serdar, İlknur. “Kişisel İlişki Kurma Hakkı.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*9, Özel Sayı (2007): 739-781. <https://izlik.org/JA82SJ54XA>.
- Serozan, Rona. *Çocuk Hukuku*. Vedat Kitapçılık, 2017.
- Sinanoğlu, Asena. *Türk Medeni Kanunu'na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı*. Oniki Levha Yayıncılık, 2020.
- Suata, İlay Zeynep. *Çocuk Hukuku*. Yetkin Yayınları, 2021.
- Usta, Sevgi. *Çocuk Hakları ve Velayet*. Oniki Levha Yayıncılık, 2012.
- Veit, Barbara ve Christopher Schmidt. “BGB § 1686, 1686a.” İçinde *BeckOK-Beck'sche Online-Kommentare BGB, Buch 4. Familienrecht*, Ed. Wolfgang Hau, Roman Poseck, n.1-23. Verlag C.H.Beck oHG, 2025.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet. *Türk Medeni Hukuku Cilt II, Aile Hukuku Cüz 1*. Sermet Matbaası, 1960.
- Wache, Daniel. “Teil E Elterliche Sorge, Umgangsrecht.” İçinde *Scholz/Kelffmann, Praxishandbuch Familienrecht*, Ed. Norbert Kleffmann, n1.-n.282. Verlag C.H.Beck oHG, 2025.
- Weber, Albrecht. “Die Entwicklung des Familienrechts seit Mitte 2017, Ehe- und Lebenspartnerschaftsrecht, Kindschaftsrecht, Ehewohnung, Haushaltsgegenstände, Gewaltschutz und vermögensrechtliche Beziehungen nebst Verfahrensrecht.” *Neue Juristische Wochenschrift*, 42 (2018): 3072-3078.

Yıldırım, Abdulkerim. *Türk Aile Hukuku*. Savaş Yayınevi, 2014.

Yılmaz, Canan. “Yargı Kararları Işığında Çocukla Kişisel İlişki Kurulması.” *Public and Private International Law Bulletin* 35, 1 (2015): 103-141. <https://izlik.org/JA92XD47PE>.

Yılmaz, Canan. *Yargı Kararları Işığında Çocukla Kişisel İlişki Kurulması*. Aristo Yayınevi, 2021.

Yılmaz, Canan. *Velayet Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 2023.

Yücel, Yeliz. *Türk Medeni Kanununda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması ve Çocuğun Soyadı*. Oniki Levha Yayıncılık, 2018.

Yüksel, Sera Reyhani. “Üçüncü Kişilerin Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasını İsteme Hakkı.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 25, 2 (2019): 1539-1556. <https://doi.org/10.33433/maruhad.665583>.

Zevkliler, Aydın, Emre Cumalıoğlu ve Mehmet Beşir Acabey. *Medeni Hukuk III, Aile Hukuku*. Adalet Yayınevi, 2024.

Yazar Beyanı / Author's Declaration

Mali Destek / Financial Support

Yazar(lar), bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayımlanması için herhangi bir finansal destek almadığını/alınmadığını beyan eder. / *The author(s) declare(s) that no financial support was received for the research, authorship, or publication of this study.*

Yazar Katkıları / Authors' Contributions

Bu çalışma, yazar(lar) tarafından hazırlanmış olup, tüm yazar(lar) çalışmaya asli katkı sağlamış ve makalenin son halini onaylamıştır. / *This study was prepared by the author(s). All author(s) contributed substantially to the work and approved the final version of the manuscript.*

Çıkar Çatışması-Ortak Çıkar / Declaration of Conflict of Interest-Common Interest

Yazar(lar) tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. / *No conflict of interest or common interest has been declared by the author(s).*

Etik Kurul Onayı / Ethics Committee Approval

Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. / *This study does not require ethics committee approval or any special permission.*

Araştırma ve Yayın Etiği / Research and Publication Ethics

Yazar(lar), çalışmanın tüm süreçlerinde derginin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu, makalenin özgün olduğunu ve intihal yapılmadığını, verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, suç unsuru veya hukuka aykırı yöntem kullanılmadığını, üçüncü kişilerin telif haklarının ihlal edilmediğini, karşılaşılabilecek etik ihlallerde derginin ve editör kurulunun sorumlu olmadığını, ayrıca bu çalışmanın başka bir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan eder. / *The author(s) declare(s) that they have complied with the journal's scientific, ethical, and citation principles throughout all stages of the study; that the manuscript is original and not plagiarized; that no falsification of data has been made; that no unlawful method or material has been used; that no third-party copyrights have been infringed; that the journal and its editorial board bear no responsibility for any potential ethical violations; and that this study has not been submitted to or evaluated in any other academic publication.*